



Ruokaviraston tilinpäätös vuodelta 2023





Sisällysluettelo

1 Toimintakertomus	3
1.1 Johdon katsaus.....	3
1.2 Tuloksellisuus.....	5
1.3 Vaikuttavuus	15
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	15
1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus.....	18
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	19
1.4.1 Toiminnan tuottavuus.....	21
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus.....	22
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	23
1.4.4 Yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuudet.....	25
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	26
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet.....	26
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	28
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	34
1.7 Tilinpäätösanalyysi.....	37
1.7.1 Rahoituksen rakenne	38
1.7.2 Talousarvion toteutuminen	39
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	40
1.7.4 Tase	42
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	43
1.9 Arviointien tulokset	43
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	45
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot.....	45
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	45
2. Ruokaviraston talousarvion toteutumalaskelma	49
3. Ruokaviraston tuotto- ja kululaskelma	58
4. Ruokaviraston tase	59
5. Liitetiedot	61
6 Allekirjoitus	80
Toimintakertomusta täydentävät liitteet 2023	81
LIITE 1. HO-rahoitusta saaneiden hankkeiden toteuma (Marinin hallitusohjelma 2019–23)...	81
LIITE 2. Tulossopimuksessa Ruokavirastolle asetettujen tulostavoitteiden toteuma	87
LIITE 3. Siirto- ja sijoitusmenojen toteumat vuonna 2023	90



1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Ruokaviraston rooli yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden varmistamisessa oli merkittävä. Yleinen turvallisuustilanteen heikkeneminen edellytti virastolta vahvaa työpanosta valvonta- ja ruokaketjun sekä viraston oman valmius- ja varautumistilanteen vahvistamiseksi. Huolta lisäsivät valtion ja viraston taloustilanteen heikentymisen aiheuttamat riskit toiminnalle. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uuden strategiakauden (CAP27) toimeenpano käynnistyi onnistuneesti. Viraston toimintaa leimasivat eläin- ja kasvitauteihin liittyvät kriisit ja erityistilanteet sen lisäksi, että Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen ja koronapandemian mukanaan tuomat tehtävät jatkuivat edelleen. Erityistilanteiden hoito kuormitti merkittävästi eri toimialueilla ja toi myös uusia tehtäviä.

Kriisit ja erityistilanteet vaikuttivat niin maaseutu-, elintarvikeketju- ja laboratoriolinjojen kuin digitaalisten palveluiden ja sisäisten palvelujen toimintaan. Kaikissa toiminnoissa henkilöstön liiallinen työkuorma on jatkunut pitkään, mutta ammattitaitoinen, motivoitunut ja sitoutunut henkilöstö pystyi kuitenkin hoitamaan perustehtävät ilman merkittäviä ongelmia. Tulostavoitteita edistettiin pääosin ministeriön kanssa sovitulla tavalla, mutta kriiseistä ja erityistilanteista johtuen joitain suunnitelmia jouduttiin muuttamaan tai tehtäviä siirtämään. Toteumaan vaikutti työpanoksen väheneminen, mikä oli seurausta vuodesta 2019 lähtien jatkuneesta tiukasta rekrytointi- ja talouskurista. Palvelulupaukset lunastettiin keskeisiltä osin, mutta keskittyminen poikkeavien tilanteiden hallintaan herättivät huolta henkilöstöstä ja sen todellisista mahdollisuuksista varmistaa toiminnan kehittämisen ja palvelukyky asiakkaiden suuntaan.

CAP27-strategiakauden toimeenpanon käynnistäminen oli tärkeä tulostavoite ja siinä virasto onnistui erittäin hyvin. Viljelijätukien, maaseudun kehittämistukien ja markkinatukien toimeenpano käynnistyi asetettujen tavoitteiden mukaisesti, vaikka muutostöitä oli paljon. Onnistumiseen tarvittiin paljon työtä viestinnässä, sidosryhmien ohjeistamisessa, tietojärjestelmien kehityksessä ja satelliittiseurannan käyttöönotossa. Maatalouden heikon kannattavuustilanteen vuoksi paine onnistumiselle oli erittäin suuri ja siihen kohdistui tavanomaista enemmän poliittista painetta. Erityisesti muuttuneet tukien maksuaikataulut herättivät keskustelua. Virasto pystyi toteuttamaan syksyn maksatukset ennalta ilmoittamassaan aikataulussa. Tukihakujen avaaminen, hakemusten käsittely, valvonnat ja maksatukset onnistuivat, mutta monia asiakaskokemusta parantavia tietojärjestelmien toiminnallisuuksia jäi myöhemmin toteutettavaksi. Uuden kauden käynnistämisen rinnalla hoidettiin vanhan ohjelmakauden 2014–2020, siirtymävuosien 2021–2022 sekä elpymisrahoituksen toimeenpanotehtävät.

Maksajavirastotoimintaan kohdistuneissa komission tarkastuksissa ilmenneet rahoitusoikaisu-uhat minimoitiin hyvällä valmistelulla. Tietoturvatilanne säilyi hyvänä huolimatta kansainvälisen turvallisuustilanteen muutoksista. Yhteisen kalastuspolitiikan ja Kemera-lainsäädännön mukaisia seuraamustoimenpiteitä tehtiin suunnitellusti. Ruokavirasto oli myös mukana käynnistämässä vähävaraisten ruoka-apuohjelmaa (ESR+).

Elintarvikeketjun viranomastehtävien osalta kaikkia tavoitteita ei saavutettu suunnitellusti, koska työpanosta jouduttiin ohjaamaan erityisesti laajan lintuinfluenssaepidemian (H5N1) hoitoon. Sen lisäksi tomaatin ruskokurttuvirus -löydökset työllistivät runsaasti. Ukrainan sota



ja Venäjän pakotteet aiheuttivat lisätöitä mm. ukrainalaisten lemmikkieläinten tuonnissa ja lisääntyneiden Venäjälle suuntautuvien kauttakuljetuserien muodossa. Suomen NATO-jäsenyys toi uusia tehtäviä rajavalvontaan.

Elintarvikeketjun valvontaan liittyvän uuden lainsäädännön toimeenpanossa ja ohjeistamisessa onnistuttiin hyvin. Valvonnan painopisteiden valtakunnallinen ohjaus oli yksi keskeisistä tehtävistä. Elintarvikkeiden takaisinvedot työllistivät laajasti. Elintarvikkeiden viennin edistäminen, elintarvikeketjun rikollisuuden torjunta ja etämyynnin valvonnan kehittäminen jatkuivat suunnitellusti. Valvontaa tukevia tietojärjestelmiä kehitettiin aktiivisesti ja mm. koirekisteri avattiin yksityishenkilöiden käyttöön. Suuren työmäärän takia tehtäviä priorisoiittiin voimakkaasti elintarvikeketjun valvonnassa ja ohjauksessa. Tietojärjestelmähankkeissa kaikkia sovittuja toiminnallisuuksia ei voitu toteuttaa ja riskinä on valmistuvien järjestelmien ylläpidon ja kehittämisen vaarantuminen budjettileikkausten seurauksena.

Ruokaviraston laboratoriot tarjosivat eläintautien ja kasvintuhoojien diagnostiikkapalveluja ja keskeisiä laboratoriotutkimuksia palvelulupauksen mukaisesti. Työpanosta suunnattiin merkittävästi lintuinfluenssaan liittyviin tutkimuksiin. Eläin- ja kasvitautiepidemiat sekä ruokamyrkytysten selvittäminen lisäsivät PCR-tekniikan ja kokogenomisekvenssoinnin käyttöä ja samalla kustannuksia. Tiukentuneet vaatimukset mm. hometoksiinianalytiikassa edellyttivät kohdennuksia laboratorioresursseissa. Tutkimustoiminta ja riskinarviointi olivat tärkeä osa viraston toiminnan kehittämistä, riskienhallintaa ja laboratoriovalmiuksien ylläpitoa. Virastossa oli käynnissä 38 ulkopuolista rahoitusta saanutta tutkimushanketta, joista suuressa osassa tarvittiin laboratorio-osaamista ja -palveluita. Virasto haki aktiivisesti tutkimus- ja kehittämishankerahoitusta ja yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan rahoitus lähes kaksinkertaistui edellisvuoteen verrattuna. Zoonooseihin, mm. lintuinfluenssaan, liittyen julkaistiin kaksi riskiprofiilia: Siipikarjan lintuinfluenssariski Suomessa ja Turkistarhojen zoonoosit.

Tiedolla johtamisen, asiakkuustyön ja viestinnän kehittämisen toimenpiteet toteutettiin suunnitellusti ja yhteistyö verkostoissa sujui hyvin. Virastossa valmisteltiin ensimmäinen kestävän kehityksen ohjelma, joka viitoittaa tietä toiminnan kestävyuden parantamiseen, ja viraston toinen vastuullisuusraportti kertoi viraston laajasta vastuullisuus työstä. Ilmoittajansuojajärjestelmä avattiin lakisääteissä määrääjässä. Toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan kehitystyössä eniten haasteita oli laajojen tietojärjestelmähankkeiden toteutuksessa sekä tietojärjestelmien ylläpidossa ja jatkuvassa kehittämisessä, millä on heijastusvaikutuksia perustehtävien hoitamiseen.

Viraston prosesseja tehostettiin, tehtäviä priorisoiittiin ja karsittiin ja rekrytointeja harkittiin tarkasti. Henkilöstön kuormitustilanne oli jatkunut pitkään ja samaan aikaan vaikuttaneet kriisit ja yllättävät erityistilanteet kasvattivat kuormaa vähentäen priorisoinnin vaikuttavuutta. Tässä tilanteessa henkilöstön työhyvinvointia tuettiin eri keinoin, mm. työsuojelutyö, työaikasaldojen hillintätoimet, esihenkilöiden ja työyhteisöjen tukimuodot. Myös työterveyshuollon kanssa tehtiin aktiivisesti yhteistyötä. Viraston palkkausjärjestelmää vakiinnutettiin ja sen prosesseja hiottiin yhteistyössä johdon, esihenkilöiden ja henkilöstön edustajien kesken. Työtyytyväisyyskyselyssä henkilöstön tyytyväisyys pysyi lähes ennallaan, mutta henkilöstön kokemus mahdollisuuksista oppia ja uudistua työssään heikkeni. Kriittisen asiantuntemuksen säilyminen on lähivuosien haaste myös siksi, että moni kokenut asiantuntija saavuttaa eläkeiän.

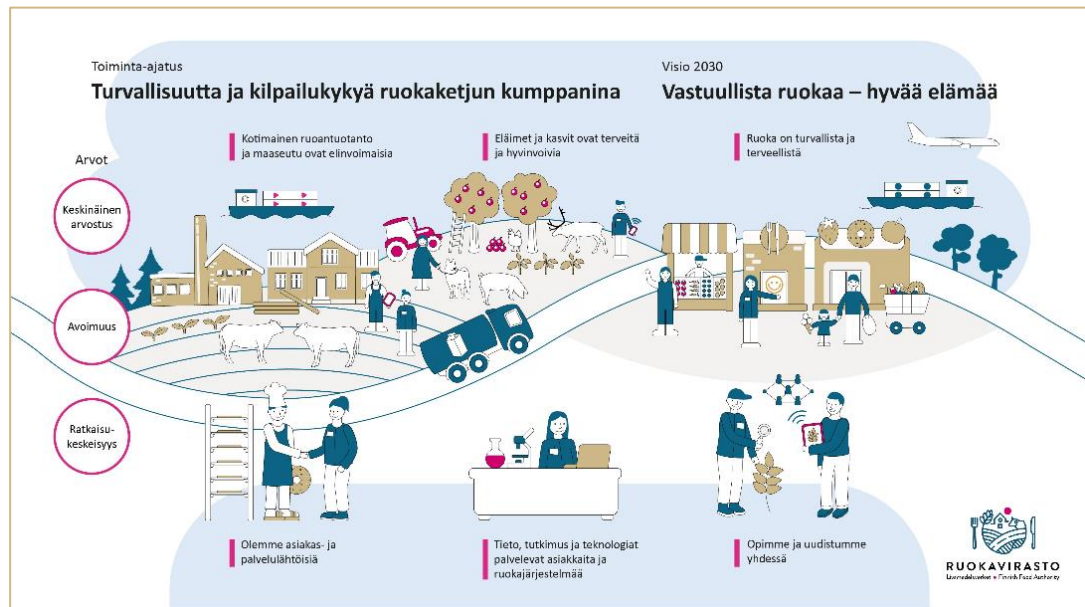


Virasto haki aktiivisesti säästöjä toimitiloista ja vireillä oli useita tilahankkeita kumppanivirastojen kanssa. Tarkan kuluseurannan ja menojen karsimisen ohella tulorahoitusta vahvistettiin mm. korjaamalla maksullisen toiminnan alijäämää. Aktiivisesta toiminnan ja talouden sopeuttamisponnistuksista huolimatta virastossa jouduttiin budjetoimaan talousarviossa myönnettyt rahat sekä vuodelta 2022 siirtynyt erä kokonaisuudessaan, jotta toiminta voitiin turvata. Tämä merkitsi sitä, että vuodelta 2023 sitomatonta siirtyvää määrärahaa ei jäänyt viraston kokoon nähden riittävästi, ja tästä seuraa merkittäviä haasteita tulevien vuosien rahoitukseen ja toimintaan.

1.2 Tuloksellisuus

Ruokaviraston strategian toimeenpano

Ruokaviraston strategian (kuva 1) toimeenpanoa jatkettiin aktiivisesti vaikuttavuus- ja mahdollistajapäämäärien tiimityönä. Strategian toteuma arvioitiin keväällä ja arviointien johtopäätökset raportoitiin [Ruokaviraston väliraportissa 2023](#) ja laajemmin [viraston internet-sivuilla](#). Arvioinnissa käytettiin asteikkoa 1–5 (sama kuin tulostavoitteiden arvioinnissa käytetty Netra-asteikko).



Kuva 1. Ruokaviraston strategia 2020–2030.

Neljä kuudesta tavoitteesta sai arvosanaksi 3 ja kaksi tavoitetta sai arvosanaksi 4. Hyvin toteutuneita olivat *kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu ovat elinvoimaisia* - sekä *tieto, tutkimus ja teknologiat palvelevat asiakkaita ja ruokajärjestelmää* -tavoitteet. Muiden tavoitteiden edistämiseksi oli haasteita, mihin keskeisiä syitä olivat koronapandemian ja Ukrainan tilanteen aiheuttamat lisätehtävät sekä eläintautitilanteen vaikeutuminen. Resurssien



vähentämispaine vaikeutti tavoitteiden edistämistä ja heikensi erityisesti viraston oppimisen ja uudistumisen mahdollisuuksia. Viraston strategian arvioitiin palvelevan toiminnan suunnattamisessa, eikä siihen tehty muutoksia.

Hallitusohjelman (HO 2019) tavoitteet

Ruokavirasto sai Marinin hallitusohjelmassa mainittuihin tehtäviin rahoitusta vuosille 2020–2023 seuraavasti (sulkeissa vuoden 2023 osuus):

- Eläinsuojeluasiamiehen viran perustaminen 400 000 euroa (100 000 euroa);
- Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen 2 470 000 euroa (300 000 euroa);
- Elintarvikeviennin edistäminen 4 000 000 euroa (1 000 000 euroa);
- Tietojärjestelmien kehittäminen 5 000 000 euroa; ja
- Harmaan talouden torjunta 300 000 euroa.

Liitteessä 1 on yksityiskohtainen kuvaus HO-rahojen käytöstä.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Ruokavirasto valmisteli ensimmäisen kestävän kehityksen ohjelman Valtiokonttorin tuemassa projektissa sekä laati keväällä toisen vastuullisuusraporttinsa. Sekä [vastuullisuusraportti](#) että [kestävän kehityksen ohjelma](#) löytyvät Ruokavirasto.fi-sivustolta.

Ruokaviraston kestävän kehityksen ohjelma valmistui keväällä ja ohjelman toteutus aloitettiin virastossa kasvattamalla tietoisuutta kestävän kehityksen tavoitteista ja niiden yhteyksistä viraston strategiaan tavoitteisiin. Ohjelma antaa raamit viraston yhteiselle kestävyystyölle ja sen kehittämiseksi.

Vastuullisuusraportissa vuodelta 2022 esiteltiin keskeisiä asioita ja mittareita viraston ns. jalanjäljestä ja sen pienentämiseksi tehdystä työstä. Ympäristövastuun kantamisesta esimerkkeinä olivat pitkään jatkunut Green Office -ympäristöjärjestelmätyö ja mm. aurinkovoimaloiden/ -paneelien rakentaminen useisiin kiinteistöihin. Henkilöstön hyvinvointiin kiinnitettiin huomiota ja koronapandemian aikana merkittäväksi osoittautui viraston laaja etä- ja joustotyöpolitiikka. Myös tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman laatimista pidettiin tärkeänä henkilöstön kannalta. Sähköisen asioinnin kehitys ja ihmislähtöisen asiakaskokemuksen tavoittelu paransivat työkaluja ja henkilöstön työmotivaatiota. Lisäksi virasto oli aktiivinen hankintojen kehittämisessä vähähiilisuuden suuntaan sekä tutkimustiedon avaamisessa muiden käyttöön.

Vastuullisuusraportissa kuvataan myös viraston ns. kädenjälkeä tapausesimerkein, joiden osalta tunnistettiin vaikutusta ainakin seuraaviin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin:





Kädenjälkityötä kuvattiin yksityiskohtaisesti ns. tapausesimerkeissä seuraavista asioista:

- Luonnon monimuotoisuutta edistävä LUMO-projekti;
- Ravitsemuskasvatus ja ravitsemussitoumukset tukevat terveyttä ja ilmastoa;
- Ruokaturva osana huoltovarmuutta; ja
- Esimerkkejä vastuullisuutta edistävästä tutkimushankkeista sekä muista onnistumisista

Tulostavoitteiden toteuma

Maa- ja metsätalousministeriön ja Ruokaviraston välisessä tulossopimuksessa asetetuista tavoitteista 76,5 % toteutui suunnitellusti ja 23,5 % toteutui osittain (taulukko 1). Kaikkien tulostavoitteiden toteumasta on kuvaus liitteessä 2. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteista suunnitellusti toteutui 76 %. Voimavarojen hallinnan tavoitteista toteutui 80 % ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteista 83 %. Tulostavoitteisiin kytketyistä 49 toimenpiteestä toteutui suunnitellulla tavalla 77,6 % ja osittain 22,4 %. (taulukot 1 ja 2).

Taulukko 1. Tulostavoitteiden ja niihin liitettyjen toimenpiteiden toteuma 2023. Arviointi asteikolla 1–5¹. Osa toimenpiteistä on kytketty sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden että toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteille.

Tulostavoite /toimenpide	Arvosanan 3 saaneiden määrä (%)	Arvosanan 4 saaneiden määrä (%)	Yhteensä
Yhteiskunnallinen vaikuttavuuden tavoitteet (A-sarja) (lukumäärässä osatavoitteet, ei päätavoitetasoa)	5 (24 %)	16 (76 %)	21 (66 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	4 (15 %)	22 (85 %)	26
Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet (B-sarja) (lukumäärässä B1-osatavoitteet ja muista päätavoitteet, koska niissä ei ole osatavoitteita)	1 (17 %)	5 (83 %)	6 (19 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	5 (24 %)	16 (76 %)	21
Voimavarojen hallinnan tavoitteet (C-sarja)	1 (20 %)	4 (80 %)	5 (16 %)
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet	1 (50 %)	1 (50 %)	2
Tulostavoitteet yht.	8 (25 %)	24 (75 %)	32
Tavoitteisiin liittyvät toimenpiteet yht.	10 (20 %)	39 (80 %)	49
Palvelulupaus	1 (20 %)	4 (80 %)	5

¹ Arviointiasteikko: 1. Tavoitteesta on luovuttu; 2. Tavoite ei ole toteutunut; 3. Tavoite on toteutunut osittain; 4. Tavoite on saavutettu; 5. Tavoite on ylitetty.



Taulukko 2. Tulostavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden toteuma vuosina 2021–2023. Arviointiasteikko on sama kuin taulukossa 1. Osa toimenpiteistä on kytketty sekä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden että toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteille ja tässä taulukossa toimenpiteet on sijoitettu ensisijaiselle tavoitteelle.

Tulostavoitteisiin liittyvien toimenpiteiden toteutuminen	Yhteiskunnallinen vaikuttavuus			Toiminnallinen tuloksellisuus			Voimavarojen hallinta			Toimenpiteitä yhteensä			
	Vuosi	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Tavoite on ylitetty (5), kpl (%)													
Tavoite on saavutettu (4), kpl (%)	37 (90%)	28 (85%)	22 (85%)	14 (70%)	31 (79%)	16 (76%)	11 (100%)	4 (57%)	1 (50%)	60 (86%)	55 (79%)	39 (80%)	
Tavoite on toteutunut osittain (3), kpl (%)	4 (10%)	5 (15%)	4 (15%)	6 (30%)	7 (18%)	5 (24%)		3 (43%)	1 (50%)	10 (14%)	14 (20%)	10 (20%)	
Tavoite ei ole toteutunut (2), kpl (%)					1 (3%)						1 (1%)		
Tavoitteesta on luovuttu (1), kpl (%)													
Toimenpiteiden lkm	41	38	26	20	39	21	11	7	2	70	67	49	

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuma

Ruokavirastolle tulossopimuksessa asetetuista yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteista 76 %:ssa viraston toiminnan arvioitiin toteutuneen suunnitellusti. Tulostavoitteille asetetuista 42 toimenpiteestä suurin osa (85 %) toteutui suunnitellusti (arvosana 4) ja loput toteutuivat osittain, jolloin esimerkiksi osa tehtävistä siirtyi myöhemmäksi (arvosana 3). Toimenpiteistä, joiden toteuma ei ollut suunnitellun mukainen, on selvitys taulukossa 4. Liitteessä 2 on kaikkien tavoitteiden arviot sekä selitykset niiden osalta, joiden arvosana on alle 4.

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta seurattiin myös tavoitteisiin kytketyillä tunnusluvuilla, jotka arvioitiin samalla asteikolla (1–5). Näistä tunnusluvuista 73 %:ssa tavoitteet saavutettiin (ks. taulukko 3). Suurelta osin tunnusluvut ovat toimintaympäristön seuranta varten ja ne kuvaavat usein sellaisia kokonaisuuksia, joissa viraston vaikutusmahdollisuudet ovat rajalliset.

Taulukko 3. Yhteenveto yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tulostavoitteille asetettujen tunnuslukujen arvioinnista. Arviointiasteikko on sama kuin taulukossa 1. Arvosanoja 1 ja 5 ei annettu.

Arvosana 2	Arvosana 3	Arvosana 4	Yhteensä
4 (8 %)	9 (18 %)	36 (73 %)	49

Lainsäädännön toimeenpano

Viraston toimikentässä lainsäädäntö muuttui monilla sektoreilla ja muutoksiin liittyen melkein kaikilla sektoreilla olisi ollut hyvä tukea toimialaa ja hallintokumppaneita paremmin kuin mikä oli mahdollista. Ohjeistus ja koulutus jatkuvat näiltä osin myöhemmin.



Taulukko 4. Tulostavoitteille kytkettyjen toimenpiteiden toteumasta niiltä osin, kun toteumassa oli puutteita.

Toimenpide	Analyysi	Arvosana
1. Ruokavirasto huolehtii uuden lainsäädännön toimeenpanosta ja ohjeistamisesta	Uuden lainsäädännön toimeenpano ja yrittäjien ja hallintokumppanien ohjeistaminen oli varsin työlästä. Uuden lainsäädännön toimeenpano ja ohjeistaminen ovat myöhässä pääosin henkilöresurssien puutteen takia.	3
1.1 Virasto ohjeistaa ja kouluttaa viranomaisia ja toimijoita koskien uuden lainsäädännön toimeenpanoa.	Ruokavirasto ohjeisti ja koulutti toimijoita ja viranomaiskumppaneita pääosin suunnitelman mukaisesti. Joidenkin lainsäädäntökokonaisuuksien osalta oltiin kuitenkin myöhässä aikataulusta, sillä työtä oli paljon. Mm. eläintauti-, Luomu- ja lannoitelainlainsäädäntö ovat juuri uudistuneet. Viljelijätukien osalta tukijärjestelmä muuttui merkittävästi, mm. uuden satelliittiseurannan käyttöönoton takia. Kaikissa maksajaviraston toiminnoissa (viljelijätuet, maaseudun kehittämistuet, markkinatuet ja varainhoito) oli käynnissä suuret it-järjestelmien uudistukset. Maaseudun kehittämistuissa ja suorissa tuissa siirryttiin kokonaan sähköiseen tukihakuun.	3
4.4 Virasto edistää antibioottien vähäistä käyttöä jatkamalla mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansallisen toimintaohjelman (AMR-NAP) kehittämistä ja toimeenpanoa, kehittämällä mikrobilääkkeiden eläinlajikohtaisen käyttötiedon keruuta ja avustamalla ministeriötä tarvittaessa kansainvälisessä (ml. EU) mikrobilääkeresistenssin torjuntatyössä. (HO)	Antibioottiresistenssin torjuntatyötä jatkettiin. Mikrobilääkkeiden käyttösuositusten valmistelu ja julkaisu edistyi, mutta tavoiteltua hitaammin. AMR-NAPin strategisen osuuden valmisteluun osallistuttiin tavoitteen mukaisesti. Mikrobilääkkeiden eläinlajikohtaisen käyttötiedon keruuta varten käytössä oli tietojärjestelmä (ELKE), mutta kerätyn tiedon laatu oli vielä puutteellista, johtuen kaupallisten potilastietojärjestelmien puutteellisesta integraatiosta. Antibioottiresistenssin seuranta tehtiin pääosin EU-ohjelman ja kansallisen suunnitelman mukaisesti. Seurantaohjelman vahvistamista uusin seurantakohteisiin ei voitu toteuttaa.	3
5.1 Ruokavirasto on aktiivisesti mukana EU:n menekinedistämispolitiikan ja laatu-järjestelmiä koskevan politiikan uudistamisessa.	Laatu-järjestelmiä koskevan politiikan uudistaminen ei ollut EU-prioriteetteja, eivätkä EU-menekinedistämisen politiikkauudistuksen neuvoston työryhmät alkaneet vielä vuonna 2023. Laatu-järjestelmätystä pystytty priorisoimaan kansallisesti Ruokaviraston työssä.	3
12. Ruokavirasto varmistaa tuottavuusrahahankkeiden sekä muiden strategisten kehittämishankkeiden etenemisen	Tuottavuusraha- sekä muiden tärkeiden hankkeiden eteneminen priorisoitiin korkealle. Talousvaikeuksien vuoksi Ruokavirasto on joutunut tekemään valintaa myös tuottavuusrahahankkeiden välillä, jotta tässä ajan hetkessä kriittisimmät asiat saadaan toteutetuksi.	3
12.1.1 Koirarekisterin viimeistely ja käyttöönotto (HO) (MMM-tuottavuusraha)	Koirarekisteri otettiin asteittain käyttöön henkilö- ja y-tunnusasiakkaalle, viranomaisille ja löytöeläintoimijoille. Viimeistelyvaihe on kesken mm. viranomaisten hakutoiminnallisuuden ja raportoinnin osalta. Tavoitteena on saada hankkeen ensimmäinen vaihe valmiiksi kevään 2024 aikana.	3
12.1.2 Eläinten terveydenhallinta ELTE (VM-tuottavuusraha)	ELTE-hanke on myöhässä tavoiteaikataulusta noin kolme vuotta. Hankkeessa toteutettu eläintautien hallinnan tietojärjestelmä on valtakunnallisessa käytössä. Myös mikrobilääkkeiden eläinlajikohtaisen käyttötiedon keruuta varten toteutettu tietojärjestelmä otettiin käyttöön. Hankkeen tavoite salmonellavalvonnan sähköisestä hallinnoinnista ei toteutunut, eikä sen toteuttamiseen myöhemmin ole tiedossa rahoitusta.	3



Toimenpide	Analyysi	Arvo-sana
12.1.5 Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimijoiden luvan-, hyväksynnän- ja ilmoituksenvaraiset toiminnot ja rekisteröinnit -hanke ILMO (VM-tuottavuusraha)	ILMO-hanke jää laajuudeltaan alkuperäistä suunnitelmaa suppeammaksi. Hankkeessa keskityttiin käytöstä poistuneen ELITE-järjestelmän keskeisimpien toiminnallisuuksien siirtämiseen ELTE-järjestelmään. Eläinkuljettavaluvat ja eläinvälittäjät on jo toteutettu ELTE-järjestelmään. ILMO-hankkeen kehittämistyötä ja tiedon siirtoa ELITE-järjestelmästä jatketaan keväällä 2024. Sähköistä asiointipalvelua ei toteuta hankkeessa.	3
12.1.7 Sähköisen asioinnin kehittäminen elintarvikeketjussa SALLI (VM-tuottavuusraha)	Salli-hanke vaatii laajaa ja kokonaisvaltaista suunnittelua ja johti hankkeen vaiheistukseen, pilkkomiseen ja jatkuvaan priorisointiin. Osakokonaisuudet edistyivät alkuperäistä suunnitelmaa hitaammin mm. laajojen vaatimusten ja riippuvuuksien, resurssivajeen sekä rinnakkaisten projektien takia, ja teknisten päivitysten vaatiessa samoja resursseja.	3
13.1 Toiminnan sopeuttaminen käytettävissä olevaan määrärahaan: Virasto jatkaa sopeutustoimenpiteitä suunnitelmallisesti siten, että sitomaton siirtyvä määräraha on kehyskaudella vähintään 6 milj. euroa. Arvio siirtyvän erän määrästä on esitetty Ruokaviraston rahoituslaskelmassa (liite 2). Sopimuskaudella mm. priorisoidaan tehtäviä, kehitetään prosesseja, haetaan keinoja kasvattaa tuloja ja tarkastellaan mahdollisen toiminnan kustannuksia. Erityisesti tarkastellaan tietojärjestelmien ylläpitomenojen kasvun johdosta tarvittavia toimenpiteitä.	Toimenpiteinä tehtiin toiminnan mukauttamista, priorisointia ja tehtävien karsimista, tarkkaa henkilöstöbudjettisuunnittelua sekä tiukkaa rekrytointikuria. Lisäksi käynnistettiin maksullisen toiminnan hankkeen osaamisen lisäämiseksi sekä toimintatapojen yhtenäistämiseksi. Hankkeessa käydään läpi mm. kustannuslaskenta ja hinnoittelu, lisätään tietoutta kustannuksista ja eri kululajien ja kustannuserien vaikutusta. Lisäksi hintoja korotettiin ja selvitettiin, miten Ruokaviraston tietoa voisi kaupallistaa. Vaikka toimenpiteitä on tehty, sitomaton siirtyvä erä on noin 3 milj. euroa.	3

Maatalouden ja maaseudun kehittämisen tuet

Ohjelmakauden 2014–2022 ja CAP27-ohjelmakauden toimeenpanot onnistuivat hyvin siitä huolimatta, että niitä tehtiin rinnakkain myös EU:n elpymisvarojen toimeenpanon kanssa, ja uudistustyötä oli mittavasti. Kaikki haut saatiin auki ajallaan ja tukiin liittyviä tarkastuksia ja maksuja toimeenpantiin suunnitellusti, vaikka muuttuneet aikataulut herättivät viljelijöissä huolta. Edellytyksenä onnistumiselle olivat valtiovarainministeriön CAP-tuottavuushankkeen rahoitus sekä hallitusohjelmärahoitus. Lisäksi tavoitteen onnistumiseksi tehtiin paljon työtä viestinnässä, mm. aktiivisen verkkoviestinnän ja uutiskirjeiden avulla. Onnistumista tukivat myös ELY-keskusten, maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueiden, Leader-ryhmien ja tuensaajien neuvonta ja kouluttaminen.

Viljelijöiden suorissa tuissa peltolohkojen pinta-alamonitoroinnin käyttöönotto muutti tukiprosessia paljon ja sovelluksiin tehtiin vaativia muutoksia, mm. satelliittiseurannan toiminnallisuuksien sovittamiseksi tietojärjestelmiin. Aikataulupaineiden takia käyttöön kehitettiin vain tukihakujen ja maksamisen kannalta välttämättömät toiminnallisuudet. Muut suunnitellut toiminnallisuudet rakennetaan myöhemmin. Viljelijöille valmistettiin edistyskellinen



älykännykkäsovellus Vipu-mobiili, jonka avulla viljelijä voi lähettää hallinnolle tietoja ja siten täydentää tukihakemusta. Maksajaviraston toiminta täytti akkreditointivaatimukset, mikä oli edellytys sille, että Suomi pystyi tulouttamaan EU-tukia suunnitellun määrän. Selvitys saamenkielisen tukihaun toteuttamiseksi Hyrrä-palvelussa käynnistyi.

Kestävä ja turvallinen ruokaketju

Elintarvikeketjun turvallisuuden ja vastuullisuuden varmistaminen oli viraston yksi päätehtävä ja sen tulokset raportoidaan vuosittain ns. VASU-raporteissa, jotka julkaistaan [Ruokaviraston internet-sivuilla](#), ja joiden yhteenveto toimitetaan komissiolle elokuun loppuun mennessä.

Erityisinä toimenpiteinä tulossopimukseen oli kirjattu viennin edistäminen ja harmaan talouden torjunta, joista on kuvaus liitteessä 1. Näissä virasto onnistui erityisen hyvin saadun erillISRahoituksen turvin. Perustehtävien lisäksi tehtiin toimenpiteitä Ukrainan sotaan ja Venäjän pakotteisiin liittyen rajatarkastuksessa, sisämarkkinavalvonnassa ja myös mm. kasvinterveysriskien arvioinnissa. Väliaikaiset kriisituet ja elpymisrahoitus toimeenpantiin tehokkaasti. Ukrainalaisten lemmikkieläinten tuonti ja Venäjälle suuntautuvat kauttakuljetuserät edellyttivät paljon työtä ja luovia ratkaisuja.

Uuden lainsäädännön toimeenpanossa onnistuttiin keskeisiltä osin. CAPin toimeenpanosta, luomu- ja eläinten hyvinvointilainsäädännöstä sekä rikollisuuden torjunnan ja etämyynnin valvonnan tuloksista viestittiin aktiivisesti. Tutkimushankkeissa oli enenevässä määrin ilmastomuutoksen torjuntaan, siihen sopeutumiseen sekä ravinteiden kierrätykseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä aiheita. Lisäksi Ruokavirasto ja Valtion ravitsemusneuvottelukunta kertoivat uusista pohjoismaisista ravitsemussuosituksista sekä edistivät verkostoissaan suositusten käyttöä.

Huoltovarmuus

Viraston rooli kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden ylläpitäjänä edellytti, että varautumista kehitettiin ja valmiussuunnitelmat päivitettiin. Virastossa seurattiin Ukrainan tilannetta ja ylläpidettiin tilannekuvaa myös muiden viranomaisten käyttöön. Lisäksi valmistauduttiin NATO-jäsenyyden tuomien hallinnollisten ja substanssiin liittyvien toimenpiteiden suunnitteluun ja ohjeistukseen. Muita varautumisen kannalta aktiivisia alueita olivat säteilyvaaratilanteiden hallinta, alkutuotannon varautuminen osana ruokaketjua sekä laboratoriovalmiuksien ylläpito. Näiden osalta yhteistyötä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa tiivistettiin. Yhteistyö yhteisen terveyden (One Health) toimijoiden kanssa aktivoitui erityisesti turkistarhoille levinneen lintuinfluenssan hoitamisessa. Lisäksi kartoitettiin salmonellan tartuntalähteitä ja tehtiin sen torjuntatyötä. Kun samaan ajankohtaan osui useita kasvi- ja eläintauteihin sekä elintarvikkeisiin liittyviä erityistilanteita, asiantuntijoiden riittävyys eri tehtäviin koetuksella.

Henkilöstösuunnittelussa varauduttiin kriittisten palveluidun jatkuvuuden turvaamiseen kriisi- ja poikkeustilanteissa mm. sijaisjärjestelyitä kehittämällä. Tila- ja tietoturvallisuuden valmius- ja varautumistyötä tehtiin osana toiminnan jatkuvana parantamisena.



Muita toimenpiteitä, joissa Ruokavirasto onnistui hyvin, olivat:

- Luonnonvaratalouden digitalisaation yhteistyö;
- Uuden metsäpuiden siemenperustamisohjelman laatiminen;
- Yhteisen kalastuspolitiikan mukaisiin seuraamuksiin liittyvät soveltamislinjaukset ja -ohjeet sekä kouluttaminen, ja tähän liittyvien Oiva-ohjeiden tarkennukset;
- Kemera-lainsäädännön mukaisten seuraamustoimenpiteiden tehostettu käsittely niin, että käsiteltävien tapausten määrä pieneni merkittävästi; ja
- Tunnustelupalveluhanke.

Toiminnallisen tuloksellisuuden tulostavoitteiden toteuma

Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteita edistettiin melko hyvin ja arvosanan 4 sai 83 % tavoitteista. Toteuman yksityiskohdat on kuvattu luvussa 1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu. Taulukossa 4 on kuvattu toimenpiteet, joiden arvosanaksi tuli alle 4.

Laboratorio ja tutkimus

Laboratorio-, tutkimus- ja riskinarviointitoimintaa kehitettiin kansainvälisessä yhteistyössä vastaamaan muuttuvia tutkimustarpeita ja lainsäädännön vaatimuksia. Myös kotimainen Tulanet²-yhteistyö oli aktiivista. Ruokavirasto haki tutkimus- ja kehittämishankerahoitusta toimintansa kannalta keskeisille alueille hyvällä menestyksellä, sillä yhteisrahoitteisen tutkimustoiminnan rahoitus lähes kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. Virasto oli mukana useissa EU-rahoitteisissa hankkeissa, EU-hankehakemusten osuus kasvoi ja hakemusten läpimeno parani. Ulkopuolisen rahoituksen määrä lisääntyi ja omarahoitusosuus pieneni. Tutkimusta tehtiin kaikilla strategisesti tärkeillä tehtävälalueilla.

Tiedon hallinta

Tiedon kokonaishallinnan kehittämiseksi virastossa järjestäydyttiin, valmisteltiin tietopolitiikka osana tietostrategiatyötä sekä edistettiin tiedon laadunhallintaa ja tiedonhallintamallin rakentamista. Koordinaation terävöittämisen tavoitteena oli parantaa tiedon kokonaishallintaa sekä Ruokaviraston tietojen hyödyntämistä, tunnettavuutta ja yhteiskäyttöä. Mahdollisuuksia hyödyntää viraston tietovarantoja selvitettiin mm. kartoittamalla tietovarannot ja selvittämällä kustannuslaskentamalleja ja muiden tutkimuslaitosten tietopalveluiden hinnoittelua. Lisäksi EFSA:lle siirrettävän tiedon nykytilan kuvaus valmistui ja tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuuksia kartoitettiin.

Tietojärjestelmien kehittäminen ja ylläpito

Viraston rakentamista ja ylläpitämistä tietojärjestelmistä hyötyvät niin asiakkaat kuin kumppanit ja keskeisten tietojärjestelmähankkeiden edistymistä on kuvattu kaaviossa 1. Virasto vastasi 65 tietojärjestelmän, 151 rekisterin, 14 tietovarannon ja 42 tietoaineiston ylläpidosta ja kehittämisestä. Järjestelmät palvelivat laajaa sidosryhmäjoukkoa, joka koostui kuluttajista, viranomaiskumppaneista sekä alkutuottajista ja mm. elintarvikealaan, metsäteollisuuteen, matkailuun ja eläinlääkintään liittyvistä yrityksistä ja järjestöistä. Järjestelmillä ylläpidettiin

² Tulanet on valtion tutkimuslaitosten yhteistyöfoorumi



tietoja maataloustuotannon ja maaseudun kehittämisen tuista, laboratoriotutkimuksista, elintarvikehuoneistoista, viranomaisvalvonnasta sekä tieteellisestä tutkimuksesta, ja niihin pohjautui em. toimintoihin liittyvä sähköinen asiointi.

Tulostavoitteeksi asetettujen tietojärjestelmähankkeiden seurantayhteenvedo on esitetty kaaviossa 1 ja taulukossa 4 on kuvattu niitä, joissa ei kokonaisuudessaan edetty suunnitellusti (arvosana alle 4). Hankkeita edistettiin suunnitellusti, mutta voimavarat eivät riittäneet kaikkien suunniteltujen toiminnallisuuksien toteuttamiseen kokonaan. Esimerkiksi maataloustukiin ja maaseudun kehittämiseen liittyvissä järjestelmissä toteutettiin ensisijaisina ne toiminnallisuudet, jotka välttämättä tarvitaan tukien hakemiseen ja maksamiseen, mutta joidenkin esimerkiksi asiakaskokemusta tukevien ominaisuuksien teko siirtyi myöhemmäksi.

Hanke/projekti	Liikennevalot						
	Aikataulu	Kustannukset	Tuotosten laatu	Tuotosten laajuus	Resurssit (henkilöstö)	Riskit	Hyödyt
Koirarekisterin viimeistely ja käyttöönotto	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW
CAP27 -hanke, vaihe 1	-	-	-	-	-	-	-
CAP27 Tukisovellus ja Monitorointi	YELLOW	RED	GREEN	YELLOW	YELLOW	YELLOW	GREEN
CAP27 Maaseudun kehittämistuet Hanke päättynyt, raportissa joulukuun tilanne	RED	RED	GREEN	YELLOW	GREEN	YELLOW	GREEN
CAP27, Markkinatuet	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW	YELLOW	YELLOW	GREEN
Teknologiaympäristöjen uudistaminen, ml. hallinnonalan META III -koordinaatio -hanke	GREEN	YELLOW	GREEN	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin toimijoiden luvan-, hyväksynnän- ja ilmoituksenvaraiset toiminnot ja rekisteröinnit -hanke ILMO	YELLOW	RED	GREEN	RED	GREEN	RED	YELLOW
Maksu-, raportointi- ja saatavien seuranta -järjestelmän uudistaminen SAMPO	YELLOW	GREEN	YELLOW	YELLOW	YELLOW	GREEN	GREEN
Sähköisen asioinnin kehittäminen elintarvikeketjussa SALLI	YELLOW	GREEN	GREEN	RED	YELLOW	YELLOW	YELLOW
CAP27 -hanke, vaihe 2	-	-	-	-	-	-	-
CAP27 Viljelijätuet Projekti ei ole alkanut.	-	-	-	-	-	-	-
CAP27 Markkinatuet Projekti ei ole alkanut.	-	-	-	-	-	-	-
CAP27 Sampo-järjestelmän lisätarpeet Projekti ei ole alkanut.	-	-	-	-	-	-	-
CAP27 Maaseudun kehittäminen	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW	GREEN	YELLOW	GREEN
CAP27 Eläintunnistusjärjestelmän kehittäminen	YELLOW	GREEN	GREEN	YELLOW	GREEN	GREEN	GREEN

Kaavio 1. Erillisrahoitusta saavien tietojärjestelmähankkeiden toteuma vuonna 2023.³

³ Arviointiasteikko: Vihreä: Toiminta sujuu suunnitelman mukaan tai siinä on vain pieniä haasteita, jotka ovat ratkaistavissa ongelmitta; Keltainen: Toiminnassa on jotain haasteita, jotka edellyttävät seurantaa ja jotka voivat nostaa riskitasoa; Punainen: Ongelma on jo realisoitunut tai toiminta on kohdannut ison odottamattoman haasteen, mikä vaikuttaa merkittävästi etenemiseen. Riskit ovat jo realisoituneet.



Palvelujen kehittäminen ja digitalisointi

Viraston palveluita parannettiin palvelumuotoilun ja Leanin avulla. Kehitystyön myötä verkostoituminen ja yhteistyö lisääntyivät ja virasto osallistui aktiivisesti myös valtion asiakkuusverkoston toimintaan. Lisäksi tunnistettiin tarve digikehittämisen yhteistyölle keskeisten kumppaniviranomaisten kanssa. Maa- ja metsätalousministeriön kanssa kehitettiin prosessia, jolla lainsäädännön muutosvaikutukset voidaan huomioida entistä paremmin digikehittämisessä. Samalla helpottuu kentältä nousevien muutostarpeiden päätyminen lainsäädäntöprosessiin.

Asiakaslähtöisen digitalisaation yhteistyömallia laadittaessa tunnistettiin seuraavia osa-alueita, jotka ovat tarpeen yhteisiä toiminta- ja rahoitusmalleja rakennettaessa:

- yhteistyöfoorumit muiden toimialan viranomaisten kanssa;
- konkreettinen malli yhteistyölle hankkeiden esiselvitysvaiheen tueksi; sekä
- hinnoittelu- ja palvelumalli.

Lisäksi seurataan valtion digikehityksen rahoituksen muutoksia.

Ruokavirastolla voimassa olevan ISO 27001-sertifikaatin puitteissa digitaalista turvallisuutta arvioidaan jatkuvasti ja todennetaan ulkoisilla auditoinneilla. Viimeisin auditointi toteutettiin joulukuussa. Auditointi meni lävitse ilman poikkeamia. Lisäksi virasto kehitti julkisen hallinnon tietoturvallisuuden arviointikriteeristöä (Julkri) mukaillen tarpeitaan vastaavan arviointimallin, jonka avulla tietoturvallisuuden hallintajärjestelmää arvioitiin hallinnollisen turvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan sekä tietosuojan näkökulmista. Poikkeamia ei havaittu.

Voimavarojen hallinnan tulostavoitteiden toteuma

Voimavarojen hallinnan tulostavoitteiden toteumaa analysoidaan luvussa 1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu. Tavoitteista 80 % ja tavoitteille kytketyistä toimenpiteistä puolet toteutui hyvin (arvosana 4). Taulukossa 4 on perusteet toimenpiteille, joiden toteuman arvosana on alle 4.

Maksullisten suoritteiden hintoja korotettiin ja käynnistettiin maksullisen toiminnan hanke. Tiukka talous- ja rekrytointikuri tarkoitti, että uusia ja vanhoja tehtäviä tehtiin vähentynein voimavaroin. Kustannuksia lisäsivät myös ulkoapäin tulevat paineet, mm. sähkön hinnan kehitys ja pakettien lähetys- ja kuljetuskustannusten voimakas kasvu ja sopimusmuutokset, esimerkiksi Matkahuolto lopetti tietynlaisten näytepakettien kuljetuksen. Ulkopuolista rahoitusta erilaisiin hankkeisiin saatiin ennätyksellisen paljon ja myös tiedon kaupallistamisen mahdollisuuksia selvitettiin. Aktiivisista toimenpiteistä huolimatta, sitomattoman siirtyvän erän taso ei ole riittävä.



1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Ruokavirasto edisti hallinnonalan strategisia tavoitteita laaja-alaisesti: yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteista virastolla oli toimintaa 21 tavoitteessa yhteensä 24:stä. Lisäksi tulostavoitteiksi oli asetettu kaikki hallinnonalan strategiassa olevat toiminnallisen tuloksellisuuden ja voimavarojen hallinnan tavoitteet. Näin ollen virasto vaikutti merkittävästi hallinnonalan strategian toteutumisessa. Tulostavoitteiden toteumasta on analyysi liitteessä 2 siten, että kaikkien tavoitteiden analyysistä on ns. Netra-arvio, sekä perustelut niistä, joiden arvosana on alle 4. Tavoitteiden arvioinnissa tarkasteltiin niille asetettuja toimenpiteitä ja tunnuslukuja, mutta pääosa vaikuttavuudesta tulee perustehtävien kautta.

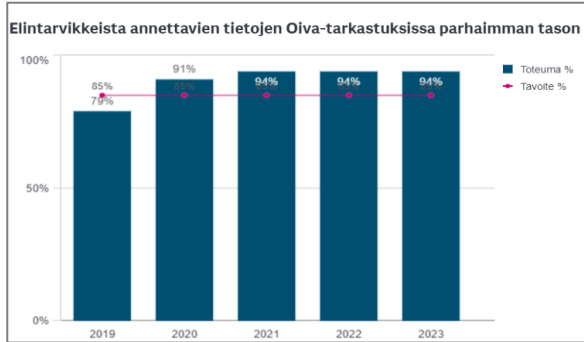
Tavoitteet liittyivät ruokajärjestelmän kestävyteen, turvallisuuteen ja kilpailukykyyn, luonnonvaratalouteen, viljelijöiden ja maaseudun yritystoiminnan tukemiseen sekä paikkatietojen hyödyntämiseen. Näillä tehtävillä oli merkittäviä vaikutuksia Suomen huoltovarmuuteen ja omavaraisuuteen, ihmisten ja eläinten terveyteen, hyvinvointiin ja ravitsemukseen, kasvin tuotantoon, metsätalouteen, energiatalouteen sekä maaseudun yritystoiminnan ja maanviljelyn kannattavuuteen. Lisäksi esimerkiksi antibioottiresistenssin torjunnassa, elintarvikeketjun viennin edistämässä ja harmaan talouden torjunnassa oli viraston työllä suuri yhteiskunnallinen vaikutus.

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tulostavoitteiden toteuma (A-sarja)

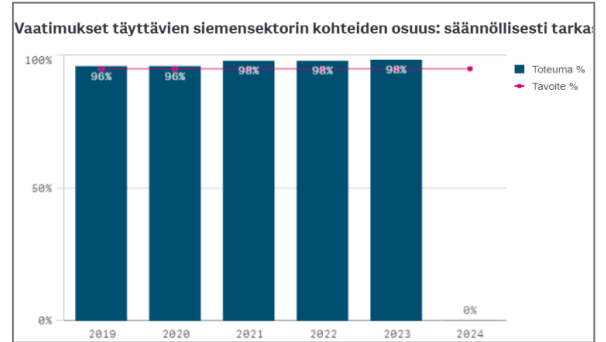
A1 Kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuus ja kilpailukyky paranevat (Arvosana 4)

Ruokajärjestelmän huoltovarmuus ja kilpailukyky säilyivät ennallaan, mutta paranemista on toistaiseksi vaikea osoittaa. Virastolla oli osatavoitteiden edistämiseksi hyvin monipuolinen tehtävävalikoima. Elintarvikeeturvallisuus, kasvitautitilanne ja tuotantopanosten laatu säilyivät hyvällä tasolla (ks. kuvat 2–4). Antibioottiresistenssin osalta trendi on laskeva ja eläinten lääkintään käytettyjen antibioottien määrä on vähentynyt (ks. kuva 5). Eläintautien osalta lintuinfluenssaepidemia lisäsi vakavien eläintautitapausten määrää (kuva 6) ja aiheutti kasvavaa huolta. Aktiivisten toimenpiteiden jälkeen tauti ei kuitenkaan levinnyt tartuntapaikoista eteenpäin. Elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaa kehitettiin ja elintarvikevientiyritysten tukeminen vientiponnisteluissa sai kiitosta, vaikka alustavien tietojen perusteella elintarvikeviennin arvo ei näytä kasvaneen edellisvuodesta (ks. kuva 7 ja liite 1).

Uudessa CAP-strategiasuunnitelmassa 2023–2027 on työkaluja toimialan taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyden varmistamiseksi. Näiden lisäksi luonnonolosuhteet, kuten kasvukauden sääolot, vaikuttivat tuotannon onnistumiseen. Kasvintuotantoa rasittivat alkukesän kuivuus ja loppukesän runsaat sateet, minkä arvioitiin pudottaneen satotasojen 20–25 %. Viraston järjestämät koulutukset sekä tuensaajien ohjaus olivat edellytys sille, että tukihaut voitiin avata suunnitellusti, vaikka uudistuksia oli mittavasti.



Kuva 2. Oiva-tarkastuksissa parhaimman tason saavutaneet vuosina 2019–2023.



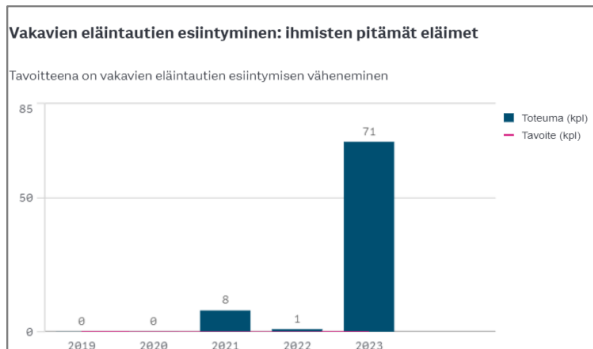
Kuva 3. Vaatimukset täyttävien siemensektorin kohteiden osuus: säännöllisesti tarkastettavat kohteet



Kuva 4. Elintarvikkeiden välittämät epidemiat ja niissä sairastuneet



Kuva 5. Mikroiläkkeiden käyttömäärät tuotantoeläimillä 2014–2022.



Kuva 6. Vakavien eläintautien esiintyminen vuosina 2019–2023; ihmisten pitämät eläimet.



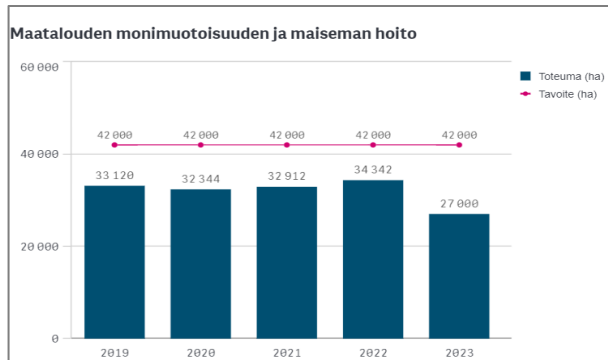
Kuva 7. Elintarvikeviennin arvo vuosina 2015–2023 (vuoden 2023 luku on arvio).

A2. Kestävä luonnonvaratalous turvaa huoltovarmuutta, lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä (Arvosana 4)

Kotimaisen ruoantuotannon jatkuminen voidaan varmistaa Suomen CAP-strategian työkaluilla. Sen vuoksi CAPin toimeenpanon onnistuminen oli erittäin tärkeää huoltovarmuuden näkökulmasta ja osaltaan myös uusiutuvien energiaraaka-aineiden käytön lisäämiseksi. Viljelijöiden ja maaseudun kehittämisen tukeminen auttoivat koko maan asuttuna pitämistä,



maaseudun yritystoimintaa ja maaseudun viihtyvyyttä myös virkistyskäytön näkökulmasta. Maatalouden monimuotoisuuden ja maisemanhoidon hyväksi tehtiin toimenpiteitä LUMO-projektissa, mutta tavoitetta ei saavutettu (ks. kuva 8).

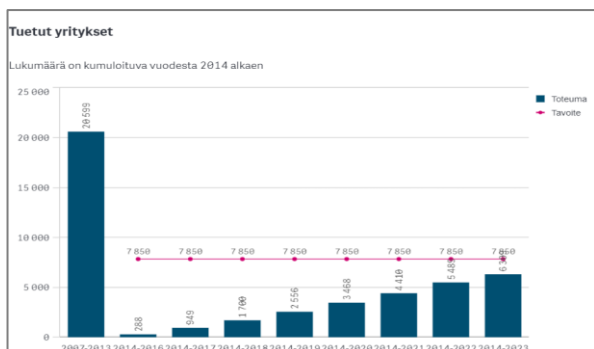


Kuva 8. Maatalouden monimuotoisuuden ja maisemanhoidon pinta-ala vuosina 2019–2023

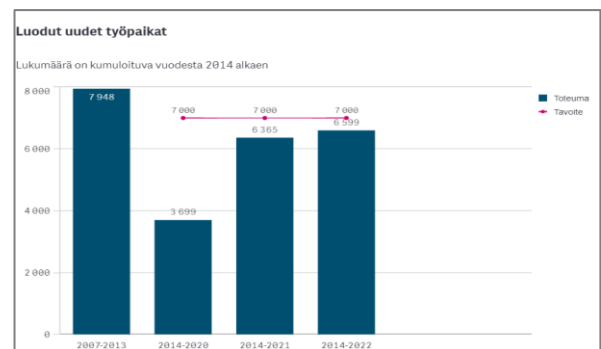
A3. Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa (Arvosana 4)

Maaseudun yritysraakenteen vahvistaminen ja kilpailukyvyyn parantaminen olivat Ruokaviraston ydintehtäviä. Suomen CAP-strategiasuunnitelmassa on useita toimenpiteitä, joilla näihin voidaan vaikuttaa. Suunnitelman toimeenpanossa keskityttiin viljelijöiden ja muiden tukia hakevien kannalta tärkeimpiin tehtäviin. Tukihaut ja maksut pystyttiin hoitamaan suunnitelmasti ja aktiivinen viestintä, yhteistyö, neuvonta ja koulutukset varmistivat osaltaan työn onnistumista.

Samanaikaisesti uuden CAP-kauden toimeenpanotehtävien kanssa virasto pystyi huolehtimaan vanhan ohjelmakauden ja myös ns. elpymisvälineen maksuista aikataulussaan. Näillä oli suuri merkitys viljelijöiden ja muiden maaseudun elinkeinojen taloudelle. Tuettujen yritysten määrä ohjelmakaudella 2014–2022 ei aivan saavuttanut tavoitetta, mutta luotujen uusien työpaikkojen määrä on jo ylittänyt tavoitteen (ks. kuva 9 ja 10).



Kuva 9. Tuettujen yritysten määrä ohjelmakaudella 2014–2022.



Kuva 10. Luodut uudet työpaikat ohjelmakaudella 2014–2022.



A4 Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta (Arvosana 3)

Osana erilaisia toimintojansa virasto hyödynsi paikkatietoja ja pyrki laajentamaan niiden käyttöä. Paikkatietoja ja karttoja käytettiin aktiivisesti eläin- ja kasvitautien torjunnassa ja niiden käyttöä myös vaaratilanteiden hallinnassa käynnistettiin. Paikkatietoja olisi tarve tuottaa enemmän kuin mihin järjestelmäkehityksessä pystytään tällä hetkellä.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Ruokaviraston vastuulla olevat siirto- ja sijoitusmenot liittyivät mm.

- maataloustoimintaan (mm. suorat tuet ja palkkiot, erilaiset toiminnan aloittamiseen, lopettamiseen ja tulonmuodostukseen liittyvät tuet);
- maaseudun elinkeinojen kehittämiseen ja tukemiseen;
- ympäristö- ja luomukorvauksiin;
- luonnonhaittojen korvaamiseen;
- eläinten terveyteen ja hyvinvointiin;
- kasvinterveyteen; sekä
- ESR+ aineelliseen apuun vähävaraisille

Suurimmat siirtotalouden rahamäärät liikkuivat EU-tulotuessa ja EU-markkinatuessa (noin 424 milj. euroa), luonnonhaittakorvauksissa (noin 496 milj. euroa), maa- ja puutarhatalouden kansallisessa tukemisessa (noin 350 milj. euroa) sekä ympäristö- ja luomukorvauksissa, neuvonnassa ja ei-tuotannollisissa investoinneissa (noin 287 milj. euroa). Erilaisina maaseudun elinkeinojen toimintaedellytyksiä turvaavina tukimuotoina ja avustuksina, kuten aloittamis- ja investointiavustukset, yritys- ja hanketuet, maaseuturahaston elpymisvälinetuet sekä maaseudun ja ruokaketjun kehittäminen, maksettiin noin 330 miljoonaa euroa. Eläinten hyvinvointikorvauksia maksettiin yhteensä noin 74 milj. euroa.

Tukien, korvausten ja avustusten avulla mahdollistettiin maatalouselinkeinojen ja maaseudun yritystoiminnan harjoittamista ja kehitettiin maaseutualueiden asumisen, elinkeinojen ja yritystoiminnan edellytyksiä. Investoineilla pystyttiin lisäämään kotimaisen uusiutuvan energian tuotantoa ja siten vähentämään riippuvuutta fossiilisista energialähteistä. Laajakaistahankkeilla puolestaan pystyttiin tukemaan maaseudun elinvoimaisuutta parantamalla digitalisaation hyödyntämistä yritystoiminnassa ja asumisessa. Korvausten avulla kompensoitiin myös luonnoneläinten tai -ilmiöiden aiheuttamia vahinkoja erilaisille toimijoille. EU- ja kansallisten tukien keskeisenä tarkoituksena oli turvata maatalous- ja puutarhatuotannon kannattavuus ja jatkuvuus sekä mahdollistaa tuotannon harjoittaminen kestävästi ja ympäristöystävällisesti.

Yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden kannalta maatalouden ja maaseudun korvauksilla ja tuilla oli tärkeä rooli kotimaisen elintarvikehuoltovarmuuden ja maaseudun elinvoimaisuuden turvaamisessa. Maatalouden aloitustukien avulla pyrittiin lisäämään maatilojen sukupolvenvaihdosten määrää, mikä on kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuuden kannalta olennaisen tärkeää, sillä viimeisten vuosien aikana jatkajien määrä on huolestuttavasti laskenut. Tällä hetkellä tehdään vuosittain noin 200 julkisin varoin tuettua maatilaa.



omistajanvaihdosta. Arvion mukaan sama määrä vaihdoksia syntyy ilman julkista tukea. Voidaan arvioida, että tällä hetkellä omistajanvaihdoksia tehdään liian vähän kotimaisen maatalouden jatkuvuuden turvaamiseksi. Maatilojen kannattavuuskehitys jatkui edelleen huonona. Kannattavuutta ja tilojen maksuvalmiutta heikensi erityisesti energian, lannoitteiden, rehun ja kasvinsuojeluaineiden korkeat hinnat. Tuotantokustannusten nousua ei pystytty markkinoilla kompensoimaan myyntituotteiden hintojen nousulla. Tukien ja korvausten merkitys tilojen maksuvalmiuden turvaamisessa oli edelleen suuri.

Monen tukimuodon, kuten ympäristökorvausten, ESR+ aineellisen avun ja eläinten hyvinvointiin liittyvien korvausten, taustalla oli vastuullisuus - joko vastuullisiin ja eettisiin tuotantotapoihin kannustaminen tai esimerkiksi köyhyyteen liittyvän nälän vähentäminen. Lisäksi erilaisten eläin- ja kasvitautien leviämisen estämiseen tarvittiin rahoitusta.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Kustannukset, tuotot ja henkilötyövuodet ydintoiminnoittain toteutuivat taulukossa 5 esitetyllä tavalla. Taulukkoon 6 on koottuna toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.

Taulukko 5. Ruokaviraston kustannukset, tuotot ja henkilötyöpanos vuosina 2021–2023⁴

Ydintoiminto	Toteuma 2021			Toteuma 2022			Tavoite 2023			Toteuma 2023		
	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv	Kustannukset 1 000 €	Tuotot 1 000 €	Htv
Maatalous	15 438	425	125	20 248	689	149	18 620	568	126	21 746	1 344	159
Maaseudun kehittäminen	7 535	1 556	67	9 838	2 660	77	8 206	1 638	67	10 026	3 261	82
Metsätalous	576	5	6	546	8	6	539	9	5	584	51	7
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous	947	87	10	820	32	9	893	250	8	748	39	9
Elintarviketurvallisuus, josta	37 218	14 657	370	38 068	14 971	376	40 521	15 292	338	38 255	16 292	366
- valvonta	27 486	14 191	253	27 752	14 490	256	29 446	14 903	224	27 537	15 389	254
- laboratoriapalvelut ja riskinarviointi	9 732	466	117	10 317	480	120	11 075	389	114	10 718	903	112
Eläinten terveys ja hyvinvointi, josta	23 154	4 040	220	26 085	4 414	243	22 944	3 845	203	28 426	7 374	237
- valvonta	10 358	3 095	77	13 425	3 483	101	9 871	2 714	77	14 205	6 331	103
- laboratoriapalvelut ja riskinarviointi	12 796	945	143	12 660	932	142	13 073	1 131	126	14 221	1 043	134
Kasvintuotanto ja kasvinterveys, josta	12 319	4 586	136	11 318	3 982	122	12 908	4 598	123	11 640	4 020	119
- valvonta	8 097	3 362	85	7 624	2 872	77	8 497	3 384	75	7 598	2 689	74
- laboratoriapalvelut ja riskinarviointi	4 222	1 224	51	3 694	1 110	45	4 411	1 214	48	4 042	1 330	44
Tutkimustoiminta	1 186	569	10	874	445	9	1 524	626	14	1 944	830	19
FEAD vähäraaisten apu	4 283	4 090	5	222	155	3	120	120	1	13	1	0
Ulkoiset IT-palvelut	3 252	2 069	39	2 794	2 573	35	3 617	2 352	45	3 181	3 258	31
Yhteensä	105 908	32 084	988	110 813	29 929	1 029	109 892	29 298	930	116 563	36 470	1 029

⁴ Ei sisällä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimistoa (2023 kust. 698 000 euroa, tuotot 4 000 euroa ja 6 htv) eikä IT-asiantuntijapalveluiden läpilaskutusta.

**Taulukko 6. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavia tunnuslukuja.**

Tunnusluku	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2023
Maatalous ja maaseudun kehittäminen				
Sähköinen tukihakuprosentti				
- Pinta-alaperusteiset tuet ⁵	95	95	100	100
- Yritys-, hanke- ja rakennetuet ⁴	94	98	100	99
Yritys-, hanke- ja rakennetukivarojen sidonnat ja maksut				
CAP-suunnitelma 2023–2027				
- Sidontaprosentti rahoitussuunnitelmasta			13	15
- Maksuprosentti rahoitussuunnitelmasta			3	5
Ohjelmakausi 2014–2020				
- Sidontaprosentti				
- Maksuprosentti sidonnoista	77	92	97	100
- Maksuprosentti rahoitussuunnitelmasta	75	80	83	100
Siirtymäkausi (2021–2022)				
- Sidontaprosentti	40	100		
- Maksuprosentti sidonnoista	20	35	63	60
- Maksuprosentti rahoitussuunnitelmasta	8	35	60	60
Elpymisväline				
- Sidontaprosentti	30	94		
- Maksuprosentti sidonnoista	20	22	55	60
Laadunhallinta ja sen kehitys				
Asiakkaiden palvelukokemus ⁶	n/a	3,09	3,14	3,55
Sähköisten palveluiden häiriöttömyys, % ⁷				
- Ruokavirasto.fi	100	99,9	99,9	98
- Eläinrekisteri	98	98,7	99,9	98
- Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri			99,9	98
- Oiva	99,5	100	100	98
- Ilppa			100	98
- Vipu	100	99,9	100	98
- Hyrrä	100	100	99,2	98
- Touko	95	100	99,8	98
Palvelusopimusten toteuma ⁸	82,4	77,4	118	98
Hankehakemukset				
Yhteisrahoitteiset/ulkopuolisen rahoituksen tutkimus- ja kehittämissuunnitelmat (kpl)	20	29	31	20
- joista hyväksytyt rahoituspäätökset (kpl)	12	23	25	10
Viestintään liittyviä tunnuslukuja				
Vuorovaikutus ja viestintä, sisäinen (VM Baro, 1–5)	3,49	3,52	3,54	3,31
Ruokavirasto.fi-sivusto				
- Saavutettavuusarvosana (max 100)	79,6	76	80	85
- Sivustolla kävijä saa tarvitsemansa tiedon kokonaan tai osittain (%)	64	61	65	69
PR Barometer -viestintätutkimus ⁹				
- Median yleinen tyytyväisyys yhteistyöhön (1–10)	7,96	7,75	8,06	7,75
- Organisaation maine (1–10)	8,07	7,9	8,34	7,9
- Luotettavuus (1–10)	8,27	8,57	8,84	8,57

⁵ Taulukko ei sisällä CAP-suunnitelmakauden 2023–2027 tavoitteita.

⁶ Mitataan pikapalautekyselyinä strategisesti tärkeissä palveluissa vuodesta 2022 lähtien (arviointiasteikko 1–4).

⁷ Tarkoitetaan taulukossa lueteltujen sähköisten palveluiden todellista, teknistä käytössä oloaika suhteessa tavoiteltuun käytössä oloikaan (%).

⁸ Ulkoisten asiakasvirastojen palvelusopimuksissa suunniteltu Ruokaviraston tuottama htv-määrä verrattuna toteumaan.

⁹ PR Barometer on Taloustutkimus Oy:n toteuttama tutkimus järjestöjen ja julkisen hallinnon organisaatioiden viestinnästä. Tutkimus selvittää toimittajien käsityksiä yksittäisten organisaatioiden maineesta ja menettelytavoista.



1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Tuottavuuden ja taloudellisuuden laskennassa käytettiin Tilastokeskuksen käyttämää pari-vuosilaskentamallia, jossa tuottavuus lasketaan tuotos- ja työpanosindeksien avulla. Tuotosindeksi lasketaan suoritteiden lukumäärien ja kustannusosuuksien muutoksen avulla. Tuotosindeksin laskentaa varten viraston tuotokset ryhmiteltiin taulukossa 7 esitettyihin tunnusluokuihin tai suoriteryhmiin.

Taulukko 7. Tuotosindeksin laskentaan käytetyt tunnusluvut ja suoritteet sekä niiden kustannusosuudet. Suoritteiden kustannusosuudet on laskettu kustannuslaskennan avulla.

Tunnusluku/Suorite	Määrä 2022	Osuus htv-määrästä (%) 2022	Määrä 2023	Osuus htv-määrästä (%) 2023	Muutos 2022–2023
Maatalous (htv)	149	14,5 %	159	15,5 %	0,1 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	116	11,3 %	113	11,0 %	-0,3 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	33	3,2 %	46	4,5 %	1,3 %
Maaseudun kehittäminen (htv)	65	6,3 %	68	6,6 %	0,3 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	58	5,6 %	59	5,7 %	0,1 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	7	0,7 %	9	0,9 %	0,2 %
Maaseutuverkostoyhteistyö (htv)	12	1,2 %	14	1,4 %	0,2 %
Metsätalous (htv)	6	0,6 %	7	0,7 %	0,1 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	3	0,3 %	2	0,2 %	-0,1 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	3	0,3 %	5	0,5 %	0,2 %
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous (htv)	9	0,9 %	9	0,9 %	0,0 %
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	5	0,5 %	5	0,5 %	0,0 %
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	4	0,4 %	4	0,4 %	0,0 %
Tieteellinen tutkimus	78	0,9 %	90	1,8 %	0,2 %
- Tieteelliset referoidut julkaisut (kpl)	33		51		
- Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	9		1		
- Muut julkaisut (kpl)	36		38		
Elintarviketurvallisuuden valvonta		36,4 %		35,6 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	141 835	11,7 %	159 474	10,9 %	1,3 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	86	8,4 %	90	8,7 %	0,4 %
Valvonnan toimenpiteet (kpl)	3 688	4,2 %	3 356	3,7 %	-0,4 %
Lihantarkastus (1 000 kg)	400 860	12,2 %	385 072	12,2 %	-0,5 %
Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta		23,6 %		23,0 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	183 818	13,8 %	202 876	13,0 %	1,3 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	53	5,2 %	57	5,5 %	0,4 %
Valvonnan toimenpiteet	2 423	4,7 %	3 011	4,5 %	1,0 %
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys		11,9 %		11,5 %	
Laboratoriotutkimukset (kpl)	43 776	4,4 %	57 425	4,3 %	1,2 %
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	39	3,8 %	42	4,1 %	0,3 %
Valvonnan toimenpiteet (kpl) sis. tarkastukset	19 302	3,7 %	18 717	3,1 %	-0,1 %
FEAD-vähäraaisten apu (htv)	3	0,3 %	0,1	0,0 %	-0,5 %
Ulkoiset IT-palvelut (htv)	35	3,4 %	31	3,0 %	-0,4 %
YHTEENSÄ		100,0 %		100,0 %	5,8 %

Laskennassa suoritteena on käytetty osittain htv-toteumia, joiden osalta virasto pyrkii kehittämään tuotosten määrän muutosta paremmin kuvaavia suoritteita tuotoksina.



Tuotosindeksi nousi yhteensä 5,8 %. Suoritemäärät ja niiden muutokset on eritelty tarkemmin luvussa 1.5.1.

Työpanosindeksi lasketaan henkilötyövuosien määrän muutoksen avulla. Laskennassa käytettävät vertailukelpoiset henkilötyövuodet toteutuivat vuonna 2023 vuoden 2022 tasoisesti taulukon 8 mukaisesti. Viraston tuottavuus nousi toimintavuonna 6 prosenttia edellisvuoden tasosta taulukon 9 mukaisesti.

Taulukko 8. Työpanosindeksi ja henkilötyövuositoteumat.

	Toteuma	Toteuma	Muutos
TYÖPANOSINDEKSI	2022	2023	2022–2023
Henkilötyövuositoteutuma	1 029	1 029	0,00 %

Taulukko 9. Tuottavuusindeksi.

PARIVUOSIVERTAILU	2022 toteuma	2023 toteuma
Tuottavuusindeksi	94,6	
Tuottavuusindeksi	100	106,0

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Taloudellisuus lasketaan kustannus- ja tuotosindeksien avulla. Kustannusindeksin laskennassa kustannukset jaettiin palkka- ja muihin kustannuksiin. Vertailuvuoden kustannukset deflatoitiin Tilastokeskuksen laatiman julkisten menojen hintaindeksin perusteella, jolloin kustannuksista saatiin poistettua inflaation vaikutus. Palkkamenojen inflaatio oli toimintavuonna 1,04 prosenttia ja muiden kustannusten deflatoinnissa käytetty tavaroiden ja palveluiden inflaatio 1,05 prosenttia. Laskennassa huomioidaan peruskehityksen lisäksi mm. tuottavuusrahat IT-toimintaan. Kustannusten kasvuun on vaikuttanut erityisesti IT-kehittämishankkeet sekä tietojärjestelmien jatkuvakehittäminen ja ylläpito.

Ilman deflatoimista kustannukset nousivat 4,1 % ja inflaation vaikutuksen eliminoimisen jälkeen kustannukset nousivat 4,0 % taulukon 10 mukaisesti. Kustannustason nousuun vaikuttaneita kulujen muutoksia on käsitelty luvussa 1.6.3.

Taulukko 10. Kustannusindeksi.

	Toteuma	Toteuma	Muutos
KUSTANNUSINDEKSI	2022	2023	2022–2023
DEFLATOIMATTOMANA			
Palkkakustannukset (1 000 €)	69 189	72 502	4,8 %
Muut kustannukset (1 000 €)	41 582	42 839	3,0 %
Kustannukset yhteensä (1 000 €)	110 771	115 341	4,1 %
DEFLATOITUNA			
Palkkakustannukset (1 000 €)	67 545	70 006	3,6 %
Muut kustannukset (1 000 €)	39 123	40 885	4,5 %
Kustannukset yhteensä (1 000 €)	106 668	110 892	4,0 %
KOKONAISPANOSINDEKSI	103,5	104,0	



Viraston taloudellisuus nousi 1,9 % taulukon 11 mukaisesti. Tuotosindeksin vaikuttaneita tekijöitä on käsitelty luvuissa 1.4.1. ja 1.5.1. Kulujen muutoksia on käsitelty luvussa 1.6.3.

Taulukko 11. Taloudellisuusindeksi.

PARIVUOSIVERTAILU	2022 toteuma	2023 toteuma
Taloudellisuusindeksi	95,2	
Taloudellisuusindeksi	100	101,9

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on esitetty taulukossa 12.

Maksullinen toiminta yhteensä

Maksullisen toiminnan tuotot olivat 26,4 (23,3) milj. euroa. Kokonaiskustannukset olivat 31,0 (30,0) milj. euroa. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli toimintavuonna 88 % (81 %). Maksullisen toiminnan tuotot perustuivat maa- ja metsätalousministeriön asetukseen Ruokaviraston maksullisista suoritteista (1193/2021).

Julkisoikeudellinen toiminta

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan tuotot olivat 23,1 (20,1) milj. euroa. Tuloista suurimpina olivat lihantarkastus 9,6 milj. euroa, Koirarekisteri 2,3 milj. euroa, nautaeläinten rekisteröinti 1,7milj. euroa, luomuvalvonta 1,4 milj. euroa ja eläinlääkinnällinen rajatarkastus 1,2milj. euroa.

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannukset olivat 24,9 (24,6) milj. euroa. Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 93 % (82 %).

Maksullisen julkisoikeudellisen toiminnan osalta kustannusvastaavuuden alijäämästä noin 1,4 milj. euroa selittyy maksuasetuksen (1193/2021) pykälän 3§ suoritteista, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta. Virasto on saanut pienteurastamoiden osalta talousarviossa peruskehukseen 0,6 milj. euroa. Noin 0,8 milj. euron osalta ei ole saatu rahoitusta talousarviossa.

Liiketaloudellinen toiminta

Liiketaloudellisen toiminnan tuotot olivat 3,2 (3,2) milj. euroa ja kustannukset olivat 6,1 (5,5) milj. euroa. Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 53 % (58 %) ilman hintatukea. Vuoden 2023 talousarviossa oli hintatukea 0,8 milj. euroa maksullisten eläintautitutkimusten, joilla pyritään havaitsemaan ja seuraamaan vastustettavia ja uhkaavia eläintauteja, hintojen alentamiseen. Hintatukea käytettiin 0,8 milj. euroa vuonna 2023.



Taulukko 12. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2023.

	Maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet			Maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset suoritteet						Maksullinen toiminta yhteensä			
	To-teuma 2021	To-teuma 2022	To-teuma 2023	To-teuma 2021	To-teuma 2021	To-teuma 2022	To-teuma 2022	To-teuma 2023	To-teuma 2023	To-teuma 2021	To-teuma 2022	Tavoite 2023	To-teuma 2023
(1 000 €)				Hinta- tuet	Muut liiketa- loudel- liset	Hinta- tuet	Muut liiketa- loudel- liset	Hinta- tuet	Muut liiketa- loudel- liset				
TUOTOT													
- maksullisen toiminnan myyntituotot	19 979	20 034	23 096	603	2 212	563	2 600	609	2 588	22 794	23 197		26 292
- maksullisen toiminnan muut tuotot	66	80	92	0	9	12	12	16	14	75	104		122
tuotot yhteensä	20 045	20 114	23 187	603	2 222	575	2 612	625	2 602	22 869	23 301	24 396	26 414
KOKONAISKUSTANNUKSET													
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	181	194	170	95	74	198	91	254	101	350	483		525
- henkilöstökustannukset	9 650	10 047	10 483	910	880	1 037	975	1 050	924	11 440	12 059		12 457
- vuokrat	508	696	866	0	113	174	104	312	213	621	974		1 392
- palvelujen ostot	3 831	4 310	2 993	34	776	245	849	66	726	4 641	5 405		3 785
- muut erilliskustannukset	156	389	288	1	6	29	37	0	24	163	456		312
- ELY- keskusten kustannukset	1 007	1 208	1 446	0	0	0	0	0	0	1 007	1 208		1 446
Erilliskustannukset yhteensä	15 333	16 844	16 246	1 039	1 849	1 683	2 058	1 681	1 988	18 222	20 585		19 916
- tukitoimintojen kustannukset	8 024	7 204	8 258	0	439	756	722	980	1 143	8 463	8 682		10 382
- poistot	186	510	345	0	215	42	202	66	169	401	754		579
- korot	0	0	45	0	0	0	0	5	24	0	0		74
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	8 210	7 713	8 647	0	654	799	924	1 051	1 337	8 864	9 436		11 035
Kokonaiskustannukset yhteensä	23 543	24 557	24 893	1 039	2 503	2 482	2 982	2 733	3 325	27 086	30 021	25 396	30 951
KUSTANNUSVASTAAVUUS	85 %	82 %	93 %	58 %	89 %	23 %	88 %	23 %	78 %	84 %	78 %	96 %	85 %
(TUOTOT-KUSTANNUKSET)	-3 498	-4 443	-1 706	-436	-281	-1 907	-370	-2 108	-723	-4 217	-6 720	-1 000	-4 537
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				931		969		800		931	969	800	800
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-3 498	-4 443	-1 706	495	-282	-938	-370	-1 308	-723	-3 286	-5 751	-200	-3 737
HINTATUEN JÄLKEEN	85 %	82 %	93 %	148 %	89 %	62 %	88 %	52 %	78 %	88 %	81 %	99 %	88 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				1 000		1 000		800		1 000	1 000	800	800



1.4.4 Yhteisrahoitteisen ja yhteistoiminnan kustannusvastaavuudet

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus toteutui taulukossa 13 esitetyllä tavalla. Yhteistoiminnan kustannusvastaavuuden tiedot on esitetty taulukossa 14.

Yhteisrahoitteinen toiminta liittyi tutkimus- ja kehittämishankkeisiin. Ulkopuolisesta rahoituksesta 68 % oli valtion sisäistä rahoitusta, joka koostui Suomen Akatemian (26 %), Maatalouden kehittämisrahaston (22 %), Huoltovarmuuskeskuksen (17 %), Valtioneuvoston kanslian (13 %), Maa- ja metsätalousministeriön (9 %), Ulkoministeriön (8 %) ja KEHA-keskuksen (5 %) rahoituksesta. Toiseksi suurin rahoittaja valtion sisäisen rahoituksen jälkeen oli EU, jonka osuus ulkopuolisesta rahoituksesta oli 25 %. Muuta ulkopuolista rahoitusta oli 5 % ja yritysrahoitusta 2 %. Yhteisrahoitteisten hankkeiden ulkopuolinen rahoitus kasvoi 93 % verrattuna edelliseen vuoteen.

Taulukko 13. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus vuonna 2023.

Kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 €)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot				
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	658	459		1 019
- EU:lta saatu rahoitus	104	184		382
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	6	28		27
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	89	108		77
Tuotot yhteensä	856	780	950	1 505
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	72	26		144
- henkilöstökustannukset	811	721		1 003
- vuokrat	129	57		269
- palvelujen ostot	127	95		106
- muut erilliskustannukset	3	40		75
Erilliskustannukset yhteensä	1 142	938		1 597
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus				
- tukitoimintojen kustannukset	990	588		1 212
- poistot	23	6		45
- korot	0	0		6
- muut yhteiskustannukset	0	0		0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 013	594		1 263
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 156	1 532	2 300	2 860
OMARAHOITUSOSUUS				
(tuotot - kustannukset)	-1 299	-753	-1 350	-1 355
Omarahoitusosuus %	60 %	49 %	41 %	47 %



Taulukko 14. Yhteistoiminnan kustannusvastaavuus¹⁰

KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA (1 000 €)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
TUOTOT				
Yhteistoiminnan tuotot				
- yhteistoiminnan tuotot	1 989	2 036		3 096
- muut tuotot	80	537		183
tuotot yhteensä	2 069	2 573	2 084	3 278
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Yhteistoiminnan erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	9	11		6
- henkilöstökustannukset	1 918	1 763		1 769
- vuokrat	128	124		91
- palvelujen ostot	55	317		223
- muut erilliskustannukset	0	7		5
erilliskustannukset yhteensä	2 110	2 221		2 094
Yhteistoiminnan osuus yhteiskustannuksista				
- tukitoimintojen kustannukset	1 128	566		1 107
- poistot	14	7		10
-korot	0	0		5
- muut yhteiskustannukset	0	0		0
= osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 142	573		1 122
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 252	2 794	2 084	3 216
KUSTANNUSVASTAAVUUS	64 %	92 %	100 %	102 %
(tuotot - kustannukset)	-1 183	-221	0	62
KUSTANNUSVASTAAVUUS %	64 %	92 %	100 %	102 %

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet toteutuivat taulukossa 15 esitetyllä tavalla.

¹⁰ Taulukossa ei ole esitetty ulkoisten IT-palvelutuotannon läpilaskutuksen kustannuksia ja tuottoja.

**Taulukko 15.** Suoritteet ja aikaansaadut julkishyödykkeet.

Tunnusluku	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2023
Kokonaistuottavuus (taloudellisuusindeksi)	100,9	95,2	101,9	101,5
Työn tuottavuus (tuottavuusindeksi)	99,8	94,6	106,0	101,5
Maatalous (htv)	125	149	159	128
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	97	116	113	96
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	28	33	46	32
Maaseudun kehittäminen (htv)	57	65	68	60
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	50	58	59	49
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	7	7	9	11
Maaseutuverkostoyhteistyö (htv)	10	12	14	9
Metsätalous (htv)	6	6	7	7
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	3	3	2	3
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	3	3	5	4
Elinkeinokala-, riista- ja porotalous (htv)	10	9	9	9
Tukijärjestelmän suunnittelu, ohjaus ja seuranta (htv)	6	5	5	7
Tukien valvonta ja tarkastus (htv)	4	4	4	2
Elintarviketurvallisuus				
Laboratoriotutkimukset (kpl)	181 915	141 835	159 474	150 000
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	84	86	90	75
<i>Valvonnan toimenpiteet (kpl)</i>	2 719	3 688	3 356	3 400
- Rehualan toimijoiden valvonta	1 511	1 267	1 367	1 600
- Luonnonmukainen tuotanto	1 208	2 421	1 989	1 800
Lihantarkastus (1 000 kg)	407 110	400 860	385 072	380 000
Eläinten terveys ja hyvinvointi				
Laboratoriotutkimukset (kpl)	194 043	183 818	202 876	200 000
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	63	53	57	56
<i>Valvonnan toimenpiteet</i>	2 064	2 423	3 011	1 600
- Eläinlääkinnällinen rajatarkastus (lkm.)	2 064	2 423	3 011	1 600
Kasvintuotannon edellytykset ja kasvinterveys				
Laboratoriotutkimukset (kpl)	44 809	43 776	57 425	51 200
Suunnittelu, ohjaus ja asiantuntijatyö (htv)	40	39	42	47
<i>Valvonnan toimenpiteet (kpl)</i>	20 597	19 302	18 717	17 980
- Lannoitevalmisteet	371	354	336	300
- Siementuotanto	16 795	16 039	16 269	16 000
- Kasvinterveys, metsänviljelyaineiston taimitarhat ja varastot sekä Venäjän tuontipuu	3 431	2 909	2 112	1 680
Tutkimustoiminta				
Tieteelliset referoidut julkaisut (kpl)	52	33	51	25
Muut tieteelliset julkaisut (kpl)	3	9	1	5
Muut julkaisut (kpl)	43	36	38	40
Avoimesti saatavilla olevien (OA) julkaisujen osuus (%)	88	90	89	75
Ulkoiset IT-palvelut (htv)	39	35	31	46



1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Toiminnallisen tuloksellisuuden tulostavoitteiden toteuma

B1. Toimintamme on asiakaslähtöistä, verkostoitunutta, vastuullista ja ennakoivaa (Arvosana: 4)

Ruokaviraston johtamista, viestintää ja kansainvälistä vaikuttavuutta kehitettiin osatavoitteiden, tulossopimuksen toimenpiteiden ja Ruokaviraston palvelulupauksen mukaisesti. Asiakaslähtöisyys heijastui kaikkeen toimintaan viraston strategisten päämäärien kautta.

Asiakaslähtöisyyden mittaamisen kehitystyötä jatkettiin Ruokaviraston strategian ja tulossopimuksen tavoitteiden näkökulmista. Asiakaskeskeisen kehittämisen mallia jalkautettiin viestimällä ns. palvelumuotoilumetsästä muun muassa asiakkuuden aamukahveilla ja asiakkaiden avoimissa perehdytyksissä. Asiakkaiden kuunteluun ja asiakasymmärryksen kerryttämiseen käytettiin jo vakiintuneita yhteistyön muotoja eri substanssikonaisuuksissa.

Asiakastyytyväisyys

Ruokaviraston asiakaskokemusta ja -tyytyväisyyttä mitataan palvelu- ja asiakasryhmäkohtaisesti. Palvelutyytyväisyyden osalta pikapalautekyselyitä oli käytössä lähes 20 palvelussa. Näiden osalta palvelutyytyväisyydeksi muodostui 3,14 (asteikolla 1-erittäin tyytymätön – 4-erittäin tyytyväinen). Pikapalautekyselyiden määrää on tarkoitus lisätä edelleen ja samalla pyritään myös kyselykohtaisen vastausmäärän kasvattamiseen. Asiakasryhmäkohtaisia asiakastyytyväisyyskyselyitä toteutetaan vuosisuunnitelman mukaisesti. Vuonna 2023 toteutettiin Ruokaviraston aikana ensimmäiset laajat kumppanityytyväisyyskyselyt aluehallintovirastoille ja kuntien maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueille. Kokonaisarvosanaksi Ruokaviraston toiminnalle aluehallintovirastot antoivat 2,58 ja kuntien maaseutuhallinnon YT-alueet 2,92 (asteikolla 1-heikko, 2-tyydyttävä, 3-hyvä, 4-erinomainen). Vuonna 2024 toteutetaan kumppanityytyväisyyskysely ELY-keskuksille. Edellinen kysely ELY-keskuksille toteutettiin vuonna 2021.

Asiakkuustyötä kehitettiin palvelumuotoilun ja Leanin avulla. Kumpikin ajattelutapa edellyttää virastolta entistä enemmän sekä viraston sisäistä että ulkoista verkostoitumista ja yhteistyötä.

Palvelulupaus (Arvosana: 4)

Kokonaisuutena arvioiden virasto lunasti palvelulupauksensa suunnitellusti yhtä osatavoitetta lukuun ottamatta, kuten taulukoissa 16 on esitetty. Haasteet liittyivät niihin toiminnallisiin CAP-tietojärjestelmissä, jotka eivät olleet välttämättömiä hakujen kannalta (ks. taulukko 17).



Taulukko 16. Palvelulupausten toteumalle annetut arvioinnit vuosina 2021–2023.

Arviointiasteikko on sama kuin taulukossa 1	2021	2022	2023
Tavoite on ylitetty (5), kpl (%)			
Tavoite on saavutettu (4), kpl (%)	5	5	4
Tavoite on toteutunut osittain (3), kpl (%)			1
Tavoite ei ole toteutunut (2), kpl (%)			
Tavoitteesta on luovuttu (1), kpl (%)			
Palvelulupauksia yhteensä, kpl (%)	5	5	5

Taulukko 17. Palvelulupausten osatavoitteiden toteuma vuonna 2023.

Palvelulupausten osatavoite	Tavoitteen toteuma
Ruokaviraston toimintaa suunnitellaan ja kehitetään yhdessä asiakkaiden ja kumppanien kanssa. Asiakkaat ja kumppanit otetaan mukaan strategiaprosessiin, palvelumuotoiluun, valvonnan yleiseen suunnitteluun, toiminnan tulosten tarkasteluun ja keskeisiin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.	Ruokavirasto osallisti asiakkaitaan toimintansa kehittämiseen useiden palvelumuotoilua hyödyntävien hankkeiden kautta, mm. ruokavirasto.fi:n kehittämissä, SALLI-hanke (Sähköisen asioinnin kehittäminen elintarvikeketjussa), Ek-kyksissä ekstranetissä (Pikantti-extranetin käyttäjämääräyksen kartuttaminen) ja CAP27-viestinnän palvelumuotoiluprojektissa sekä useissa muissa pienemmissä projekteissa. Substanssityötä ja tutkimusta tehtiin tiiviissä yhteistyössä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Tietojärjestelmien kehittämisessä hyödynnettiin käyttöliittymäsuunnittelua ja operatiivisen tason palvelumuotoilua. Asiakaskeskeisen kehittämisen mallin käytäntöön viemiseksi ja palvelumuotoilun hyödyntämisen avuksi kaikkien ruokavirastolaisten käyttöön koostettiin palvelumuotoilun käytännön ohjeet ("Palvelumuotoilumetsä"), joista viestittiin ja palvelumuotoilun käyttöön kannustettiin useissa Ruokaviraston sisäisissä tilaisuuksissa, mm. asiakkuuden aamukahveilla, asiakkuuden avoimissa perehdytyksissä sekä monessa yksittäisessä tilaisuudessa. Asiakaskeskeisestä kehittämisestä kiinnostuneille ruokavirastolaisille perustettiin Teams-verkosto kokemusten jakamiseen ja vertaistuen hakemiseen. Syksyllä järjestettiin koulutus palvelumuotoilusta kaikille ruokavirastolaisille. Arvosana: 4
Ruokavirasto yhtenäistää ruokaketjun valvontaa ja huolehtii valvontaketjun ammattitaidosta.	Valvontaa yhtenäistettiin koulutuksen ja viestinnän avulla. Arvosana: 4
Vuoden 2022 viljelijätuet on maksettu pääosin 30.6.2023 mennessä. Joulukuun 2023 loppuun mennessä on maksettu 80 prosenttia tukivuoden tuista. Vuoden 2023 tukihaku avautuu toukokuussa.	Palvelulupaus toteutui, ja vuoden 2022 loput tukimaksut maksettiin kesäkuun loppuun mennessä. Vuoden 2023 peltotukihaku avautui toukokuussa ja se vietiin läpi onnistuneesti. Syksyn 2023 maksatukset onnistuivat suunnitellusti. Muuttuneen tukiprosessin takia aiempaa suurempi osa tuista maksetaan vuonna 2024. Toteutuksen aikataulu oli kiireinen, koska täysin uutena menetelmänä tukimaksatuksiin ja hallinnon prosesseihin otettiin käyttöön peltolohkojen pinta-alamonitorointi satelliittiseurannan avulla. Tämä merkitsi paljon täysin uutta teknologiaa ja opeteltavaa sekä hallinnolle että myös viljelijöille. Arvosana: 4
Maaseuturahaston yritysrahoituksen ja kehittämishankkeiden sekä rakennetukien hallinnointijärjestelmän toiminnot ovat asiakkaiden ja hallinnon käytettävissä. Toimijat saavat tarvitsemansa luotettavan ja ajantasaisen seurantatiedon kohtuullisessa ajassa.	Ruokavirasto pystyi toimeenpanemaan uuden CAP-kauden mukaiset yritys-, kehittämis- ja rakennetukien järjestelmät suunnitelmien mukaisesti. Työtä oli uuden lainsäädännön myötä paljon ja aikataulupaineet suuret, joten järjestelmien toteutuksessa noudatettiin ns. MVP (<i>minimun viable product</i>) -periaatetta eli toteutettiin vain ne välttämättömät toiminnallisuudet, jotka tarvittiin hakujen toteuttamiseksi. Muut alkuperäiset suunnitellut toiminnallisuudet toteutetaan myöhemmin. Arvosana: 3
Virasto tuottaa riittävästi eläintautien ja kasvintuhojen diagnostiikkapalveluja ja keskeisistä laboratorio-tutkimuksista 85 % on suoritettu tavoiteajassa.	Eläintautien ja kasvintuhojen diagnostiikkapalveluja ja keskeisistä laboratorio-tutkimuksista yli 85 % suoritettiin tavoiteajassa. Arvosana: 4



B11. Johtamisemme on tavoitteellista, yhtenäistä, sitoutunutta ja vuorovaikutteista (Arvosana: 3)

Virastossa jatkettiin vuorovaikutteisuuden edistämiseksi henkilöstön edustajien koordinoimia johdon kyselytunteja, joihin henkilöstö toimitti kysymyksiä etukäteen. Vuonna 2022 toteutetussa viraston CAF-arvioinnissa havaittujen kehittämiskohteiden korjaamista jatkettiin. VMBaron johtajuusindeksi heikkeni edellisvuodesta 3,4:ään (2022: 3,54). Toiminnan sopeuttaminen haastoivat virastoa ja yhteisiä näkemyksiä haettiin myös toimintaa ohjaavan maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Koko virastoa koskeva priorisointityö jatkuu vuonna 2024 ja edellyttää yhtenäistä ja sitoutunutta valmistelua ja johtamista. Ylimmässä johdossa tapahtuneisiin eläköitymisiin ja muihin vaihdoksiin liittyvä odotus saattoi osaltaan vaikuttaa johtamisen kehittämiseen, vaikka toiminnan jatkuminen hallitusti myös osoitti, että viraston toiminnot ovat vakiintuneita.

B12. Viestintämme on osa kaikkea toimintaa, suunnitelmallista ja oikea-aikaista (Arvosana: 4)

Viestinnässä panostettiin EU:n maatalouspolitiikan ohjelmakauden vaihtumiseen, lintuinfluenssaan ja koirarekisterin käyttöönottoon. Viestinnän tunnusluvut ovat taulukossa 6.

EU:n maaseutu- ja maatalousrahoituksen viestintää vahvistettiin sekä Ruokavirastossa että alueilla. Ruokavirastoon palkattiin yksi (määräaikainen) viestintäasiantuntija lisää ja alueelliset maaseutuviestinnän koordinaattorit aloittivat työnsä. Valtakunnallinen CAP-viestintäryhmä tuki viestintäkoordinaattoreita työssään. Ruokaviraston näkökulmasta keskeistä oli kertoa eri tukimuodoista ja hakujen alkamisesta sekä ohjeistaa tuensaajia uusien asioiden äärellä. Viestintäkampanjat yritysrahoituksesta, uudesta mobiilisovelluksesta ja selvityspyynnöistä onnistuivat hyvin tavoittamaan yleisönsä. Lisäksi virasto otti käyttöön uudet siementuotannon ja lannoitevalvonnan uutiskirjeet.

Ensimmäiset tulokset lintuinfluenssan leviämisestä turkistarhoille tulivat heinäkuun puolivälissä. Epidemia turkistarhoilla käynnisti virastossa erityistilanteen viestinnän edellyttämät toimenpiteet, jotka jatkuivat vuoden loppuun. Viestinnän asiantuntijat työskentelivät tiiviissä yhteistyössä tilanteen hoidosta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Yhteistyötä viestinnässä tehtiin myös mm. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, maa- ja metsätalousministeriön ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön kanssa.

Toinen merkittävä viestintätapahtuma oli koirarekisterin käyttöönotto. Ruokavirasto kertoi koirarekisterin valmistelun vaiheista ja koiranomistajilta edellytettävistä toimenpiteistä ennakoivasti toimintavuoden aikana. Koiranomistajien ja median suhtautuminen koirarekisteriin oli sävyllään kriittistä, ja virastoon tuli käyttöönotosta paljon palautetta ja tiedusteluja. Tietoa rekisteristä tarjottiin mm. verkkosivustolla, asiakaspalvelussa, tiedotteilla ja viestintäkampanjalla.

Ruokavirasto osallistuu joka toinen vuosi Taloustutkimus Oy:n PR Barometer -tutkimukseen, joka selvittää mediassa työskentelevien toimittajien käsityksiä organisaatioiden ja järjestöjen maineesta ja menettelytavoista. Viraston luvut keskeisillä tunnusluvuilla nousivat edellisestä, vuonna 2021 tehdystä tutkimuksesta. Asteikolla 1–10 median yleinen tyytyväisyys yhteistyöhön oli 8,06 (2021: 7,96), organisaation maine 8,34 (2021: 8,07) ja luotettavuus 8,84 (8,27).



Ulkoisen verkkosivuston ruokavirasto.fi:n vuonna 2021 alkanut kehittämisprojekti päättyi kesäkuun lopussa. Projekti liittyi sekä viestintään että viraston asiakkuustyöhön. Uudistuksen tavoitteena oli selkeyttää sivuston rakennetta ja sisältöjä sekä parantaa tiedon löydettävyyttä. Toimintavuoden aikana vahvistettiin pää rakenne, uudistettiin etusivu ja selkeytettiin sisältöjä. Sisältösivut tehtiin pääosin uuden rakenteen mukaisiksi.

Sivuston saavutettavuusarvosana nousi 80:een, kun se vuotta aiemmin oli 76. Sivustolla kävijöistä 65 % kertoi saavansa tarvitsemansa tiedon kokonaan tai osittain, mikä on varsin hyvä tulos hallinnon verkkopalvelulle. Tiedonsaannin arviota heikensi osaltaan koirarekisteristä tullut runsas palaute ja ylipäättään julkisuudessa esillä ollut tyytymättömyys koirarekisterin käyttöönottoon.

Sosiaalisen median viestintää suunniteltiin ja toteutettiin loppuvuodesta 2022 käyttöön otettujen linjausten mukaisesti. Linjaukset perustuvat analytiikkaan ja kunkin kanavan käyttäjäprofiileihin. Linjauksissa rajattiin sosiaalisen median viestinnän kohderyhmiä ja eri kanavissa julkaistavaa sisältöä. Tuloksena oli julkaisujen parempi tavoitettavuus sosiaalisessa mediassa ja aiempaa jäsenellympi sosiaalisen median viestintä.

Valtionhallinnon VMBaro-kyselyssä henkilöstön arvio vuoro vaikutuksesta ja viestinnästä parani hieman ja se oli 3,54, kun se vuotta aiemmin oli 3,52.

Ruokavirasto osallistui Euroopan elintarviketurvallisuusviraston EFSA:n viestintäverkoston työskentelyyn. Communications Experts Network järjesti kaksi kokousta.

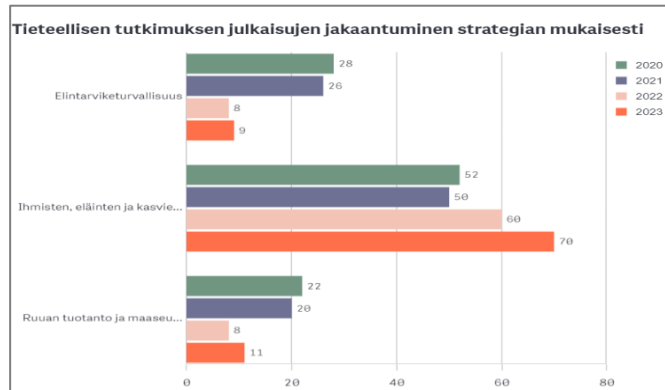
B13. Kansainvälinen vaikuttamisemme on ennakoivaa ja aktiivista (Arvosana: 4)

Ruokavirasto toimi aktiivisesti EU:n komission ja toimielimien komiteoissa ja asiantuntijatyhmissä sekä virastoiden verkostossa. Virasto oli mukana useissa Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) rahoittamissa hankkeissa sekä EU:n rahoittamissa eurooppalaisten virastojen ja tutkimuslaitosten yhteisissä tutkimus ja kehityshankkeissa. TK- hankkeissa EU rahoituksen osuus on jatkuvasti kasvanut. Ruokavirasto oli mukana myös laajasti erilaisessa Nordic-Baltic-yhteistyössä.

B2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme tukee ennakoivasti päätöksentekoa, elinkeinojen kilpailukykyä ja vaikuttavuutta (Arvosana: 4)

Ruokaviraston tutkimus- ja kehittämistoiminta olivat strategian mukaista, tukivat asetettuja tavoitteita ja tuottivat tutkimustietoa ennakoivasti päätöksentekoa varten (ks. kuva 11).

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta vahvistivat tavoitteet ylittävä tieteellisten artikkelien määrä sekä tutkimushankerahoitushakemusten korkea läpimenoprosentti. Vaikka osa riskinarviointiin liittyvistä tehtävistä ei toteutunut suunnitellusti lintuinfluenssaan liittyvien tehtävien priorisoinnin takia, toimeenpantiin riskinarviointia ja tutkimus- ja kehittämistoimintaa aktiivisesti yhteistyössä lukuisten kansallisten ja kansainvälisten organisaatioiden ja elinkeinon kanssa. Tuleviin tarpeisiin panostettiin ja yhteistyötä pohjustettiin mm. järjestämällä koulutusta riskinarvioinnissa kehitetyistä malleista sekä edistämällä tohtoriopintoihin liittyvää yhteistyötä yliopistojen kanssa.



Kuva 11. Tutkimusjulkaisujen jakautuminen Ruokaviraston eri tehtäväalueille (elintarviketurvallisuus, ihmisten, eläinten ja kasvien terveys, ruoantuotanto ja maaseudun kehittäminen).

B3. Digitaaliset ratkaisumme ja tietovarantomme ovat turvallisia, hyvin käytettäviä, yhteentoimivia ja niitä hyödynnetään laajasti (Arvosana: 3)

Tuottavuusraha- sekä muiden tärkeiden tietojärjestelmähankkeiden eteneminen haluttiin turvata, mutta taloustilanteen vuoksi virasto joutui kuitenkin tekemään valintoja myös tuottavuusrahahankkeiden välillä ja sisällä, jotta kriittisimmät asiat voitiin toteuttaa.

CAP-strategiakanauksen toimeenpanossa digitalisaatiota lisättiin merkittävästi. Sekä suorien tukien että maaseudun kehittämistukien haussa siirryttiin ensimmäistä kertaa kokonaan sähköiseen hakuun. Peltotukien järjestelmään otettiin uutena työkaluna peltolohkojen satelliittiseuranta, joka mahdollistaa sen, että viljelijä voi muuttaa tukihakemusta vielä syyskuun loppuun saakka ilman, että hän saisi jatkotoimenpiteitä. Näin varmistetaan jokaisen lohkon tukikelpoisuus. Lisäksi viljelijöiden käyttöön kehitettiin älykännyköihin ladattava Vipu-mobiilisovellus, jonka avulla viljelijä voi lähettää tietoja hallinnolle ja tarkastella omaa tukihakemustaan.

Osana teknologiaympäristön uudistamishanketta, Ruokaviraston teknologiaympäristö siirrettiin uuteen Hanselin K&K2 sopimuksen mukaiseen käyttöpalveluympäristöön. Siirtoprojekti vietiin onnistuneesti läpi ilman merkittävää haittaa Ruokaviraston palvelutuotannolle.

B4. Ennakoimme riskejä ja varaudumme kriiseihin sekä vahvistamme palautumiskykyä häiriö- ja kriisitilanteissa (Arvosana: 4)

Riskienarviointityö varautumisen tueksi aloitettiin ja se valmistuu 2024. Riskinarvioprosessissa tunnistetaan ja arvioidaan Ruokavirastoa koskevat merkittävimmät uhat ja häiriötilanteet, joiden hallitseminen edellyttää normaalista poikkeavaa toimintaa ja joiden vaikutukset voivat toteutuessaan olla merkittäviä Ruokaviraston strategian päämäärien toteutumiselle. Kansallinen riskiarvio 2023 tarjoaa pohjan riskiarvioiden laatimiselle. Tarkastelun kohteena ovat Ruokaviraston kriittisten tehtävien kriisinsietokyky ja varautumista edellyttävät suhteellisen äkillisesti kehittyvät häiriötilanteet ja uhkamallit ja mahdolliset turvallisuusympäristön muutokset.



Osana vakiintunutta maksajaviraston toimintajärjestelmätyötä käsiteltiin maaseutuhallinnon ja CAP-toimeenpanoon on tehtäviin liittyviä riskejä PESTE-mallin mukaisesti. Riskejä arvioitiin ja analysoitiin maksajaviraston toimintajärjestelmäpäivissä neljä kertaa vuoden aikana. Maksajaviraston tietoturvan hallintajärjestelmässä tietoturvariskien käsittely tehtiin osana arjen työtä ja johdon katselmuksessa. Merkittäviä poikkeamia toiminnassa ei havaittu.

Varautuminen, kriisivalmius ja ennakointi

Ruokaviraston valmiustoimikunta huolehti valmiuden ja varautumisen koordinaatiosta, valmistelusta ja kehittämisestä. Ruokaviraston kriittiset tehtävät häiriö- ja poikkeustilanteissa määritettiin ja niiden riippuvuudet ja sidonnaisuudet tunnistettiin. Ennakointia tehtiin viraston strategisissa päämäärätiimeissä. Ruokavirasto osallistui seuraaviin varautumis- ja valmiuskoulutuksiin/ -harjoituksiin:

- NÄLKÄ23 (poikkeustilanne);
- VAP23 (poikkeustilanne);
- LSS23 ja OLKI23 (säteilyvaaratilanne);
- EHS (ilmastonmuutos);
- TAISTO23 (häiriötilanteen hallinta);
- Muovien riittävyys häiriötilanteissa -harjoitukset; ja
- Viraston sektorikohtaiset harjoitukset.

Ruokaviraston valmiussuunnitelma päivitettiin. Suunnitelman liitteinä ovat linjojen ja toimintakokonaisuuksien valmiussuunnitelmat ja yhdessä nämä muodostivat Ruokaviraston valmiussuunnitelman.

Virasto osallistui aktiivisesti varautumis- ja valmiusyhteistyöhön. Yhteistyötä tiivistettiin ministeriöihin, kansallisen katastrofiriskien hallinnan yhteistyöverkoston, Tulanet-turvallisuusjohtajien ja KOVA-toimikunnan ja CBRN-asiantuntijaryhmien kanssa. Virasto tiivisti yhteistyötään myös Huoltovarmuuskeskuksen, MMM:n hallinnonalan virastojen, aluehallintoviranomaisten sekä muiden turvallisuusviranomaisten kanssa. Virasto päivitti STUKin kanssa puitesopimusta. Yhteistyön pääalueita olivat elintarvikkeiden radioaktiivisuuden valvonta, varautuminen säteilyvaaratilanteisiin, toiminta säteilyvaaratilanteessa, viestintä, koulutus ja harjoitukset, yhteiset kehitys- ja valvontahankkeet ja laboratorioden hyväksyntään liittyvä yhteistyö. Virasto oli mukana myös maatalous/Euroopan elintarviketurvan kriisivalmius- ja kriisinhallintamekanismia käsittelevä asiantuntijaryhmässä (EFSCM).

Ruokavirasto osallistui aktiivisesti varautumiseen liittyvien ulkopuolisen rahoituksen tutkimus- ja kehittämishankkeisiin ja hankkeisiin yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen ja alan toimijoiden kanssa. Tutkimushankkeissa vahvistettiin muun muassa elintarvikehuoltoa ja varmuusvarastointia. Alkutuotannon varautumishanke (Alkava) päättyi vuoden lopussa. Hankkeessa toteutettu alue- ja paikallistason opas pyrkii selvittämään alkutuotannon varautumiseen liittyviä tekijöitä alue- ja paikallistasolla.

Riskienhallinta

Osana Ruokaviraston johdon vuosikelloa strateginen johtoryhmä käsitteli virastotason riskejä puolivuositain. Riskienhallinnan käsittelyä osana johdonkatselmuksia ohjeistettiin. Riskienhallintaa yhtenäistettiin virastokokonaisuudessa, mutta menettely- ja dokumentointitapojen osalta työ jatkuu. Osana linjojen ja toimintakokonaisuuksien riskienarviointeja tehtiin myös



tietoturvariskien arviointia. Henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvia riskejä arvioidaan hankintavaiheessa vaatimuksina ja käyttöönottovaiheessa EU:n tietosuoja-asetuksen mukainen vaikutusten arviointina (DPIA). Joulukuun ISO 27001-auditoinnin loppukokouksessa Ruokaviraston riskienhallinta todettiin vaikuttavaksi auditoijan toimesta.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Voimavarojen hallinnan tulostavoitteiden toteuma

Henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tunnusluvut ovat taulukossa 18 ja henkilöstörakennetta kuvaavia tunnuslukuja on taulukossa 19.

Taulukko 18. Henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tunnusluvut vuosina 2021–2023.

Tunnusluku	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tavoite 2023
Henkilöstön rakenne				
Henkilöstömäärä, henkilötyövuotta ¹¹ , josta	990	1 031	1 027	937
- toimintamenomomentilta palkatut (htv)	989	1 028	1 025	937
Muilta TA-momenteilta palkattu	0,7	2,2	1,9	0
Henkilöstömäärä, naiset / miehet (%)	70 /30	70 /30	70/30	70 /30
Osa-aikaisen henkilöstön osuus (%) ¹²	5	5,4	5,3	7
Hyvinvointi ja osaaminen				
Työtyytyväisyysindeksi (VM Baro, 1–5)	3,61	3,68	3,66	3,65
Työyhteisöindeksi (VM Baro, 1–5)	3,95	4,01	4,01	3,9
Johtajuusindeksi (VM Baro, 1–5)	3,49	3,54	3,4	3,6
Innovointikyvykyys (VM Baro, 1,5)	3,8	3,81	3,78	3,7
Työnantajakuva ja arvot (VM Baro, 1–5)	3,75	3,86	3,83	3,5
Sairauspoissaolot, tpv/htv	8	10,6	9,8	8
Terveyspäiväprosentti ¹³	96,8	95,8	95,9	95,9
Koulutustaso, indeksiluku (Tahti, 1–8)	6	6	5,9	6
"Voin oppia ja uudistua työssäni" (VM Baro, 1–5)	3,95	3,92	3,53	3,9
Henkilökierrossa olleiden määrä, osuus henkilöstöstä (%) ¹⁴	n/a	n/a	n/a	-
Strateginen henkilöstösuunnitelma (itsearviointi)	1	1	1	4
Muut				
Toimitilatehokkuus, toimisto ¹⁵	15	15	15	15

¹¹ Teknisen avun resurssit vuonna 2023 yhteensä 35htv; verkostopalvelut 10 htv, Maaseutulinja 21 htv, Elintarvikeketjulinja 1 ja Digitaalinen palvelu 3 htv. VM:n tuottavuusrahoilla hankittuja resursseja yhteensä 25 htv. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto ei sisälly taulukkoon.

¹² Osuudet aktiivisista sopimuksista

¹³ Laskenta: Mittari on niiden työpäivien % -osuus kokonaistyöpäivämäärästä, jotka eivät ole sairauspäiviä. Mittari on: 100,0 % - (sairauspäivien lkm suhteessa kaikkien työpäivien lkm:ään)

¹⁴ Henkilökiertoon osallistuneiden määrästä ei ole tietoja saatavissa.

¹⁵ Senaatin HTH-järjestelmän tieto toimistotiloja koskien.



Voimavarojen hallinnassa pääpaino oli tehtävien priorisoinnissa niin, että toiminta olisi hallittua virastolle määritellyillä voimavaroilla. Suunnittelua tehtiin samanaikaisesti vakavien kriisien hoitamisen, laajamittaisen digitalisaation, CAP-kauden valmistelun ja virastolle osoitettujen uusien lakisäätöiden tehtävien kanssa, jolloin se oli erittäin haastavaa, eikä kaikkia suunnitelmia voitu täysin toteuttaa. Eri osissa organisaatiota tehtävien valintaa jouduttiin tekemään aina tarpeen tullen, mutta kattavaa suunnittelua tulevaan ei saatu vielä valmiiksi.

Taulukko 19. Ruokaviraston henkilöstörakennetta kuvaavia tunnuslukuja.

Henkilöstöresurssit	Toteuma 2021	Osuus	Toteuma 2022	Osuus	Toteuma 2023	Osuus
henkilöstömäärä	1 047		1 034		1 060	
naiset	732	70 %	737	71 %	748	71 %
miehet	315	30 %	297	29 %	312	29 %
henkilötyövuodet	998,2		1 035,7		1 027,3	
keski-ikä	47,7		48,1		48,4	
naiset	47,9		48,1		48,4	
miehet	47,1		47,9		48,3	
henkilöstömäärät ikäluokittain						
-24	6	1 %	8	1 %	7	1 %
25–34	116	11 %	99	10 %	106	10 %
35–44	292	28 %	286	28 %	270	25 %
45–54	344	33 %	345	33 %	360	34 %
55–64	275	26 %	278	27 %	290	27 %
65-	14	1 %	18	2 %	27	3 %
koulutustasoindeksi	5,9		6		5,9	
naiset	5,9		6,1		6	
miehet	5,8		5,9		5,8	
vakinaiset	862	82 %	882	85 %	893	84 %
naiset	595	57 %	618	60 %	628	59 %
miehet	267	26 %	264	26 %	265	25 %
määräaikaiset	185	18 %	152	15 %	167	16 %
naiset	137	13 %	119	12 %	120	11 %
miehet	48	5 %	33	3 %	47	4 %
kokoaikaiset	992	95 %	978	95 %	1 003	95 %
naiset	694	66 %	695	67 %	703	66 %
miehet	298	28 %	283	27 %	300	28 %
osa-aikaiset	55	5 %	56	5 %	57	5 %
naiset	38	4 %	42	4 %	45	4 %
miehet	17	2 %	14	1 %	12	1 %
säännöllisenä työaikana tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta, %	81,1		80,6		78,2	
kokonaistyövoimakustannukset, €/vuosi (1 000 euroa)	63 922		69 255		72 665	

**C1. Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin. Henkilöstösuunnittelu on toimintaa tukevaa, ennakoivaa ja pitkäjänteistä (Arvosana: 3)**

Henkilöstön osaaminen oli korkeatasoista ja monipuolista ja lisäksi työ koettiin mielekkääksi. Asiantuntijuuden arvostus oli sekä organisaation sisällä että ulkopuolella hyvällä tasolla. Osaamista vahvistettiin koulutussuunnitelman mukaisilla valmennuksilla, koulutuksilla ja tietoisuuksilla. Työn sujuvuutta ja työssä jaksamista tuettiin panostamalla esihenkilötyöhön ja luomalla yhteisiä malleja, käytäntöjä ja palveluita. Työhyvinvointi oli kohtalaisen hyvällä tasolla ja sitä tuettiin työkykyjohtamisen laajan palveluvalikoiman ja esihenkilötyön tuella.

Suuresta työmäärästä, työntekemisen tavoista sekä osittain myös laajan etä- ja hybridityön takia psykososiaaliset kuormitustekijät nousivat esiin työsuojeluriskien arvioinnissa, työsuojelutarkastuksissa ja henkilöstökyselyissä. Työkykyjohtamisen painopisteenä oli henkilöstön hyvinvoinnin tukeminen, mm. työaikaloiden tasoittamiseen liittyvillä toimilla ja varhaisen tuen keskusteluilla. Työilmapiiriä sekä etä- ja hybridityön sujuvuutta kehitettiin esimerkiksi keräämällä ja jakamalla työnteon hyviä käytäntöjä. Yhteistyötä tiivistettiin johtamistyön tuen, työhyvinvoinnin ja työkykyjohtamisen alueilla viraston sisällä ja yhteistyössä työterveyshuollon ja eläkelaitos Kevan kanssa.

Tehtäviä priorisoitiin ja karsittiin, mutta edelleen työmäärä oli jatkuvasti liian suuri verrattuna voimavaroihin. Henkilöstö oli motivoitunutta, sitoutunutta, asiantuntevaa ja joustavaa, minkä ansiosta toiminta pysyi hyvällä tasolla. Henkilöstö on kuitenkin jo usean vuoden ajan joutanut ja osa tehtävistä on siirretty, minkä vuoksi tekemättömän työn määrä on kasvanut. Se lisää toiminnan haavoittuvuuden lisäksi myös henkilöstön psykososiaalista kuormitusta.

Operatiivista henkilöstösuunnittelua tehtiin lyhyellä tähtämellä virastosta lähtevien tehtävien järjestelmiseksi ja osaamisen siirtämiseksi. Lisäksi valmisteltiin pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun työvälineeksi ajatellun budjetointi- ja henkilöstösuunnittelujärjestelmän hankintaa. Pitkän aikavälin strategista henkilöstösuunnitelmaa valmisteltiin johdon yhteisten linjausten mukaisesti. Osaamiskartoituksen ja osaamiskirjaston valmistelu käynnistettiin yhden toimintakokonaisuuden pilotilla, jonka pohjalta laaditaan työlle jatkosuunnitelmat. Lisäksi 10 vuoden sisällä eläköityvien ja muiden pois lähtevien määrän ja tehtävien kartoitus-työ käynnistettiin, jotta esimerkiksi rekrytointisuunnittelulla voidaan turvata toiminta jatkossa. Pullonkaulana työssä oli, että eri puolilla virastoa työmäärä oli niin suuri, ettei priorisointujen tehtävien nykytilanteen kuvausta saatu valmiiksi. Se on edellytys strategisen henkilöstösuunnitelman systemaattiselle valmistelulle.

Vuoden lopulla tehtiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely, jonka tulosten käsittely siirtyi seuraavalle vuodelle.

C2. Tehtävät ja toiminta on mitoitettu rahoituksen mukaan (Arvosana: 3)

Uuden CAP-kauden käynnistyminen toteutui hyvin, vaikka tehtävää oli paljon. Viraston rooli erityistilanteiden hoidossa edellytti, että kaikki asiantuntijaresurssit tarvittiin aika ajoin niiden hoitamiseen, jolloin esimerkiksi suunnittelu- tai kehittämistyölle jäi liian vähän aikaa.

Maksullisten suoritteiden hintoja korotettiin ja virastossa aloitettiin maksullisen toiminnan hanke. Ministeriön kanssa yhteistyössä selvitettiin vaihtoehtoja peruskehityksen rinnalle. Tiukka talous- ja rekrytointikuri tarkoitti, että uusia ja vanhoja tehtäviä tehtiin vähentyneillä voimavaroilla, eikä kaikkea suunniteltua ei voitu toteuttaa. Kustannusten kasvuun vaikutti



myös ulkoapäin tulevat paineet, mm. sähkön hinnan kehitys ja pakettien lähetys- ja kuljetuskustannusten voimakas kasvu ja sopimusmuutokset. Sisäisessä budjetissa 2023 jouduttiin sitomaan viraston koko sitomaton siirtyvä erä, eikä seuraavalle vuodelle siirtyvän erän määrä ole riittävällä tasolla viraston kokoon nähden.

C3. EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty. (Arvosana: 4)

Ruokavirasto osallistui aktiivisesti EU:n ja muun ulkopuolisen rahoituksen tutkimus- ja kehittämishankeluihin ja hankevalmisteluun. Hankehakuprosessin kehittämisessä haasteena oli hakemusvaiheen resurssivaje erityisesti tukitoimintojen osalta.

Virasto menestyi tutkimushankeluissa hyvin ja EU-rahoituksen osuus kasvoi edelleen aiemmista vuosista. Kokonaisuudessaan ulkopuolisesti rahoitettujen TK-hankkeiden tulot kasvoivat lähes 100 % edellisestä vuodesta. Lisäksi CAP:in toimeenpanossa hyödynnettiin VM:n tuottavuusrahaa ja EU:n ohjelmakauden toimeenpanoon tarkoitettua teknistä apua.

C4. Toimitilahallinta ja toimipaikkaverkko sekä hankintatoimi ovat tehokkaita ja tukevat kestävyyttä (Arvosana: 4)

Virastolla oli meneillään useita toimitilahankkeita eri paikkakunnilla, joilla tavoitellaan konkreettisia säästöjä. Pitkien vuokrasopimusten vuoksi nopeita säästöjä ei ollut mahdollista saada, mutta valmistelutyöllä ja selvittämällä edesautettiin tulevia toimenpiteitä.

Uudistettuihin hankintatoimen linjauksiin sisältyi hankintojen vastuullisuuden liittyviä tavoitteita. Linjauksiin liittyvän toimintasuunnitelman toteutus eteni suunnitellusti. Hankintatoimea kehitettiin erityisesti vähähiilisten hankintojen koulutuksella (Keino-akatemia). Perustoiminnallaan virasto loi edellytyksiä vastuullisten, kestävien ja ruokasuositusten mukaisten elintarvike- ja ruokapalveluhankintojen edistämiseksi ja edellytti myös omissa ruokapalveluhankinnoissaan vastuullisuutta.

C5. Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista. (Arvosana: 4)

Virasto osallistui aktiivisesti paikallis- ja aluehallinnon kehittämiseen. Viraston prosessien kehittämistä jatkettiin osana tiedonhallintamallia ja säännölliset priorisointikeskustelut käynnistettiin. Vuonna 2022 toteutetun CAF-arvioinnin kehittämiskohteiden korjaamista jatkettiin. Näistä toimenpiteistä mainittakoon linjarajat ylittävän johtamisen selkeyttäminen, prosessimaisen toiminnan kehittämiskohteiden tunnistaminen ja tiedon parempi hyödyntäminen johtamisessa.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Maatilatalouden kehittämisrahaston (Makera) ja maatalouden interventiorahaston (Mira) kirjanpito ja maksuliikenne hoidetaan Ruokavirastossa. Nämä budjettitalouden ulkopuoliset rahastot laativat omat tilinpäätöksensä. Ruokaviraston toimintakertomuksessa ei siten oteta kantaa ko. rahastojen toimintaan ja tehtäviin.



Ruokavirastossa toimi eräitä itsenäisiä ja riippumattomia maa- ja metsätalousministeriön tai sen hallinnonalan lainsäädännön asettamia toimijoita. Näitä ovat elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto, eläinsuojeluasiamies, eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta ja porovahinkolautakunta, joista eläinsuojeluasiamiehen toiminta päättyi 31.12.2023. Ruokavirasto tuottaa toimijoille hallintopalvelut ja niiden kirjanpito ja maksuliikenne hoidetaan Ruokavirastossa. Käytännössä näiden hallintopalvelujen tuottaminen edellytti virastolta huomattavaa työpanosta erityisesti sisäisten palvelujen, digitalisaatiopalvelujen, viestinnän ja juristipalvelujen tehtävissä.

Ruokaviraston toimintakertomuksessa ei analysoida näiden toimintaa lukuun ottamatta liitteessä 1 kuvattua Marinin hallitusohjelman rahoituksen käyttöä eläinsuojeluasiamiehen osalta.

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Ruokaviraston toiminnan rahoitus koostui ko. vuoden talousarviomäärärahasta, toimintamomentille kirjattavista tuloista sekä muille momenteille myönnetystä kirjaus- ja käyttöoikeuksista. Lisäksi käytössä oli Ruokaviraston toimintamomenteilta vuodelta 2022 siirtyneet siirtomäärärahat. Viraston budjetointiaste oli 71 %. Viraston rahoituslaskelma (ks. taulukko 20) ei sisällä Ruokaviraston siirtomenoina, tukina tai korvauksina muilta momenteilta maksamia menoja. Menoja virastolla oli yhteensä 124,9 milj. euroa (2022: 123,5 milj. euroa) ja tuloja 36,2 milj. euroa (2022: 29,7 milj. euroa). Toimintamomentin määrärahan nettokäyttö oli yhteensä 88,7 milj. euroa (2022: 91,0 milj. euroa).

Taulukko 20. Ruokaviraston rahoituslaskelma.

Rahoituslähde (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Toiminnan kokonaisrahoitus (tulot ja menot), josta	109 596	123 498	117 360	124 932
Toimintamomentin rahoitus yhteensä, josta	109 566	120 666	117 360	124 932
- Nettomääräraha / nettokäyttö	81 383	90 954	88 058	88 740
- Yhteisrahoitus valtion talousarvion sisältä	778	458	600	982
- Yhteisrahoitus EU:lta	286	184	200	382
- Muu yhteisrahoitus valtion talousarvion ulkopuolelta	209	136	150	104
- Maksullinen toiminta	22 790	23 196	24 396	26 291
- Muut tulot	4 120	5 738	3 956	8 433
Muu valtion TA-rahoitus (muiden mom. määrärahat)	30	2 832		
Toimintamomentin rahoitus				
Nettokäyttö/ -käyttöarvio	81 383	90 954	88 058	88 740
TP/Budjetoitu/TAE	86 204	85 007	81 458	83 890
Edelliseltä vuodelta siirtynyt määräraha	15 121	19 942	13 995	13 995
Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha (arvio)	19 942	13 995	10 100	9 145
, josta sitomatonta	10 242	5 000	6 000	3 317
, josta sidottua	9 700	8 995	4 100	5 828



1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Virastolla oli vuonna 2022 määrärahoja kolmesta pääluokasta (taulukko 21).

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahoista, yhteensä 2,195 mrd euroa, Ruokaviraston toimintamenomomentti oli noin 84,0 (2022: 85,0) milj. euroa. Toimintamenoista siirtyi vuodelle 2024 yhteensä 9,1 (2022: 13,9) milj. euroa.

Peruskehyksen sitomatonta siirtyvää erää jouduttiin käyttämään viraston vastuulla olevien IT-järjestelmien jatkuvaan kehittämiseen ja ylläpitoon. Virasto on useissa eri yhteyksissä tuonut esiin tietojärjestelmien jatkuvaan kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen rahoituksen haasteet. Näiden menojen kasvu kehyskaudella on ollut merkittävä ja viraston koko olemassaolon ajan menot on maksettu viraston peruskehuksesta, vaikka järjestelmien käyttäjät ja hyödyt suurimmalta osin ovat muualla toimialan viranomaisketjussa ja asiakaskunnassa. Sidotut siirtyvät erät koostuvat IT-hankkeita ja tietojärjestelmiä varten haetuista tuottavuusrahoista, muista kertaluonteisista rahoituksista toimintamenomomentilla sekä elintarvikemarkkinavaltuutetun toimiston ja lautakuntien määrärahoista.

Suurin osa viraston käytössä olleista määrärahoista oli siirtomenoina, tukina tai korvauksina maksettavia menoja. Siirtomenojen vaikuttavuudesta kerrotaan kohdassa 1.3.2. ja liitteessä 3. Talousarvion toteumalaskelmassa on esitetty toteumat momenteittain.

Tiedot vuoden 2023 valtuuksista on esitetty taulukossa 22.

Taulukko 21. Ruokaviraston määrärahojen pääluokat.

Pääluokka	Talousarvio 2023 (TA + LTA) €	Käyttö 2023 €
22 Valtioneuvosto	54 548	54 548
30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 195 496 365	2 097 586 513
32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 636 008	1 636 008

Taulukko 22. Tiedot valtuuksista vuonna 2023 (1 000 euroa).

Momentti-tunnus	Momentti	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Käytettävissä yht.	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2024
30.10.40	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset	127 000	0	127 000	72 719	54 281	54 281
30.10.41	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki	250 000	0	250 000	72 212	177 788	0
30.10.64	EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen	224 256	0	224 256	49 031	175 225	175 225
30.20.43	Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannonolliset investoinnit	1 115 000	0	1 115 000	908 689	206 311	206 311
32.30.64	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)	15 070	0	15 070	2 129	12 942	12 942



1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Viraston toiminnan kokonaistuotot tilikaudella olivat 36,4 (2022: 29,9) milj. euroa, josta pääosa 26,3 (2022: 23,1) milj. euroa oli maksullisen toiminnan tuottoja (ks. taulukko 23). Suurin osa maksullisen toiminnan tuotoista kertyi maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista, yhteensä 23,1 (2022: 20,0) milj. euroa. Muut toiminnan tuotot olivat yhteensä 10,1 (2022: 6,6) milj. euroa. Tästä 3,7 (2022: 2,1) milj. euroa oli viraston muille hallinnonalan virastoille ja laitoksille, myös maa- ja metsätalousministeriölle, tekemää laskutettavaa IT-asiantuntijatyötä.

Taulukko 23. Toimintamenojen tuotto- ja kululaskelma¹⁶.

Tuotto/kulu (1 000 euroa)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	22 790	23 239	24 600	26 291
Vuokrat ja käyttökorvaukset	10	23	50	28
Muut toiminnan tuotot	3 488	6 450	7 050	9 813
Toiminnan kulut				
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>				
- Ostot tilikauden aikana	3 080	3 226	3 500	3 310
- Varastojen lisäys (-) /vähennys (+)				
Henkilöstökulut	60 659	68 928	74 867	72 191
Vuokrat	6 757	7 118	7 300	7 999
Palvelujen ostot	26 149	39 044	37 618	38 721
Muut kulut	1 610	2 251	3 000	2 650
Valmistus omaan käyttöön (-)				
Poistot				
Sisäiset kulut				
Jäämä I	-72 900	-90 855	-94 585	-88 739
Rahoitustuotot ja -kulut	-59	-30		-57
Satunnaiset tuotot ja -kulut	-2	30		2
Jäämä II	-72 839	-90 855	-94 585	-88 684
Siirtotalouden tuotot ja -kulut		56	50	56

Teknisen avun rahoitusta käytettiin noin 4,1 (2022: 3,0) milj. euroa. Lisäksi noin 1,7 milj. (2022: 0,9) euron tuotot kertyivät tutkimus- ja kehityshankkeista. Toiminnan tuottoja on esitelty myös luvussa 1.4.2–1.4.4.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat yhteensä 132,4 (2022: 128,1) milj. euroa, mikä oli 4,3 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna (ks. taulukko 23).

¹⁶ Sisältää Ruokaviraston toimintamenot 30.20.01 ja 4.22.30.20.01.



Henkilöstökulut olivat 73,1 (70,0) milj. euroa eli hieman yli puolet toiminnan kuluista. Henkilöstömenot kasvoivat 3,1 milj. euroa. Kasvuun vaikutti mm. valtion virka- ja työehtosopimuksen mukainen 3,5 % yleiskorotus, joka tuli voimaan 1.5.2023 lukien. Kasvuun vaikuttivat myös viraston panostus IT-toimintaan tuottavuushankkeiden tueksi sekä mm. lintuinfluenssaepidemian hoitoon tarvittut lisäresurssit. Lomapalkkavelan muutos ja lomapalkkojen henkilöstösivukuluvelan muutos oli 0,1 milj. euroa.

Palveluiden ostot muodostivat toiseksi suurimman kuluerän niiden yhteismäärän ollessa 54,6 (2022: 55,1) milj. euroa. Merkittävä osa palveluiden ostoista, 28,8 (2022: 28,7) milj. euroa, kohdistui tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon, perustietotekniikan palveluiden ostoihin sekä muuhun tietohallintoon ja IT-toimintaan (ks. taulukko 24). Palveluiden ostojen kohdistumista tietojärjestelmiin selittää se, että virastolla oli myös valtiovarainministeriön myöntämiä tuottavuusrahoja substanssitoimintaan liittyvien tietojärjestelmien kehittämiseen ja digitalisaatioon, esimerkiksi CAP27, eläinrekisterit, sähköisen asiointin hanke (ks. luvut 1.2 Tuloksellisuus ja 1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu). Viraston tietojärjestelmien jatkuvan kehittämisen ja ylläpidon tarpeet olivat merkittävät ja ne kasvavat kehyskaudella.

Taulukko 24. Tietohallinnon ja muiden perusrakenteiden kulut ja investoinnit.

Ruokaviraston tietohallinto ja muut perusrakenteet	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Toteuma 2023
Tietotekniikan käyttökulut	24 093	16 657	20 000	14 848
Tietotekniikkainvestoinnit	11 364	13 484	16 500	16 031
Muut merkittävät investoinnit	163	136	650	388

Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset ja yhteisrahoitteisten toiminnan rahoitusosuudet muodostivat suuren kuluerän 13,3 (2022: 13,4) milj. euroa: kuluerästä Valtorin tuottamien palveluiden osuus oli 3,2 (2022: 3,1) milj. euroa ja Palkeiden palvelumaksujen kertymä noin 1,1 (2022: 1,0) milj. euroa.

Vuokrakulut tilikaudella olivat yhteensä 8,0 (2022: 7,1) milj. euroa. Toimitilavuokrien osuus oli 7,6 (2022: 6,8) milj. euroa. Ostot tilikauden aikana olivat 3,7 (2022: 3,6) milj. euroa, josta laboratoriotuotoimintaan liittyvät tavarahankinnat kattoivat lähes 2,2 (2022: 2,0) milj. euroa. Muita kuluja oli 2,3 (2022: 2,1) milj. euroa, josta matkakuluja oli yhteensä 1,0 (2022: 0,70) milj. euroa. Erilaisia patentti-, lisenssi- ja käyttöoikeusmaksuja maksettiin 1,3 (2022:1,3) milj. euroa.

Tilikauden poistot olivat yhteensä 9,3 (2022: 7,9) milj. euroa. Valmistus omaan käyttöön oli 18,7 (2022: 17,7) milj. euroa ja se kasvoi 1,0 milj. eurolla tietojärjestelmähankkeiden lisääntyneiden menoerien vuoksi. Aktiivoinnit taseeseen kohdistuivat meneillään oleviin tietojärjestelmähankkeisiin.

Rahoitustuottoja oli yhteensä 0,3 (2022: 0,2) milj. euroa ja kuluja 0,001 (2022: 0,01) milj. euroa.



Siirtotalouden tuotot olivat yhteensä 754,7 (2022: 986,4) milj. euroa; tästä 530,8 milj. euroa on EU:n maataloustukirahastosta saatuja tuloja ja 223,9 milj. euroa EU:n maaseudun kehittämiseen ohjaamia tuloja.

Siirtotalouden kulut olivat yhteensä 1,8 (2022: 2,1) mrd. euroa. Siirtotalouden kulut sisältävät sekä kansallisia että EU-tukia ja -korvauksia (ks. myös luku 1.3.2, talousarvion toteumalaskelma ja liite 3).

Suoritetut arvonlisäveromenot tilikaudella olivat yhteensä 11,4 (2022: 11,1) milj. euroa, kun taas perittyjä arvonlisäveroja oli 0,8 (2022: 0,8) milj. euroa. Suoritetut arvonlisäveromenot kasvoivat 0,3 milj. eurolla edelliseen tilikauteen verrattuna.

Ruokaviraston tilikauden kulujäämäksi muodostui 1,2 (2022: 1,3) mrd. euroa. Muutosta oli -80,6 milj. euroa edelliseen tilikauteen verrattuna.

1.7.4 Tase

Taseen loppusumma oli vuoden lopussa 106,5 (2022: 95,7) milj. euroa ja kasvua edelliseen vuoteen oli 10,7 milj. euroa.

Vastaavaa

Käyttöomaisuuden arvo oli yhteensä 82,2 (2022: 72,5) milj. euroa, josta aineettomien hyödykkeiden osuus oli 80,4 (2022: 70,6) milj. euroa. Aineettomista hyödykkeistä 57,8 (2022: 55,3) milj. euroa muodostui itse valmistetuista tietojärjestelmistä ja 22,5 (2022: 15,3) milj. euroa keskeneräisistä itse valmistettavista tietojärjestelmistä. Aineellista käyttöomaisuutta oli yhteensä 1,8 (2022: 1,9) milj. euroa koostuen laboratoriokäytössä olevista laitteista ja kalusteista.

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden arvo oli 24,3 (2022: 23,3) milj. euroa, josta suurimman osan muodostivat lyhytaikaiset saamiset – yhteensä 24,3 (2022: 23,3) milj. euroa. Myyntisaamisten arvo oli 4,7 (2022: 4,2) milj. euroa eli 0,5 milj. euroa enemmän viime vuoteen verrattuna. Siirtosaamisten 5,8 (2022: 5,8) milj. euron arvosta 4,0 (2022: 2,9) milj. euroa koostui teknisen avun tuloutuksen jaksottamisesta. Muut lyhytaikaiset saamiset olivat yhteensä 12,0 (2022: 11,0) milj. euroa; tästä 10,5 milj. euroa oli viraston ns. Sampo-tukisaatavia, joiden todennäköinen arvo on kuitenkin n. 5,2 milj. euroa. Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta. Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

Oma (valtion) pääoma oli tilikauden lopussa -243,8 (2022: -263,4) milj. euroa. Oma pääoma on virastolla negatiivinen johtuen edellisten tilikausien pääoman muutoksista ja kulujäämästä; viraston luonne erilaisten tukien, korvausten ja avustusten maksajana näkyy myös taseen painopisteissä ja oman pääoman negatiivisuutena.

Lyhytaikainen vieras pääoma oli 350,3 (2022: 359,1) milj. euroa. Pääosa tästä, 320,3 (2022: 333,5) milj. euroa, muodostuu talousarvion ulkopuolisten rahastojen, Makeran ja Miran yhdistyksen saldosta. Makeran osuus oli 316,0 (2022: 329,6) milj. euroa ja Miran 4,30 (2022: 3,91) milj. euroa. Ostovelkojen arvo oli 8,0 (2022: 7,2) milj. euroa. Siirtovelkojen arvo oli 15,0 (2022: 14,1) milj. euroa; siirtovelkoista 14,7 (2022: 14,0) milj. euroa oli lomapalkkavelkaa.



1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Arvio Ruokaviraston vuoden 2023 sisäisen valvonnan tilasta perustuu sisäisestä valvonnasta tehtyyn kartoitukseen COSO 2013 -mallin pohjalta sekä sisäisen tarkastuksen yksikön vuoden 2023 aikana tekemiin tarkastushavaintoihin. Taustatietona on käytetty myös tietoturvasertifikaatin ISO 27001 ylläpitoon liittyviä auditointeja, kuten myös aineistoa, jota on käytetty EU –maksajaviraston johdon vahvistuslausumaa valmisteltaessa. Sisäisen valvonnan tilasta vuoden 2023 osalta käytiin keskustelu viraston operatiivisessa johtoryhmässä 6.2.2024 ja strategisessa johtoryhmässä 19.2.2024.

Ruokavirastossa on huolehdittu talousarvioasetuksen 69 §:n mukaisesti siitä, että virastossa on talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat Ruokaviraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä Ruokaviraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston laitoksen taloudesta ja toiminnasta. Ruokaviraston välitettävänä olevien varojen hoito ja muille virastoille ja laitoksille annetut tehtävät, joista Ruokavirasto vastaa, ovat toteutuneet talousarvioasetuksen mukaisesti.

Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan tilasta Ruokavirastossa. Viraston sisäinen valvonta on järjestetty asianmukaisesti mutta yksittäisiä puutteita vielä esiintyy. Kokonaisuutena sisäinen valvonnan tila on hieman parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuodelle 2023 asetetut sisäisen valvonnan kehittämistavoitteet toteutuivat osittain.

Kehittämiskohteet vuodelle 2024:

1. Päivitetään viraston johtamisjärjestelmä.
2. Päivitetään viraston strategia.
3. Valmistellaan henkilöstöstrategiset linjaukset Henra-projektin perusteella.
4. Selkeytetään tuoteryhmien ja prosessien päätöksentekoa.

1.9 Arviointien tulokset

Ruokaviraston laadunhallinta

Viraston laatutyö perustui laatupolitiikkaan ja sen pohjalta laadittuun vuosittaiseen laatutyön suunnitelmaan. Ruokaviraston prosessien toiminta perustui jatkuvan parantamisen malliin (PDCA). Viraston prosessityötä jatkettiin kuvaamalla viraston tukiprosesseja tiedonhallintamallin vaatimusten mukaisesti.

Viraston laatu- ja Lean-palkintokilpailut toteutettiin syksyllä. Viraston laaturäjäpalkinnon sai Viejärekisteritietojen luotettavuuden ja hallinnointiprosessin parantaminen -projekti ja Lean-palkinnon QAPRAP - Qlik Sense -raporttien julkaisualusta -projekti. Lisäksi jaettiin laatu- ja Lean-kunniamainintoja ja palkittiin pieniä Lean-tekoja.



Sertifiointit ja akkreditoinnit

Laboratorioakkreditoinnit ja -arvioinnit

FINAS-akkreditointipalvelu arvioi Ruokaviraston laboratoriopalvelun toiminnan vuosittaisessa määräaika-arvioinnissa toukokuussa. Arvioinnin tuloksena laboratorion akkreditointi laajeni päätöksellä 2.11.2023 kattamaan useita uusia tutkimusmenetelmiä ja menetelmien päivityksiä.

Laboratoriossa oli käytössä laaja mukautuva pätevyysalue ja akkreditointi kattoi suurimman osan laboratoriopalvelusta. Akkreditointi on voimassa nelivuotiskauden 1.12.2025 asti, jolloin suoritetaan uudelleenarviointi. Akkreditointi on EU-asetuksen (N:o 765/2008) ja standardin ISO 17025 mukainen.

ISO/IEC 27001 -sertifikaatti

Ruokaviraston maksajavirastotoimintojen tietoturvan ISO/IEC 27001-sertifikaatin seuranta-auditointi ja ISO/IEC 27001:2022-siirtymäauditointi oli 28.11. - 1.12.2023. ISO/IEC 27001 -sertifikaatti on EU:n komission asettama vaatimus maksajavirastolle. Arvioinnissa ei todettu poikkeamia.

Green Office -sertifikaatti

Green Office sertifikaatin auditointi on seuraavan kerran 2025. Ruokaviraston Green Office -ympäristöohjelman kehittämiseksi asetettiin tavoitteet ja toimenpiteet kesäkuussa valmistuneessa Ruokaviraston kestävä kehityksen ohjelmassa. Viraston jalanjäljen pienentämiseen liittyvät toimenpiteet raportoidaan vuosittain vastuullisuusraportissa.

Todentamisviranomaisen suorittama maksajaviraston tilintarkastus

Todentamisviranomaisen raportin mukaan maksajaviraston sisäisen valvonnan järjestelmä toimi hyvin. Todentamisviranomainen teki eräitä havaintoja, jotka johtivat suosituksiin. Maksajavirasto tarkastelee havaintoja ja niistä annettuja suosituksia kokonaisuutena kuluvaan varainhoitovuoden aikana ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

EU-toimielinten tarkastukset

Euroopan komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto AGRI sekä Euroopan tilintarkastustuomioistuin tekevät tarkastuksia Ruokaviraston toimeenpanovastuulla oleviin ohjelmiin ja tukijärjestelmiin. Komissio voi tarkastusten perusteella sulkea maataloustuki- tai maaseuturahastosta rahoitettuja menoja unionin rahoituksen ulkopuolelle asetuksen (EU) N:o 1306/2013 52 artiklan mukaisesti.

Komission maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto teki virastoon 21.4.-30.4.2021 etätarkastuksen, joka kohdistui maaseuturahaston non iacs -tukien toimeenpanoon. Tarkastus kohdistui lisäksi todentamisviranomaisen työhön. Komissio ilmoitti virallisessa tiedonannossaan 29.11.2023 tarkastuksen tuloksesta. Rahoituskorjaus oli 138 723 euroa (EU-rahoituksen osuus). Komissio vähentää summan Suomelle maksettavasta rahoituksesta.



Euroopan komission terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto SANTE ei tehnyt auditointeja Suomeen vuonna 2023. Aikaisempien vuosien auditoinneilta avoimia suosituksia on tällä hetkellä 15 (2022: 28). Suositusten sulkeminen tapahtuu yleensä nopeasti ja tehokkaasti, eikä Suomella juuri ole pitkään avoinna olleita suosituksia. Tältä osin valvontajärjestelmämme toimii tehokkaasti.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat tiedot

Virasto teki väärinkäytösilmoituksen Valtiontalouden tarkastusvirastolle 27.10.2023 ja tutkintapyyntöön väärinkäytöksistä poliisille 8.11.2023 liittyen elintarvikemarkkinavaltuutetun toimintaan.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Euroopan petostentorjuntavirastolle (OLAF) raportoitiin komission asetuksen (EY) N:o 1848/2006 ja komission asetuksen (EU) N:o 1971/2015 mukaisia sääntöjenvastaisuustapauksia seuraavasti: komission asetuksen 1848/2006 ja 1971/2015 mukaisia 10 000 euroa tai sitä suurempia (EU:n rahoitusosuudet) uusia 3 artiklan mukaisia sääntöjenvastaisuustapauksia raportoitiin yhteensä 27 kappaletta. Tapaukset liittyivät yritys- ja hanketukiin sekä viljelijätukiin. Artiklan 3 mukaisissa sääntöjenvastaisuustapauksissa sääntöjenvastaisten menojen kokonaismäärä julkisen osuuden osalta oli 1 315 795,64 euroa. Tästä EU:n tukiosuus oli yhteensä 587 966,55 euroa.

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmän toimeenpano

Ruokavirastolla oli tehtäviä Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) vastaisten tekojen valvontaan. Sanktiot määrättiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, kunnan valvontaviranomaisten ja Rajavartiolaitoksen esityksestä ja virasto määräsi hallinnolliset sanktiot myös Ahvenanmaan maakuntahallituksen puolesta. Ruokavirasto siirsi määräämänsä sanktiomaksut Oikeusrekisterikeskuksen perittäväksi. Taulukossa 25 on YKP-lain mukaisten rikkomusesitysten määrät ja taulukossa 26 esitysten pohjalta tehtyjen päätösten määrät.

Rikkomusmaksut vaihtelivat ELY-keskuksen ilmoittamien tapausten osalta 100 ja 2 200 euron välillä riippuen mm. tekojen laadusta ja lukumäärästä. Kunnan valvontaviranomaisten ilmoituksiin perustuvissa tapauksissa rikkomusmaksun suuruus oli 1 000–3 000 euroa. ELY-keskuksen tekemiin ilmoituksiin perustuvia rikkomusmaksuja määrättiin kalastusalusten päälliköille ja kalasaaliiden ensiostajille. Jäljitettävyyttä koskevissa tapauksissa maksut määrättiin kalalaitoksille.

Ruokavirasto osallistui yhteisen kalastuspolitiikan valvonnan ohjausryhmän kokouksiin sekä yhteisen kalastuspolitiikan seurannan ja valvonnan Seuraamus-tietojärjestelmän kehittämiseen. Lisäksi Ruokavirasto ylläpiti rikkomusrekisteriä mm. annetuista sanktioista.

**Taulukko 25.** Eri viranomaisten tekemät YKP-lain mukaiset rikkomusesitykset.

	2023
ELY-keskus	95 kpl
ELY-keskus vakava rikkomus	1 kpl
Kunnan elintarvikevalvontaviranomaiset	2 kpl
Ahvenanmaan maakunnan hallitus vakava rikkomus	2 kpl
Esitykset yhteensä	100 kpl

Taulukko 26. Päätökset YKP-lain mukaisiin rikkomusesityksiin.

	2023
ELY-keskus	141 kpl
Kunnan elintarvikeviranomaiset	4 kpl
Vakavat rikkomukset	0 kpl
Ahvenanmaan maakunnan hallitus	0 kpl
Yhteensä	145 kpl
Sanktiot yhteensä	17 750 euroa

Maatalous, maaseudun kehittäminen ja markkinatuet

Pinta-ala- ja eläintuet

Pinta-ala ja eläintukien takaisinperintäpäätöksiä sekä summakarenssi- ja keltaisen kortin seuraamuksia tehtiin yhteensä 6,72 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 2,23 milj. euroa (ks. taulukko 27). Maaseutuhallinnon YT-alueet ja ELY-keskukset tekivät takaisinperintäpäätöksiä yhteensä 5 468 kpl. Summakarensseja määrättiin 192 kpl ja keltaiseen kortin seuraamuksia 100 kpl. Summakarensseja oli määrältään yhteensä 0,27 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,21 milj. euroa ja keltainen kortti -seuraamuksia yhteensä 0,14 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli noin 0,08 milj. euroa.

Taulukko 27. Pinta-ala ja eläintukien takaisinperinnät vuonna 2023.

Kaikki päätökset (sis. summakarenssi ja keltainen kortti -tapaukset)	Euro, yhteensä	Euro, EU-osuus
Perittäväksi määrätty ajalla 1.1 – 31.12.2023	6 716 300,84	2 231 687,86
joista peritty ajalla 1.1 -31.12.2023	4 458 169,29	1 478 475,02
Perimättä 31.12.2023	2 258 131,55	753 212,84

Vuonna 2023 perintään tulleista viljelijätukien takaisinperinnöistä ja hallinnollisista seuraamuksista perittiin 31.12.2023 mennessä 66 %. Vuoden lopussa oli siten perimättä yhteensä 2,26 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,75 milj. euroa. Saatavien perintä jatkuu vuonna 2024. Viljelijätukien takaisinperinnät johtuvat yleisimmin mautilojen valvonnoissa havaituista virheistä ja puutteista.

Ei-tuotannollisten investointien tuki

Ei-tuotannollisten investointien tukea määrättiin takaisinperittäväksi yhdeltä tuensaajalta noin 130 euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli noin 50 euroa. Saatavaa perittiin vuoden 2023 aikana. Perinnän syynä oli toimenpiteen toteutuminen suunniteltua pienempänä.



Hanke- ja yritystuet

Ohjelmakauden 2014–2020 hanke- ja yritystuissa tehtiin takaisinperintäpäätöksiä vuonna 2023 yhteensä 57 kappaletta (taulukko 28), mikä oli hieman suurempi kuin edellisvuonna (2022: 47 kpl). Takaisinperintäpäätöksillä määrättiin tukea maksettavaksi takaisin yhteensä 1,52 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on noin 0,64 milj. euroa. Niistä perittiin takaisin vuoden 2023 aikana 67 % eli yhteensä 1,02 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus on 0,43 milj. euroa. Lisäksi tuensaajilta perittiin korkoja yhteensä noin 4 500 euroa. Saatavien perintä jatkuu vuonna 2024.

Taulukko 28. EU-osarahoitteisten ja kansallisten maaseudun hanke- ja yritystukien takaisinperintäpäätökset vuonna 2023.

	Ohjelmakausi 2014–2020
Takaisinperintäpäätökset 1.1.-31.12.2023 kpl	57
Perittäväksi määrätty EU-osuutta, euroa	640 969,94
Perittäväksi määrätty valtion osuutta, euroa	882 773,26
Perittäväksi määrätty yhteensä, euroa	1 523 743,20
Perityksi saatu EU-osuutta, euroa	434 364,51
Perityksi saatu valtion osuutta, euroa	589 608,83
Perityksi saatu yhteensä, euroa	1 023 973,34
Perimättä EU-osuutta, euroa	206 605,43
Perimättä valtion osuutta, euroa	293 164,43
Perimättä yhteensä, euroa	499 769,86

Takaisinperinnän yleisempiä syitä oli, että tuetusta investointikohteesta oli luovuttu joko myymällä tai vuokraamalla tai toiminta oli lopetettu myymällä yrityksen koko osakekanta tai liiketoiminta sekä siirtämällä se toiselle alueelle tukisäännösten vastaisesti ennen sitoumuskauden päättymistä. Lisäksi oli tapauksia, joissa yritys oli lopetettu kokonaan ennen sitoumuskauden päättymistä, tai joissa hankkeen investointi oli toteutunut aiottua selvästi pienempänä tai koko hanke jäänyt kesken, hankkeessa oli havaittu tukikelvottomia kustannuksia tai hanke oli aloitettu ennen tukihakemuksen vireille tuloa.

Maatalouden rakennetuet

Ohjelmakauden 2014–2020 rakennetuissa määrättiin takaisinperittäväksi vuonna 2023 kahdeltakymmeneltä tuen saajalta rakennetukea yhteensä 0,3 milj. euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli 0,13 milj. euroa. Tuensaajilta perittiin korkoja yhteensä noin 700 euroa. Saatavia oli edelleen avoinna 31.12.2023, yhteensä 0,98 milj. euroa. Saatavien perintä jatkuu vuonna 2024.

Takaisinperintöjen syinä olivat mm. nuorten viljelijöiden aloitustukea koskevien ehtojen vastainen toiminta koskien vaadittavan koulutuksen suorittamista sekä tuotantoa oli supistettu tai lopetettu tuotanto kokonaan ehtojen vastaisesti. Lisäksi investointituen osalta investointi oli toteutunut suunniteltua pienempänä.

Päivittäistavarakauppapalvelun avustus

Päivittäistavarakauppapalvelun avustukseen tehtiin kuusi takaisinperintäpäätöstä määrältään yhteensä noin 34 000 euroa. Saatavia oli avoinna 31.12.2023 noin 25 000 euroa. Saatavien perintä jatkuu vuonna 2024. Takaisinperinnän syinä oli, että kyläkauppa-toiminta oli lopetettu tukisäännösten vastaisesti ennen sitoumuskauden loppua.

**Markkinatuet**

Markkinatukiin tehtiin yhdeksän takaisinperintäpäätöstä määrältään yhteensä noin 50 000 euroa, josta EU:n rahoitusosuus oli noin 8 000 euroa. Saatavia oli avoinna 31.12.2023 yhteensä noin 600 euroa. Rikostuomioon johtaneita avustuspetostapauksia ei havaittu mainittuihin tukiin liittyen.

Metsätalouden tukien takaisinperinnät ja metsälain sekä puutavaralain mukaiset päätökset

Ruokavirasto teki kestävän metsätalouden rahoituksesta annettujen lakien, metsätalouden määräaikaista kannustejärjestelmästä annetun lain ja metsityksen määräaikaista tukemisesta annetun lain mukaisia metsätalouden tukien takaisinperintäpäätöksiä Suomen metsäkeskuksen esityksestä. Vuonna 2023 Ruokavirastoon saapui 48 uutta takaisinperintäesitystä. Takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 175 kpl (taulukko 29). Pääosa takaisinperinnöistä koski kunnostusojituksen suunnittelutukia ja ympäristötukisopimuksia. Käsittelyn keskeyttämisspäätöksiä tehtiin kuusi (6) kpl. Keskeyttämisspäätöksiä tehtiin muun muassa sen vuoksi, että Metsäkeskus peruutti esityksensä. Lisäksi tehtiin 11 kpl päätöksiä, joissa todettiin, ettei perusteita tuen takaisinperinnälle ole.

Ruokavirasto teki myös metsälain mukaisia metsän uudistamistöitä koskevia velvoittamispäätöksiä Suomen metsäkeskuksen esityksestä ja määräsi niiden tehosteeksi teettämisuhan siltä varalta, ettei maanomistaja toteuta päätöksen mukaisia uudistamistöitä. Palkeet perii teettämiskustannukset maanomistajalta. Vuonna 2023 metsälain mukaisia velvoittavia päätöksiä tehtiin kolme (3) kpl.

Ruokavirasto teki lisäksi kaksi päätöstä puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annetun lain mukaisiin esityksiin korjausmääräyksen antamisesta.

Taulukko 29. Kestävän metsätalouden rahoituksesta annettujen lakien (1094/1996) ja (34/2015) mukaiset päätökset vuonna 2023.

Kaikki kansallisia	Kemera-tukien takaisinperinnät
Käsitellyt esitykset yhteensä 2023, kpl	192
Takaisinperintäpäätökset 2023, kpl	175
Perittäväksi määrätty pääoma, euroa	186 134,38
Perittäväksi määrätty korkoja, euroa	1 5185,8
Peritty pääomia, euroa	177 100,58
Peritty korkoja, euroa	13 561,69
Peritty yhteensä, euroa	190 662,27
Perimättä yhteensä, euroa	10 657,91



2. Ruokaviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2023	Vertailu Tilinpäätös -Talousarvio	Toteutuma %
11.	Verot ja veronluonteiset tulot	829 764,04	802 100	802 099,99	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	829 764,04	802 100	802 099,99	0,00	100
12.	Sekalaiset tulot	1 005 552 966,30	892 019 460	775 265 529,60	-116 753 930,49	87
12.30.01.	EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot	526 324 485,85	531 430 000	530 771 374,92	-658 625,08	100
12.30.02.	Maaseudun kehittämiseen saatavat tulot EU:lta	460 053 410,76	340 000 000	223 904 694,59	-116 095 305,41	66
12.30.99.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	3 518 279,47	4 348 154	4 348 154,20	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	15 435 166,50	15 961 137	15 961 136,69	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	221 623,72	280 169	280 169,20	0,00	100
13.	Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	2 171,96	1 252	1 252,16	0,00	100
13.01.05.	Korot muista lainoista	2 171,96	1 252	1 252,16	0,00	100
15.	Lainat	38 641,28	24 323	24 323,23	0,00	100
15.01.04.	Muiden lainojen lyhennykset	38 641,28	24 323	24 323,23	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		1 006 423 543,58	892 847 135	776 093 204,98	-116 753 930,49	87



Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
23.	Valtioneuvoston kanslia	54 548	54 547,94		54 547,94	0,00	0,00	54 547,94	54 547,94	0,00	
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (S2)	54 548	54 547,94		54 547,94	0,00		54 547,94	54 547,94		
	23.01.03.1. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenot	54 548	54 547,94		54 547,94	0,00		54 547,94	54 547,94		
30.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 414 833 832,65	2 195 496 365	1 539 692 613,19	557 893 900,61	2 097 586 513,80	97 909 850,82	766 703 563,94	2 384 995 907,94	1 471 053 013,11	898 147 089,52
30.01.29.	Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	11 207 723,57	11 447 021	11 447 020,62		11 447 020,62	0,00				
30.10.40.	Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (S3)	87 245 000,00	132 000 000		132 000 000,00	132 000 000,00	0,00	87 567 015,45	219 567 015,45	59 421 460,09	160 145 555,36
	30.10.40.1. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022)	65 995 000,00	60 900 000		60 900 000,00	60 900 000,00	0,00	71 733 610,43	132 633 610,43	44 906 173,34	87 727 437,09
	30.10.40.3. Maaseuturahaston elpymisväline	21 250 000,00	13 300 000		13 300 000,00	13 300 000,00	0,00	15 833 405,02	29 133 405,02	14 515 286,75	14 618 118,27
	30.10.40.5. Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (kausi 2023–2027)		57 800 000		57 800 000,00	57 800 000,00	0,00		57 800 000,00		57 800 000,00
30.10.41.	Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (A)	14 550 765,14	35 000 000	33 318 530,40		33 318 530,40	1 681 469,60				
30.10.42.	Luopumistuet ja -eläkkeet (S2)	28 500 000,00	21 800 000	16 238 514,73	5 561 485,27	21 800 000,00	0,00	6 746 307,46	28 546 307,46	22 984 822,19	5 561 485,27
30.10.43.	Eläinten hyvinvointikorvaukset (S3)	85 400 000,00	74 000 000	28 029 591,81	45 970 408,19	74 000 000,00	0,00	27 225 461,05	101 225 461,05	54 755 052,86	46 470 408,19
	30.10.43.1. Eläinten hyvinvointikorvaukset (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022)	84 900 000,00	9 500 000	8 717 474,13	782 525,87	9 500 000,00	0,00	26 721 824,38	36 221 824,38	35 439 298,51	782 525,87



Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.10.43.2. Ohjelman korjaukset ja maksut	500 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	503 636,67	803 636,67	3 636,67	800 000,00
30.10.43.3. Eläinten hyvinvointikorjaukset (kausi 2023–2027)		64 200 000	19 312 117,68	44 887 882,32	64 200 000,00	0,00		64 200 000,00	19 312 117,68	44 887 882,32
30.10.44. Maatalouden ja maaseudun yritystoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen (S3)	13 730 000,00	8 539 000	6 648 002,45	1 890 997,55	8 539 000,00	0,00	1 023 703,60	9 562 703,60	6 671 706,05	1 890 997,55
30.10.44.1. EU:n kriisituen täydentäminen kansallisella rahoituksella	13 730 000,00						1 023 703,60	1 023 703,60	23 703,60	0,00
30.10.44.5. EU-kriisituen kansallinen täydentäminen (EK) (enintään)		8 539 000	6 648 002,45	1 890 997,55	8 539 000,00	0,00		8 539 000,00	6 648 002,45	1 890 997,55
30.10.63. Maaseudun kehittäminen (S3)		1 930 000	1 842 111,92	87 888,08	1 930 000,00	0,00	91 325,00	2 021 325,00	1 933 436,92	87 888,08
30.10.63.7. Kyläkaupat monipalvelukeskuksina -hankkeet		1 930 000	1 842 111,92	87 888,08	1 930 000,00	0,00	91 325,00	2 021 325,00	1 933 436,92	87 888,08
30.10.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (S3)	212 616 000,00	139 016 000	22 997 149,99	116 018 850,01	139 016 000,00	0,00	260 994 646,23	400 010 646,23	126 847 096,89	263 163 549,34
30.10.64.1. Yritys- ja hanketuet (kausi 2023–2027)		48 616 000	15 867 077,97	32 748 922,03	48 616 000,00	0,00		48 616 000,00	15 867 077,97	32 748 922,03
30.10.64.2. Tekninen apu (kausi 2023–2027)		12 000 000	0,00	12 000 000,00	12 000 000,00	0,00		12 000 000,00	0,00	12 000 000,00
30.10.64.3. Kokonaan kansalliset investoinnit (kausi 2023–2027)		10 000 000		10 000 000,00	10 000 000,00	0,00		10 000 000,00		10 000 000,00
30.10.64.5. Ohjelmien korjaukset ja lisämaksut (valtio) (KPY)	500 000,00	500 000	298 182,71	201 817,29	500 000,00	0,00	249 636,58	749 636,58	547 819,29	201 817,29



Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.10.64.6. Yritys- ja hanketuet (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022) (KPY)	173 316 000,00	52 300 000	0,00	52 300 000,00	52 300 000,00	0,00	222 803 596,85	275 103 596,85	87 213 513,82	177 890 083,03
30.10.64.7. Tekninen apu (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022) (KPY)	11 800 000,00	7 000 000	6 831 889,31	168 110,69	7 000 000,00	0,00	3 073 947,69	10 073 947,69	9 905 837,00	168 110,69
30.10.64.8. Maaseuturahaston elpymisväline	27 000 000,00	8 600 000		8 600 000,00	8 600 000,00	0,00	34 867 465,11	43 467 465,11	13 312 848,81	30 154 616,30
30.20.01. Ruokaviraston toimintamenot (S2)	85 007 000,00	83 890 000	74 745 526,55	9 144 473,45	83 890 000,00	0,00	13 994 701,56	97 884 701,56	88 740 228,11	9 144 473,45
30.20.01.1. Toimintamenot (KPY)	83 507 000,00	82 590 000	74 138 732,80	8 451 267,20	82 590 000,00	0,00	13 251 667,93	95 841 667,93	87 390 400,73	8 451 267,20
30.20.01.3. Maksullisen eläintautitutkimuksen hintatuki (EK) (enintään)	1 000 000,00	800 000	298 568,13	501 431,87	800 000,00	0,00	501 431,87	1 301 431,87	800 000,00	501 431,87
30.20.01.4. Elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto (EK) (enintään)	500 000,00	500 000	308 225,62	191 774,38	500 000,00	0,00	241 601,76	741 601,76	549 827,38	191 774,38
30.20.20. Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta (A)	3 488 891,46	10 153 000	10 153 000,00		10 153 000,00	0,00				
30.20.20.2. Eläintautitorjunnan ja eläinsoojelun menot	3 488 891,46	10 153 000	10 153 000,00		10 153 000,00	0,00				
30.20.40. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (S2)	352 200 000,00	350 000 000	281 451 915,54	68 548 084,46	350 000 000,00	0,00	68 687 627,27	418 687 627,27	346 139 542,81	68 548 084,46
30.20.40.1. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki	348 200 000,00	346 000 000	281 451 915,54	64 548 084,46	346 000 000,00	0,00	64 687 627,27	410 687 627,27	346 139 542,81	64 548 084,46
30.20.40.2. Tukien ja tukitasojen muu- tostarpeisiin (EK) (varattu)	4 000 000,00	4 000 000		4 000 000,00	4 000 000,00	0,00	4 000 000,00	8 000 000,00	0,00	4 000 000,00
30.20.41. EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (A)	507 500 427,29	520 600 000	424 371 618,78		424 371 618,78	96 228 381,22				



Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.43. Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (S3)	352 996 000,00	286 560 000	148 289 876,82	138 270 123,18	286 560 000,00	0,00	148 673 687,43	435 233 687,43	212 393 002,71	222 840 684,72
30.20.43.1. Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2023–2027)		285 760 000	148 289 876,82	137 470 123,18	285 760 000,00	0,00		285 760 000,00	148 289 876,82	137 470 123,18
30.20.43.2. Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022)	309 290 000,00	500 000		500 000,00	500 000,00	0,00	140 702 312,57	141 202 312,57	56 705 473,90	84 496 838,67
30.20.43.7. Ohjelman korjaukset ja lisämaksut	500 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	605 443,86	905 443,86	161 997,50	743 446,36
30.20.43.8. Maaseuturahaston elpymisväline	43 206 000,00						7 365 931,00	7 365 931,00	7 235 654,49	130 276,51
30.20.44. Luonnonhaittakorvaukset (S3)	637 394 000,00	495 884 000	466 582 405,34	29 301 594,66	495 884 000,00	0,00	135 242 790,41	631 126 790,41	526 844 819,10	104 281 971,31
30.20.44.1. Luonnonhaittakorvaus (kausi 2023–2027)		495 000 000	466 582 405,34	28 417 594,66	495 000 000,00	0,00		495 000 000,00	466 582 405,34	28 417 594,66
30.20.44.2. Luonnonhaittakorvaus (kausi 2014–2020 ja siirtymäkausi 2021–2022)	636 894 000,00	584 000		584 000,00	584 000,00	0,00	134 842 907,48	135 426 907,48	60 085 131,62	75 341 775,86
30.20.44.3. Ohjelman korjaukset ja lisämaksut	500 000,00	300 000		300 000,00	300 000,00	0,00	399 882,93	699 882,93	177 282,14	522 600,79
30.20.46. EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen (S3)	11 030 000,00	11 030 000	593 196,76	10 436 803,24	11 030 000,00	0,00	14 072 952,27	25 102 952,27	8 958 347,69	15 348 799,27



Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.46.1. Mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistäminen (EU-osarahoitteinen)	400 000,00	400 000	173 156,01	226 843,99	400 000,00	0,00	278 016,99	678 016,99	227 561,27	450 455,72
30.20.46.3. Koulujakelujärjestelmä	5 430 000,00	5 430 000	420 040,75	5 009 959,25	5 430 000,00	0,00	7 160 229,16	12 590 229,16	4 656 628,22	7 933 600,94
30.20.46.4. Menekinedistäminen sisämarkkinoilla ja yhteisön ulkopuolella	2 200 000,00	2 200 000		2 200 000,00	2 200 000,00	0,00	2 200 000,00	4 400 000,00	435 257,39	3 964 742,61
30.20.46.6. Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat	3 000 000,00	3 000 000	0,00	3 000 000,00	3 000 000,00	0,00	4 434 706,12	7 434 706,12	3 638 900,81	3 000 000,00
30.20.47. Ruokaketjun kehittäminen (S3)							1 282 116,68	1 282 116,68	1 282 116,68	0,00
30.20.47.1. Ruokaketjun kehittämissankkeet							1 282 116,68	1 282 116,68	1 282 116,68	0,00
30.20.62. Eräät valtionavut (S2)	5 080 000,00	5 080 000	4 462 233,11	617 766,89	5 080 000,00	0,00	444 482,90	5 524 482,90	4 906 716,01	617 766,89
30.20.62.1. Tiloilla kulleiden tuotantoeläinten hävittäminen	5 080 000,00	5 080 000	4 462 233,11	617 766,89	5 080 000,00	0,00	444 482,90	5 524 482,90	4 906 716,01	617 766,89
30.40.22. Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen (S3)		84 000	58 186,27	25 813,73	84 000,00	0,00	40 472,66	124 472,66	98 658,93	25 813,73
30.40.22.07. Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet		84 000	58 186,27	25 813,73	84 000,00	0,00		84 000,00	58 186,27	25 813,73
30.40.22.7. Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet							40 472,66	40 472,66	40 472,66	0,00
30.40.40. Eräät luonnonvaratalouden korvaukset (A)		4 000	4 000,00		4 000,00	0,00				
30.40.41. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S3)							436 617,97	436 617,97	436 617,97	0,00
30.40.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (S2)	6 888 025,19	8 479 344	8 459 732,10	19 611,90	8 479 344,00	0,00	179 656,00	8 659 000,00	8 639 388,10	19 611,90



Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	2 256 072,43	1 636 008	1 636 008,06		1 636 008,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	8 315,72									
	32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto (KPY)	8 315,72									
32.30.64.	EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (A)	2 247 756,71	1 636 008	1 636 008,06		1 636 008,06	0,00				
	32.30.64.03. RR-ohjelma 2021–2027 (KPY)	199 808,12	1 570 059	1 570 058,95		1 570 058,95	0,00				
	32.30.64.03.1. ESR, EAKR ja JTF (KPY)		1 449 282	1 449 282,00		1 449 282,00	0,00				
	32.30.64.03.2. RR tekninen tuki (varattu) (EK)	199 808,12	120 777	120 776,95		120 776,95	0,00				
	32.30.64.10. Vähävaraisten apu (KPY)	2 047 948,59	65 949	65 949,11		65 949,11	0,00				
33.	Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	2 832,87						323 653,33	323 653,33	158 321,95	0,00
33.20.52.	Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (A)	2 832,87									
	33.20.52.01. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	2 832,87									
33.60.39.	Palvelurakenteen kehittäminen (S3)							323 653,33	323 653,33	158 321,95	0,00
	33.60.39.07. Ikäohjelma							323 653,33	323 653,33	158 321,95	0,00
Määrärahatilit yhteensä		2 417 092 737,95	2 197 186 921	1 541 383 169,19	557 893 900,61	2 099 277 069,80	97 909 850,82	767 027 217,27	2 385 374 109,21	1 471 265 883,00	898 147 089,52



Ruokaviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2023 valtuudet						Talousarviomenot 2023	Määrärahatarve 2024	Määrärahatarve 2025	Määrärahatarve 2026	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu v. 2024 TA:ssa						
30.10.40 Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (siirtomääräraha 3v)								59 421	68 800	39 700	10 000	3 000	121 500
Aikaisempien vuosien valtuudet	474 760							59 421	38 800	14 700	0	0	53 500
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		127 000	0	127 000	72 719	54 281	54 281	0	30 000	25 000	10 000	3 000	68 000
30.10.41 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (arviomääräraha)								33 318	36 000	34 900	33 800	80 700	185 400
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 310 729							33 235	34 000	33 000	32 000	78 000	177 000
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		250 000	0	250 000	72 212	177 788	0	83	2 000	1 900	1 800	2 700	8 400
30.10.64 EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen (siirtomääräraha 3 v.)								126 299	130 248	71 142	33 948	2 164	237 502
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 170 888							110 432	115 248	61 142	27 948	0	204 338
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		224 256	0	224 256	49 031	175 225	175 225	15 867	15 000	10 000	6 000	2 164	33 164
30.20.43 Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja eituotannolliset investoinnit (siirtomääräraha 3 v)								3 143	216 861	210 980	209 313	280 079	917 233



Aikaisempien vuosien valtuudet	33 118							3 143	3 854	2 774	1 678	237	8 543
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		1 115 000	0	1 115 000	908 689	206 311	206 311	0	213 007	208 206	207 635	279 842	908 690
32.30.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n alue- ja rakennepolitiikan ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)								1 570	235	169	56	113	573
Aikaisempien vuosien valtuudet	215							15	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		15 070	0	15 070	2 129	12 942	12 942	1 555	235	169	56	113	573
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)								66	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	27 141							66	0	0	0	0	0
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	5 016 851	1 731 326	0	1 731 326	1 104 780	626 547	448 759	223 817	452 144	356 891	287 117	366 056	1 462 208
Aikaisempien vuosien valtuudet, josta	5 016 851	0	0	0	0	0	0	206 312	191 902	111 616	61 626	78 237	443 381
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾	3 310 729	0	0	0	0	0	0	33 235	34 000	33 000	32 000	78 000	177 000
Vuonna 2023 käytettävissä olleet valtuudet, josta		1 731 326	0	1 731 326	1 104 780	626 547	448 759	17 505	260 242	245 275	225 491	287 819	1 018 827
- korkotuki- tms. valtuudet ⁴⁾		250 000	0	250 000	72 212	177 788	0	83	2 000	1 900	1 800	2 700	8 400

⁴⁾ Valtuuden ja sen käytön määräksi merkitään tehdyn tilauksen sopimushinta tai sitoumuksen määrä silloin, kun valtuus on rajattu alun perin muulla tavalla, mutta valtuuden käytön johdosta annetaan euromääräinen sitoumus. Korkotuetun lainakannan enimmäismääränä määritellyt korkotukivaltuudet ja muut vastaavat valtuudet eritellään lisäksi omilla riveillään.

²⁾ Myös pääluokan tai luvun päätösosassa myönnetty valtuudet sisällytetään taulukkoon. Tällöin luvun tai momentin numerotunnukseksi merkitään "00".

³⁾ Esitetään yhteismäärä niistä aikaisempina varainhoitovuosina käytetyistä valtuuksista, joista varainhoitovuotena on aiheutunut menoja tai joista aiheutuu menoja tulevana varainhoitovuosina.

⁴⁾ Korkotukilainojen lainakannan enimmäismääränä tai valtionapuun oikeuttavien kustannusten enimmäismääränä tai muulla vastaavalla tavalla myönnettyjen valtuuksien määrä. Erittely esitetään vain, jos momentti (ja yhteensä) sisältää tällä tavoin määriteltyjä valtuuksia.



3. Ruokaviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2023-31.12.2023		1.1.2022-31.12.2022	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	26 291 738,67		23 196 362,11	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	32 243,40		27 598,28	
Muut toiminnan tuotot	<u>10 088 596,55</u>	36 412 578,62	<u>6 666 933,07</u>	29 890 893,46
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	3 669 340,11		3 624 208,59	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-9 491,84		-12 075,84	
Henkilöstökulut	73 137 054,94		69 969 539,65	
Vuokrat	8 000 494,25		7 118 366,03	
Palvelujen ostot	54 633 130,04		55 153 891,25	
Muut kulut	2 269 910,73		2 119 622,16	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-18 672 653,83		-17 742 011,43	
Poistot	<u>9 342 017,30</u>	<u>-132 369 801,70</u>	<u>7 868 213,23</u>	<u>-128 099 753,64</u>
JÄÄMÄ I		-95 957 223,08		-98 208 860,18
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	288 196,92		196 779,18	
Rahoituskulut	<u>-8 177,60</u>	280 019,32	<u>-52 120,37</u>	144 658,81
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	429,43		0,00	
Satunnaiset kulut	<u>-2 600,00</u>	<u>-2 170,57</u>	<u>-29 553,88</u>	<u>-29 553,88</u>
JÄÄMÄ II		-95 679 374,33		-98 093 755,25
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	<u>754 676 081,50</u>	754 676 081,50	<u>986 377 896,61</u>	986 377 896,61
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle pl. hyvinvointialuehallinto	17 328 610,51		19 600 629,14	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille	22 984 822,19		28 431 560,17	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	1 723 770 516,69		2 042 202 500,74	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	64 372 405,30		47 523 908,71	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	27 897,78		31 205,40	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>3 049 061,33</u>	<u>-1 831 533 313,80</u>	<u>3 916 529,12</u>	<u>-2 141 706 333,28</u>
JÄÄMÄ III		-1 172 536 606,63		-1 253 422 191,92
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	802 099,99		829 764,04	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-11 374 569,33</u>	<u>-10 572 469,34</u>	<u>-11 109 801,61</u>	<u>-10 280 037,57</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 183 109 075,97</u>		<u>-1 263 702 229,49</u>



4. Ruokaviraston tase

	31.12.2023		31.12.2022	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	57 847 947,49		55 332 064,51	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>22 502 597,01</u>	80 350 544,50	<u>15 280 686,70</u>	70 612 751,21
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakenteet	65 872,80		70 578,00	
Koneet ja laitteet	<u>1 766 409,53</u>	<u>1 832 282,33</u>	<u>1 780 841,44</u>	<u>1 851 419,44</u>
KÄYTTÖMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		82 182 826,83		72 464 170,65
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS				
VAIHTO-MAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	91 565,32		82 073,48	
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>89 035,69</u>	180 601,01	<u>89 035,69</u>	171 109,17
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>35 687,29</u>	35 687,29	<u>60 010,52</u>	60 010,52
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	4 679 039,61		4 233 780,25	
Siirtosaamiset	5 832 579,75		5 825 833,18	
Muut lyhytaikaiset saamiset	12 008 043,40		10 996 789,57	
Ennakkomaksut	<u>1 535 000,00</u>	24 054 662,76	<u>1 991 704,24</u>	23 048 107,24
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kirjanpitoyksikön tulotilit	2 306,00		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-2 232,82		-2 918,32	
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>9 496,47</u>	<u>9 569,65</u>	<u>8 749,32</u>	<u>5 831,00</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS YHTEENSÄ		24 280 520,71		23 285 057,93
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>106 463 347,54</u>		<u>95 749 228,58</u>



	31.12.2023		31.12.2022	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	4 885 822,73		4 885 822,73	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-268 247 646,98		-260 519 894,60	
Pääoman siirrot	1 202 619 995,77		1 255 974 477,11	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 183 109 075,97</u>	<u>-243 850 904,45</u>	<u>-1 263 702 229,49</u>	<u>-263 361 824,25</u>
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>9 496,47</u>	<u>9 496,47</u>	<u>8 749,32</u>	<u>8 749,32</u>
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>512 884,61</u>	<u>512 884,61</u>	<u>264 205,21</u>	<u>264 205,21</u>
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	320 295 570,81		333 534 764,49	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	966 144,15		109 415,09	
Saadut ennakot	196 320,74		193 394,08	
Ostovelat	7 989 246,85		7 166 324,07	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 532 998,42		1 477 440,44	
Edelleen tilittävät erät	1 542 404,61		1 478 739,88	
Siirtovelat	14 983 398,15		14 134 107,77	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>2 285 787,18</u>	<u>349 791 870,91</u>	<u>743 912,48</u>	<u>358 838 098,30</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		350 304 755,52		359 102 303,51
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		106 463 347,54		95 749 228,58



5. Liitetiedot

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.

Ruokavirastolla ei ole sellaisia muutoksia, joilla olisi vaikutusta talousarvion toteumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen.

2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi.

Valuuttakursseja muutettaessa on käytetty Euroopan keskuspankin noteeraamia vuodenvaihteen valuuttakursseja.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämän sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.

Taseessa näkyvä negatiivinen saldo Danske Bankin tilillä 31.12.2023 johtuu pankin palvelumaksun veloituksesta.

Omaisuus on arvostettu tilinpäätöksen laadintaa koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu Ruokavirastossa yhdenmukaisin periaattein, säännösten ja määräysten mukaisesti.

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja –menot sekä virheiden korjaukset; jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä.

Ruokavirastolla ei ole ilmoitettavia korjauksia.

5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvouden tietojen kanssa

Ruokaviraston taseessa ei esitetä enää Miran ja Makeran pankkitilejä. Toimintatapa otettiin käyttöön v.2023 alusta

6. Selvitys varainhoitovuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista.

Ruokavirastolla ei ole selvittävää.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2023 määrärahojen		Tilinpäätös 2023	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2023	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2023	Käyttö vuonna 2023 (pl. peruutuk- set)	Siirretty seuraavalle vuodelle
30.20.01. Ruokaviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	114 717 341,42	113 192 000	110 931 390,62		120 075 864,07				124 931 934,94	
	Bruttotulot	29 710 341,42	29 302 000	36 185 864,07		36 185 864,07				36 191 706,83	
	Nettomenot	85 007 000,00	83 890 000	74 745 526,55	9 144 473,45	83 890 000,00	0,00	13 994 701,56	97 884 701,56	88 740 228,11	9 144 473,45
33.20.52. Valtionosuus työttö- myysetuuksien perusturvasta (Arviomääräraha)	Bruttomenot	2 832,87									
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	2 832,87									



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Ruokavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 3.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala			15 795 805,31
2021			795 805,31
	30.20.46.6. Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat	795 805,31	
2022			15 000 000,00
	30.10.44.1. EU:n kriisituen täydentäminen kansallisella rahoituksella	1 000 000,00	
	30.10.64.6. Yritys- ja hanketuet (kausi 2014-2020 ja siirtymäkausi 2021-2022) (KPY)	10 000 000,00	
	30.20.40.2. Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (varattu)	4 000 000,00	
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			165 331,38
2021			165 331,38
	33.60.39.07. Ikäohjelma	165 331,38	
Pääluokat yhteensä			15 961 136,69
Vuosi 2021			961 136,69
Vuosi 2022			15 000 000,00



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2023	2022
Henkilöstökulut	60 424 682,88	58 077 765,03
Palkat ja palkkiot	60 333 642,16	57 491 134,35
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	91 040,72	586 630,68
Henkilösivukulut	12 712 372,06	11 891 774,62
Eläkekulut	10 858 884,15	10 614 139,16
Muut henkilösivukulut	1 853 487,91	1 277 635,46
Yhteensä	73 137 054,94	69 969 539,65
Johdon palkat ja palkkiot, josta	998 523,01	900 594,82
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	55,83	0,00
Johto	55,83	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kirjanpitoyksikössä yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta. Varainhoitovuoden aikana ei ole tehty muutoksia poistosuunnitelmaan.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
Aineettomat hyödykkeet				
1120010 Ostetut atk-ohjelmat	tasapoisto	5	20	0
1140010 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	5	20	0
1140020 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	10	10	0
1140040 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	7	14,29	0
1140050 Itsevalmistetut ja teetetyt atk-ohjelmat	tasapoisto	8	12,5	0
1149000 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3	33,33	0
1149010 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	10	10	0
1149020 Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	5	20	0
1191010 Keskeneneräiset aineettomat käyttöomaisuus- hankinnat	ei poistoja	ei poistoaikaa		
Aineelliset hyödykkeet				
1249010 Muut rakenteet	tasapoisto	30	3,33	0
1249020 Muut rakenteet	tasapoisto	20	5	0
1250010 Autot ja muut maajetälineet	tasapoisto	5	20	0
1253020 Raskaat työkoneet	tasapoisto	10	10	0
1257010 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5	20	0
1258010 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0
1259000 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	3	33,33	0
1259020 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	10	10	0
1259030 Laboratoriolaitteet ja -kalusteet	tasapoisto	3	33,33	0
1269010 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20	0
1269020 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10	0
1269030 Muut koneet ja laitteet	tasapoisto	15	6,67	0
1270010 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	tasapoisto	5	20	0



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

			Yhteensä
	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2023	90 621 999,34	15 280 686,70	105 902 686,04
Lisäykset	11 450 743,52	18 678 939,89	30 129 683,41
Vähennykset	0,00	-11 457 029,58	-11 457 029,58
Hankintameno 31.12.2023	102 072 742,86	22 502 597,01	124 575 339,87
Kertyneet poistot 1.1.2023	-35 289 934,83	0,00	-35 289 934,83
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-8 934 860,54	0,00	-8 934 860,54
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonlennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-44 224 795,37	0,00	-44 224 795,37
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	57 847 947,49	22 502 597,01	80 350 544,50
			Yhteensä
	124 Rakenteet	125-126 Koneet ja laitteet	
Hankintameno 1.1.2023	94 104,00	3 729 704,31	3 823 808,31
Lisäykset	0,00	388 019,65	388 019,65
Vähennykset	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.2023	94 104,00	4 117 723,96	4 211 827,96
Kertyneet poistot 1.1.2023	-23 526,00	-1 948 862,87	-1 972 388,87
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-4 705,20	-402 451,56	-407 156,76
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonlennukset	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2023	-28 231,20	-2 351 314,43	-2 379 545,63
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2023	65 872,80	1 766 409,53	1 832 282,33



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot			Muutos
	2023	2022	2023-2022
Korot euromääräisistä saamisista	317 008,27	243 442,56	73 565,71
Muut rahoitustuotot	-28 811,35	-46 663,38	17 852,03
Rahoitustuotot yhteensä	288 196,92	196 779,18	91 417,74
Rahoituskulut			Muutos
	2023	2022	2023-2022
Korot euromääräisistä veloista	8 177,60	52 120,37	-43 942,77
Rahoituskulut yhteensä	8 177,60	52 120,37	-43 942,77
Netto	280 019,32	144 658,81	135 360,51



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sektori	Lainapääoma	Lisäys	Vähennys	Lainapääoma	Pääomamuutos
	31.12.2023	2023	2023	31.12.2022	2023-2022
Kotitaloudet	35 687,29	0,00	24 323,23	60 010,52	-24 323,23
Työnantaja- ja muut elinkeinonharjoittajien kotitaloudet	35 687,29	0,00	23 839,46	59 526,75	-23 839,46
- Maatilataloudenharjoittajien kotitaloudet	35 687,29	0,00	23 839,46	59 526,75	-23 839,46
Palkansaajakotitaloudet	0,00	0,00	483,77	483,77	-483,77
Yhteensä	35 687,29	0,00	24 323,23	60 010,52	-24 323,23



RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Dnro 7711/02.00.05/2024

Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Ruokavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 10.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	35 687,29	35 687,29
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	9 569,65	0,00	0,00	9569,65
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	9 569,65	0,00	35 687,29	45 256,94
31.12.2023	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	286 294,36	226 590,25	512 884,61
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	966 144,15	0,00	0,00	966 144,15
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	966 144,15	286 294,36	226 590,25	1 479 028,76

**Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut****Muut monivuotiset vastuut**

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2023	Määrärahatarve 2024	Määrärahatarve 2025	Määrärahatarve 2026	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	9 049 846,69	9 280 298,40	2 123 861,53	575 514,36	2 965 775,55	14 945 449,84
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	9 049 846,69	9 280 298,40	2 123 861,53	575 514,36	2 965 775,55	14 945 449,84



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2023	Varat 31.12.2022	Käyttötarkoitus
Bremers Donationsfond för lantbrukstjänstemännen i Finland	9 496,47	8 749,32	Maataloushallintovirkamiesten virkistys
Yhteensä	9 496,47	8 749,32	



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Ruokavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 14.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Ruokavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 15.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Ruokavirastolla ei ole esitettävää liitteellä 16.



Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Ruokaviraston taseessa on maksajaviraston osalta Sampo-tukisaatavien arvo n. 10,486 M€. Summa sisältää Ahvenanmaan maakuntahallituksen saatavat 78 582 €.

Varainhoito-osaston tekemän laskelman (liitteenä) mukaan saatavien todennäköinen arvo 31.12.2023 on n. 5,235 M€, josta Ahvenanmaan maakuntahallituksen osuus on 60 498 €.

Ero taseen arvon ja todennäköisen arvon välillä johtuu saatavien perimisen epätodennäköisyydestä erityisesti konkurssimenettelyssä tai

velkajärjestelyssä olevien saatavien osalta.

Lisäksi EU-rahoitteisten saatavien osalta komissiolle tapahtuva raportointi vaikuttaa kirjanpidossa avoinna olevien saatavien määrään.

**Ruokaviraston tilinpäätöksen liite 18: Kilpailullisen toiminnan tuloslaskelma sekä kuvaus kustannuslaskennan periaatteista**

	Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan toiminnan tuloslaskelma			
	(1 000)	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
TUOTOT				
- kilpailullisen toiminnan myyntituotot		101	158	205
- kilpailullisen toiminnan muut tuotot		0	0	1
Tuotot yhteensä		101	158	206
KOKONAISKUSTANNUKSET				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat		0	1	4
- henkilöstökustannukset		69	58	100
- vuokrat		2	7	40
- palvelujen ostot		1	15	3
- muut erilliskustannukset		0	2	1
- ELY- keskusten kustannukset		0	0	0
Erilliskustannukset yhteensä		72	83	148
- tukitoimintojen kustannukset		30	60	114
- poistot		2	18	0
- korot		0	0	1
- muut yhteiskustannukset		0	0	0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä		32	78	115
Kokonaiskustannukset yhteensä		104	161	263
TULOS		97 %	98 %	78 %
(TUOTOT-KUSTANNUKSET)		-3	-3	-57
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki		0	0	0
TULOS HINTATUEN JÄLKEEN		97 %	98 %	78 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki		0	0	0



RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Ruokavirasto tarjoaa liiketaloudellisia laboratoriopalveluita sekä toisille viranomaisille että muille tahoille. Osalla sektoreista, joilla laboratoriopalveluita tarjotaan, on myös yksityisiä toimijoita. Kilpailulain 30 d § mukaan Ruokavirasto harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa viljalaboratoriopalveluina sekä Kemian analyysipalveluina. Ruokaviraston viljalaboratorio on Suomen ainoa kansainvälisen vilja- ja rehualan kauppajärjestö Gaftan (The Grain & Feed Trade Association) hyväksymä testauslaboratorio. Kuitenkin esimerkiksi vientiä koskevia määrityksiä tehdään muuallakin kuin Ruokaviraston laboratoriossa. Ruokavirasto on katsonut kyseisen toiminnan olevan markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Kilpailulain ulkopuolelle maksullisessa toiminnassa jää viljaverkosto sekä LUKEn lajikekokeet. Myös Kemian analyysipalveluita tarjotaan viranomaisten lisäksi yksityisille elintarvike- rehu- ja lannoitetoimijoille. Tätä analyysipalvelua tarjotaan osittain muuallakin, jonka vuoksi se määritellään virastossa yhdessä viljalaboratoriopalvelun kanssa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi. Kustannuslaskenta tehtiin samoin perustein kuin maksullisen toiminnan kustannuslaskenta.



6 Allekirjoitus

Hyväksyn Ruokaviraston tilinpäätöksen vuodelta 2023.

Helsingissä 26.2.2024

Pääjohtaja

Leena Räsänen

Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa Valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen



Toimintakertomusta täydentävät liitteet 2023

LIITE 1. HO-rahoitusta saaneiden hankkeiden toteuma (Marinin hallitusohjelma 2019–23)

Ruokavirasto sai Marinin hallitusohjelmassa mainittuihin tehtäviin rahoitusta vuosille 2020–2023 seuraavasti (sulkeissa vuoden 2023 osuus):

- Eläinsuojeluasiamiehen viran perustaminen 400 000 euroa (100 000 euroa);
- Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen 2 470 000 euroa (300 000 euroa);
- Elintarvikeviennin edistäminen 4 000 000 euroa (1 000 000 euroa);
- Tietojärjestelmien kehittäminen 5 000 000 euroa; ja
- Harmaan talouden torjunta 300 000 euroa.

Eläinsuojeluasiamiehen viran perustaminen (100 000 €)

Eläinsuojeluasiamies edisti aktiivisesti yhteiskunnallista keskustelua eläinten hyvinvoinnista, etenkin uusista eläinten hyvinvointisäädöksistä. Sosiaalisen median viestintää ja verkkoviestintää laajennettiin. Keskustelun edistämiseksi ja tutkitun tiedon jakamiseksi käynnistettiin podcast-sarjan tuotannon hankintakilpailutus yhteistyössä Eläinten hyvinvointikeskuksen kanssa. Sidosryhmäkeskustelua vahvistettiin ja eläinten hyvinvointitietoa jaettiin *Okra-maatalousnäyttelyssä* hallinnonalan yhteisosastolla.

Erilaisissa tilaisuuksissa nostettiin esiin tärkeimpiä eläinten hyvinvointikysymyksiä, edistettiin toimijoiden välistä yhteistyötä, haettiin ratkaisuja ja välitettiin tutkittua tietoa. Webinaarisarja tuotantoeläinten hyvinvoinnista käynnistyi *Nautojen hyvinvointi* -webinaarilla, joka keräsi yli 200 kuulijaa eri sidosryhmistä. Webinaarit järjestettiin yhteistyössä Eläinten hyvinvointikeskuksen kanssa.

Eläinsuojeluasiamies toimi kansallisissa eläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnissa pysyvänä asiantuntijana, osallistui neuvottelukuntien kannanottojen ja lausuntojen laatimiseen sekä Suomen neuvottelukuntien edustajana *Euroopan eläinten hyvinvoinnin neuvottelukuntien forumin EuroFAWC:n* kokoukseen. Seura- ja harrastuseläinten sekä tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunnat julkaisivat kannanoton pysyvän eläinasiavaltuutetun viran perustamisesta. Lisäksi asiamies toimi porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelevan työryhmän jäsenenä. Työryhmän raportti julkaistiin heinäkuussa. Eläinsuojeluasiamies antoi lausuntoja säädösehdotuksista ja hankkeista edistäen eläinten hyvinvoinnin huomiointia ministeriöiden ehdotuksissa ja hallituksen esityksissä.

Eläinsuojeluasiamiehen kausi 2020–2023

Eläinsuojeluasiamiehen toimikausi päättyi vuoden 2023 lopussa ja toiminnasta laadittu loppuraportti löytyy eläinsuojeluasiamiehen internet-sivustolta¹⁷.

¹⁷ <https://www.elainsuojeluasiamies.fi/2023/12/29/elainsuojeluasiamiehen-tyo-paattyy-toimintakatsaus-ja-kiitokset-yhteistyosta/>



Eläintautien torjuntaa edistävä tiedotus, koulutus ja varautuminen sekä rekisterien kehittäminen (300 000 €)

Ruokaviraston käyttöön myönnettiin ns. hallitusohjelmärahoitusta vuosille 2020–2023 yhteensä 2,47 milj. euroa eläintautien torjuntaan sekä sitä tukevaan tiedotukseen ja eläinrekisterien kehittämiseen. Pääosa tiedotuksesta suunnattiin afrikkalaisen sikaruton (ASF) torjuntaan. Maksullisella, kohdennetulla viestinnällä tavoitettiin huomattavan suuri määrä ihmisiä eri kohderyhmissä, jotka oli tarkkaan harkittu parhaan vaikutavuuden takaamiseksi. Rahoituksen avulla palkattiin maksullisen mainonnan ja viestinnän asiantuntija laatimaan viestinnän linjoja, suunnittelemaan tarkoituksenmukaisia ja toimivia viestintäkeinoja sekä luomaan afrikkalaisen sikaruton torjuntaan yhtenäinen ja tunnistettava ilme. Rahoituskauden alussa tuotettiin sekä suomeksi että ruotsiksi seitsemän lyhyttä, animoitua tietoiskuvideota eri kohderyhmille. Näitä ASF-videoita ajettiin mediatoimiston ohjaamina useiden viikkojen mediakampanjoissa sosiaalisen median kanavissa sekä ohjelmallisesti ostettuina näyttöinä suurten suomalaisten mediatalojen media-alustoilla. Neljässä kampanjassa eri vuosina (2019–2023) videot käynnistyivät yli 40 miljoonaa kertaa ja ne saivat 8,5 miljoonaa katse-lua. Animoitujen videot ovat olleet suurina kampanjoina jaettuina tehokas, helposti lähestyttävä ja tiivistä tietoa sisältävä viestintäkeino etenkin suurta yleisöä heikosti kiinnostavasta eläintaudista. Videoita hyödynnettiin vielä helmikuussa 2024 YLE:n TV1:n ja Femman kanavilla yleishyödyllisen tietoiskun tuottamisessa.

Tiedotus ihmisten matkustamisen ja eläinperäisten elintarvikkeiden tuliaistuonnin merkityksestä ASF:n leviämisenriskinä tavoitti ja tavoittaa yhä suomalaisia ja ulkolaisia tielläliikkuja ja matkustajia itärajan rajanylityspaikoilla, kymmenissä näytöissä eri satamien satamaterminalleissa ja Helsinki-Vantaan lentoasemalla ja 82 kyltin avulla rahtareiden käyttämällä maanteiden levähdysalueilla ja liikenneasemien rekkaparkeissa. Nä-mäkin hallitusohjelmärahoituksella suunniteltua ja toteutettua viestintää, jolla tavoitetaan ihmisiä siellä, missä elintarviketuliaisiin liittyvät riskit ovat läsnä.

Hallitusohjelmäraha mahdollisti myös paljon erilaista maksullista kohderyhmäviestintää muissakin medi-oissa, kuten lehdissä ja verkkolehdistä. Esimerkiksi Helsingin ja Tallinnan välillä matkustavia henkilöitä ta-voitettiin Tallinnan laivoilla, satamissa ja jakelupisteissä Tallinnassa ja muualla Virossa jaettavassa matkailu-lehdessä ja verkkojulkaisuissa yhtäjaksoisesti usean vuoden ajan. Lentomatkustajia on opastettu näkyvästi maksullisella viestinnällä mm. Finnairin koneissa jaettavassa Blue Wings -lehdessä. Metsästäjille, luonnossa liikkuville, luonnossa työskenteleville ja rahtareille on ollut mahdollista toteuttaa näkyvää viestintää alan lehdissä ja verkkojulkaisuissa sekä someviestinnän ja erilaisten esitteiden avulla. Kohderyhmille muokattu-jen sisältöjen esittäminen toistuvasti ja näkyvästi juuri kyseistä ryhmää kiinnostavissa julkaisuissa ja medi-oissa ei olisi ollut mahdollista pelkillä asiantuntija-artikkeleilla, joita toki niitäkin saatiin julkaistua. ASF:n le-viäminen Ruotsiin mahdollisti väliaikaista maksutonta näkyvyyttä mediassa mutta muina aikoina saman laa-juisen näkyvyyden saaminen olisi ollut mahdotonta ilman rahoitusta.

Rahoitus afrikkalaisen sikaruton torjuntaan on antanut mahdollisuuden osallistua myös messuille ja erilai-siin tarkoituksenmukaisiin tapahtumiin. Ruokaviraston osastolla Matkamessuilla vieraili paljon matkailusta kiinnostuneita ihmisiä osallistumassa elintarvikkeiden tuliaistuontiaiheseen visaan. Samalla oli mahdollista ohjeistaa ja neuvoa, vastata kysymyksiin ja jakaa tietoa asiasta myös painettuna materiaalina. Hallitusohjel-marahoituksen vaikutus ulottuu vielä vuoden 2024 helmikuulle, jolloin matkailijoille suunnattua ASF-vi-deota hyödynnetään vielä Yleisradion yleishyödyllisenä tietoiskuna Ylen TV1:n ja Yle Femman kanavilla.

Yhteistyössä elinkeinon Suojaa SiKana -hankkeen kanssa levitettiin painettua infomateriaalia sika-alan tuot-tajille ja osallistuttiin sianlihan tuottajien koulutuksiin. Lisäksi tuettiin elinkeinon hankkeita tuotantotilojen tautisuojausparantamiseksi BioCheck-arviointijärjestelmällä.



Salmonellan torjuntaan panostettiin erityisesti alkuvaiheessa tutkimalla turkisanalan rehusekoittamot salmonellan varalta, osana nauta- ja sikatilojen salmonellan tartuntalähteiden selvitystä. Vastaavasti oli tarkoitus selvittää tilarehustamoiden ja turkiseläintilojen salmonellatartuntoja, mutta koronapandemia vaikeutti erityisesti turkiseläintiloilla käyntejä, joten selvitys jäi tavoitteesta merkittävästi. Lisärahoituksen avulla toteutettiin kuitenkin salmonellan saneerausohjeistus nauta- ja sikatiloille, sekä päivitettiin arviota salmonellan sian-, naudan- ja siipikarjanlihassa aiheuttamien terveysriskien suuruudesta kuluttajille ja elinkeinolle, ja salmonellan lähteiden seurantamalleja tehostettiin. Työn avulla voidaan seurata em. lähteiden ja valvonnan vaikutusta Suomen salmonellatilanteeseen, ja lisäksi perustella EU:n Suomelle myöntämien salmonellalisävakuuksien säilyttämistä. Lisärahoituksella pystyttiin myös varmistamaan riittävän seurantatutkimustiedon saaminen BVD-taudin maavapauden osoittamiseksi. Eläintautivalmiuden kehittäminen sen sijaan jäi lupaa- van alun jälkeen IHN- ja lintuinfluenssaepidemioiden jalkoihin.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisterin, eläintietojärjestelmän, nautarekisterin ja vesiviljelyrekisterin tietosisältöä ja rekisteritiedon oikeellisuutta parannettiin hallitusohjelmakaudella merkittävästi lisärahoituksen mahdollistaman henkilöresurssin turvin. Ajantasainen rekisteritieto on edellytyksenä tehokkaalle eläintauti- hallinnalle, mikä osaltaan tehostaa myös eläinten hyvinvoinnin valvontaa ja muuta rekisteritiedon hyödyn- tämistä. Rahoituksella tuettiin myös koirarekisterin kehittämistä merkittävästi.

Elintarvikeviennin edistäminen (1 000 000 €)

Uusien vientimarkkinoiden avaaminen ja markkinoillepääsyn edistäminen

Viennin kasvua haettiin rahoituskaudella edistämällä elinkeinon priorisoimien uusien vientimarkkinoiden avautumista suomalaisille elintarvikeketjun tuotteille. Uusia vientilupia saatiin monille tuotteille, mm. Singaporeen, Etelä-Koreaan ja Japaniin. Vientilupien mahdollistamiseksi Ruokavirasto laati rahoituskauden aikana laajoja selvityksiä kohdemaihin ja koordinoi kohdemaiden viranomaisten auditointeja Suomessa. Koronavirus-pandemia viivästytti ja hankaloitti auditointien järjestämistä.

Suomessa vuonna 2021 todettu siipikarjan korkeapatogeeninen lintuinfluenssatapaus hidasti useita markki- noillepääsyhankkeita. Ruokavirasto laati kohdemaihin selvityksiä tilanteesta vientioikeuksien ylläpitämiseksi ja markkinoillepääsyn edistämiseksi. Lisäksi edistettiin alueellistamista viennin kohdemaiden kanssa vaka- vien eläintautien uhkaan varautumiseksi ja viennin jatkumisen varmistamiseksi tautitilanteessa.

Kolmasmaa-auditoinnit Suomessa

Virasto osallistui kolmansien maiden viranomaisten auditoinneille Suomessa. Thaimaan viranomaisen audi- toi karjunsperman ja siitossikojen markkinoillepääsyyn liittyen. Todistusneuvottelujen jälkeen Thaimaa myönsi vientiluvan sioille ja karjunspermalle. Lisäksi Ruokavirasto osallistui Thaimaan viranomaisen suori- tamalle sivutuoteviennin auditoinnille. Siipikarja- ja sikaperäistä prosessoitua valkuaista (PAP) tuottavien laitosten ylläpitoauditoinnin seurauksena näiden tuotteiden vientiä saadaan jatkaa viiden vuoden ajan. Au- ditointiin sisältyi lisäksi uuden höyhenjauholaituksen vientihyväksyntäauditointi. Höyhenjauhon vientiin so- veltuvaksi päivitetty siipikarja-PAP-eläinterveystodistus odottaa Thaimaan viranomaisen hyväksyntää.

Vientiluvat

Etelä-Afrikka myönsi vientiluvan suomalaisille kuumennetuille sianlihatuotteille, kun Suomi ja Etelä-Afrikka sopivat viennissä käytettävästä eläinterveystodistuksesta. Lisäksi Suomi sai hyväksynnän sianlihan vientiin Etelä-Afrikkaan. Thaimaa myönsi vientiluvan eläville sioille ja karjunspermalle.



Todistusneuvotteluja käytiin myös mm. Vietnamin viranomaisen kanssa liittyen siipikarjanlihan, sianlihan ja siitossikojen markkinoillepääsyyn Vietnamiin ja siitossikojen vientitodistus saatiin käyttöön marraskuussa. Siipikarjan- ja sianlihatodistusten neuvottelut etenivät ja niiden osalta odotetaan Vietnamin viranomaisen lopullista hyväksyntää. Maitotuotteiden osalta aloitetaan uutta markkinoillepääsyhanketta Vietnamiin.

Vientiselvitykset

Ruokavirasto vastasi kohdemaiden edellyttämiin vientiehtokyselyihin elintarvikeketjun tuotteiden markkinoillepääsyn edistämiseksi ja viennin mahdollistamiseksi. Selvityksiä laadittiin Suomen viranomaisvalvonasta, eläintautitilanteesta ja elintarviketurvallisuudesta.

Thaimaan viranomaisen arvioitavaksi toimitettiin siitossikojen ja karjunsperman markkinoillepääsyauditointiin liittyvä ennakkoselvitys. Kiinaan toimitettiin maltaiden markkinoillepääsyyn liittyvä lisäselvitys. Saudi-Arabian viranomaiselle toimitettiin useiden tuotteiden (mm. hunajan, maitotuotteiden ja kalan) markkinoillepääsyyn ja viennin ylläpitoon liittyvä selvitys. Kiinaan toimitettiin korkeapatogeeniseen lintuinfluenssaan (HPAI) liittyvä selvitys Kiinan asettaman HPAI-tuontikiellon kumoamiseksi. Kiina kumosi Suomelle asettamansa HPAI-tuontikiellon, mikä osaltaan edistää suomalaisen siipikarjanlihan markkinoillepääsyä Kiinaan. Klassiseen sikaruton tautivapauden tunnustamiseen liittyvä selvitys sekä kaksi taustaselvitystä toimitettiin Taiwanin sianlihan ja elävien sikojen nykyisen viennin turvaamiseksi sekä markkinoillepääsyn edistämiseksi.

Vierailut ja sopimukset

Ruokavirasto oli mukana edistämässä elintarvikevientiä Japanissa Tokiossa Foodex-messujen yhteydessä. Matkan aikana Japanin viranomaisten kanssa keskusteltiin mm. korkeapatogeenisen lintuinfluenssan ja afrikkalaisen sikaruton alueellistamisesta sekä uusielintarvikkeiden pääsystä Japanin markkinoille. Matkan jälkeen Japanista vastaanotettiin afrikkalaisen sikaruton alueellistamiseen liittyvä kysely.

Virasto osallistui Kiinan Tullin varaministerin vierailulle Suomessa. Sen yhteydessä allekirjoitettiin maltaiden ja sianlihavalmistajien markkinoillepääsyä Kiinaan edistävät vientiehtosopimukset. Lisäksi vierailun yhteydessä allekirjoitettiin Kiinan kanssa yhteisymmärryspöytäkirja Suomen BSE-vapaan statuksen tunnustamiseksi ja vastaanotettiin naudanlihan markkinoillepääsyyn liittyvä vientiehtokysely.

Ruokavirasto osallistui myös maa- ja metsätalousministerin vierailulle Kiinassa Shanghain CIIE-messuilla ja Pekingissä. Matkan yhteydessä allekirjoitettiin Kiinan Tullin kanssa siipikarjanlihan markkinoillepääsyä Kiinaan edistävä vientiehtosopimus ja aloitettiin ASF-alueellistamisneuvottelut.

Kiinan ja Euroasian talousliiton vientivalvontajärjestelmien ylläpito ja kehittäminen

Elintarvikeviennin ylläpito Kiinaan edellytti Ruokavirastolta hallitusohjelmarahoituskaudella jatkuvaa työtä, kuten auditointeja vientivalvontajärjestelmän piiriin kuuluvissa laitoksissa, raportointia ja vientivaatimusten seuraamista. Kiina edellytti vuosina 2020–2022 koronavirus-pandemian vuoksi lisätoimenpiteitä sianlihan tuotannossa ja suoritti etäauditointeja, jotta sianlihan vientiä Kiinaan voitiin jatkaa. Siipikarjanlihan markkinoillepääsyä edistettiin aktiivisesti. Rahoituskaudella solmittiin Suomen ja Kiinan väliset vientiehtosopimukset kalanrehulle, maltille, siipikarjanlihalle ja sianlihatuotteille. Lisäksi Kiina kumosi Suomelle asettamansa HPAI-tuontikiellon ja tunnusti Suomen BSE-statuksen. Ruokavirasto työskenteli Kiinan edellyttämien elintarvikelaitosten CIFER-rekisteröintien eteen.

Ukrainan sodan myötä Euroasian talousliiton vientivalvontaa kevennettiin ja kohdistettiin vain niihin laitoksiin, joilla on kohdemaan laitoshyväksyntä ja jotka aktiivisesti vievät Euroasian talousliiton maihin. Vienti Venäjälle väheni huomattavasti.



Kiina

Maitotuotteiden ja sianlihan viennin jatkuminen Kiinaan edellytti viranomaisilta jatkuvaa työtä, kuten auditointeja, raportointia ja vientivaatimusten seuraamista. Ruokavirasto teki vuonna 2023 suunnitelmansa mukaisia auditointeja Kiinan-vientiin hyväksytyissä maito- ja liha-alan laitoksissa sekä varastolaitoksissa.

Kiina vaihtoi COVID-19 taudin luokittelua Kiinassa alhaisempaan tautiluokkaan, minkä seurauksena suurimmasta osasta taudin vuoksi tehtävistä erityismenettelyistä voitiin luopua, eikä pandemia enää mainittavasti aiheuttanut lisähaasteita viennissä.

Kiinan elintarviketuontia koskevat säädökset 248 ja 249 astuivat voimaan tammikuussa 2022. Säädökset edellyttävät mm. Kiinan markkinoille elintarvikkeita valmistavilta yrityksiltä rekisteröitymistä Kiinan CIFER-järjestelmään. Lisäksi Suomen viranomaisen tulee vakuuttaa, että Kiinan määrittelemiin 18 korkean riskin tuotekategorioiden kuuluvia tuotteita käsittelevät yritykset täyttävät Kiinan vaatimukset. Ruokavirasto neuvoi ja koulutti yrityksiä Kiinan CIFER-järjestelmän peruskäytöstä sekä järjestelmässä tehtävien elintarvikelaitosten rekisteröinnin jatkohakemusten ja kesäkuun loppuun mennessä tehtävien rekisteröinnin muutoshakemusten tekemisessä. Ruokavirasto tarkasti elintarvikelaitosten hakemuksia CIFER-järjestelmässä ja lähetti niitä eteenpäin Kiinan viranomaisille hyväksyttäväksi.

Kiinan markkinavalvontaviranomainen SAMR edellyttää laitoksiin tehtäviä auditointeja osana äidinmaidonkorvikkeiden myyntihyväksyntää Kiinan markkinoille. Ruokavirasto ehdotti voivansa suorittaa auditoinnit SAMR:n puolesta, sillä SAMR:n resurssit auditointien tekemiseen ovat olleet rajalliset. Asia ei kuitenkaan edennyt, mikä pysäytti suomalaisen äidinmaidonkorvikkeen viennin Kiinaan toistaiseksi. Asiaa edistettiin tapaamisissa SAMR:in kanssa Pekingissä syyskuussa ja SAMR:in kanssa allekirjoitettiin yhteisymmärryspöytäkirja ministerimatkan yhteydessä yhteistyön vahvistamiseksi äidinmaidonkorvikkeiden ja terveysvaikutteisten tuotteiden osalta. Virasto osallistui myös SAMR:in varaministerin Suomen-vierailulle, jonka aikana SAMR tapasi Suomen viranomaisia ja vieraili elintarvikeyrityksissä. Joulukuussa SAMR teki auditoinnin maitolaitoksessa Suomessa. Ruokavirasto osallistui auditoinnin aloituskokoukseen ja esitteli SAMR:ille viranomaisvalvontaa Suomessa.

Euraasian talousliitto

Ruokavirasto jatkoi kevennettyä Euraasian talousliiton vientivalvontajärjestelmää. Paikallisen valvonnan vientivalvontaa ja Ruokaviraston vientiauditointeja suoritettiin niissä laitoksissa, joilla on vuosittaista vientiä Armeniaan, Kirgisiaan, Kazakstaniin, Valko-Venäjälle tai Venäjälle sekä Venäjän eläinlääkintä- ja kasvinterveyslaitoksen vientihyväksyntä. Vientivalvontaa suoritetaan myös laitoksissa, jotka ovat mukana vientituotteiden valmistamisessa tai varastoinnissa. Ennakoilmoitusmenettely oli aktiivisessa käytössä Valko-Venäjälle ja Venäjälle Venäjän läpi kulkevien tuotekuljetusten osalta.

Sähköisen eCert-vientitodistusjärjestelmän ylläpito ja kehittäminen

Ruokaviraston ylläpitämää sähköistä vientitodistusten hallinnointiin tarkoitettua eCert-järjestelmää kehitettiin edelleen hallitusohjelmarahoituskaudella. eCert-järjestelmän toimivuutta tehostettiin ja kehitettiin asiakaspalautteiden perusteella. Järjestelmään luotiin uusia viennin eläinterveystodistuksia toimijoiden käyttöön ja järjestelmässä oli yhteensä 35 kpl käytössä olevia todistusmalleja eri kohdemaihin.

Ruokaviraston ylläpitämän lakisäätöisen viejärekisterin siirto eCert-järjestelmään saatiin onnistuneesti valmiiksi suunnitellussa aikataulussa. Uudistuksen myötä Y-tunnukselliset toimijat voivat tehdä uusia ilmoituksia viejärekisteriin sekä tarkastella ja muokata tietoaan suoraan eCert-järjestelmässä, johon kirjaututaan Suomi.fi-tunnistautumisen kautta. Myös valvojat ja Ruokavirasto näkevät ilmoitetut viejärekisteritiedot eCert-järjestelmässä ajantasaisesti. Uudistuksella parannettiin tietoturvaa, sillä eCert-järjestelmään



kirjautuminen vaatii kaikilta käyttäjiltä vahvan tunnistautumisen. Tietosuoja- ja tietoturva vaatimusten sekä teknisen velan osalta eCert on hyvässä tilanteessa. eCert-tiimi osallistui Ruokaviraston tietosuojapilottiin.

Ruokaviraston näkökulmasta viejärekisteritietojen hallinnointi ja seuranta helpottui. Lisäksi rekisteritietojen poisto lakisääteisen säilytysajan päätyttyä automatisoitiin eCert-järjestelmään. eCert-järjestelmän käyttöohjetta päivitettiin viejärekisterin osalta ja viejärekisteriin ilmoittautumisesta tehtiin koulutusvideo. Vienti- jaosto sai Ruokaviraston laatupalkinnon viejärekisterin kehitystyöstä.

Harmaan talouden torjunta

Harmaan talouden torjuntaan liittyvän hankkeen (4.1.f) tulosten perusteella Ruokavirasto jatkoi tulliyhteistyön kehittämistä vuoden loppuun asti. Jatkohankkeen (osahanke 4.1.o) tavoitteena oli toimeenpanna ja kehittää edelleen Tullin, Ruokaviraston, aluehallintovirastojen ja kunnallisten elintarvikevalvontayksiköiden yhteistyömalleja koko Suomen alueella ja löytää ratkaisuja hankkeen aikana tunnistettuihin kehittämiskohteisiin. Yksittäisten rikosepäilytapauksen käsittely yhdessä Tullin ja paikallisten elintarvikeviranomaisten kanssa jatkui. Elintarvikevalvontaviranomaisia koulutettiin syksyn aikana. Yhteistyöhön liittyvä ohjeistus (mm. vihjetietojen toimittaminen ja virka-apupyynnöiden laatiminen) saatettiin loppuun. Lisäksi jatkohankkeessa keskityttiin laittomaan rajat ylittävään lemmikkikauppaan.

Hankkeen tarkoituksena oli kuvata laittoman lemmikkieläinkaupan (koskien laitonta eläinten maahantuontia/ siirtoa) paljastamiseen ja selvittämiseen liittyvät prosessit eri viranomais tahojen välillä. Projektin tavoitteena oli niin ikään selvittää viranomaisyhteistyön ja koordinoinnin tehostamis- ja kehittämistarpeet. Laittoman lemmikkikaupan osalta tehtiin kartoitusta eri viranomaisten tarpeista rikollisuuden paljastamiseksi. Laitton lemmikkikauppa on laaja yhteiskunnallinen ongelma, joka aiheuttaa vakavia tautiriskejä sekä ihmisille että eläimille ja tuo lisäksi mukanaan eläinten kärsimystä sekä kuluja yhteiskunnalle. Hankkeen aikana lisättiin laitonta lemmikkikauppaa valvovien viranomaisten tietoisuutta ilmiön laajuudesta ja käytössä olevista yhteistyömuodoista ja työvälineistä.

Tulli on avainasemassa laittoman lemmikkikaupan paljastamisessa rajalla. Yhteistyötä Tullin kanssa tiivistettiin ja vihjetietoja Tullin analyysiyksikölle toimitettiin viikoittain. Tullia koulutettiin useassa eri yhteydessä. Hankkeen aikana lemmikkieläinten myyntialustat otettiin tarkkailuun ja todettiin, että nykyistä tarkemmat raamit lemmikkieläinten myyntiin internetalustoilla olisi hyvä olla olemassa laittoman lemmikkikaupan rajoittamiseksi. Tekoäly on jatkossa internetalustojen tarkastelussa tärkeässä roolissa. Erilaisia tietojärjestelmiä (esim. TRACES ja koirarekisteri, kun se on vakiintunut käyttöön) voidaan käyttää tiedonhaussa ja ne toimivat erinomaisena tietolähteenä eri toimijoiden esiin nostamisessa ja jatkotutkinnassa.

iRASFF-järjestelmän käyttöä lemmikkipuolella tehostettiin ja käyttöoikeudet järjestelmään hankittiin myös Tullille. Sitä hyödynnettiin valtion rajat ylittävien tapauksen selvittämisessä tuloksellisesti hankkeen aikana.

Poliisin, aluehallintovirastojen ja verottajan kanssa käytiin paljon keskustelua siitä, minkälaisia työkaluja ja yhteistyötä he tarvitsevat. Tullin ja poliisin rikostutkintaan on tärkeää saada tapauksia tutkittavaksi, jotta järjestelmällisesti toimivat rikolliset toimijat tunnistetaan ja tapaukset saadaan rikosprosessiin. Syyttäjien tietoisuutta laittomaan lemmikkieläinkauppaan liittyvästä ilmiöstä lisättiin. Hankkeen aikana luotuja ohjeita koottiin viranomaiskäytössä olevaan Pikantti- ekstrasettiin. Laittomista lemmikeistä koulutettiin Tullin lisäksi läänineläinlääkäreitä, rajaeläinlääkäreitä ja viraston etämyyntitiimiä. Poliisiammattikorkeakoulun koulutustilaisuudessa luennottiin ja Harmaa talous ja talousrikollisuus -sivustolle kirjoitettiin juttu. Hankkeen aikana osallistuttiin Tullin, aluehallintoviraston ja poliisin edustajien kanssa Euroopan komission järjestämiin koulutuksiin aiheesta.



LIITE 2. Tulossopimuksessa Ruokavirastolle asetettujen tulostavoitteiden toteuma

Tulostavoite ja sen toteuman analyysi, kun arvosana on alle 4.	Netra-arvosana				
	1	2	3	4	5
Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet					
A1. Kokonaiskestävän ruokajärjestelmän huoltovarmuus ja kilpailukyky paranevat				4	
A11. Kaikille on riittävästi turvallista ja ravitsevaa ruokaa				4	
A12. Suomalaisen ruoan kysyntä ja viennin arvo kasvavat				4	
A13. Tuotantopanosten saatavuus turvataan, omavaraisuusaste nousee ja ne säilyvät korkealaatuisina ja turvallisina				4	
A14. Kuluttaja- ja markkinalähtöinen ruokajärjestelmä toimii kannattavasti, oikeudenmukaisesti ja vastuullisesti Ruokajärjestelmän kannattavuudessa on edelleen parannettavaa. Haastetta toivat tuotantokustannusten korkea hintataso ja tuottajahintojen laskeminen. Ruokavirasto loi oman toimintansa kautta edellytyksiä kilpailukyiselle, oikeudenmukaiselle ja vastuulliselle ruokajärjestelmälle.			3		
A15. Maatalouden rakenne kehittyy, tuottavuus paranee ja elintarvikeomavaraisuusaste säilyy korkeana				4	
A16. Eläntaudit, kasvituhoojat ja niihin liittyvät riskit ovat hallinnassa Vakavia eläintauteja on havaittu enemmän aikaisempaan tilanteeseen nähden. Kasvitautien osalta tilanne on hyvä ja tilannearvio olisi 4. Karanteenituhoojia löytyy säännöllisesti. Torjuntatyö on onnistunut sekä kasvi- että eläntautien osalta. Yleisesti ottaen eläimet ja kasvit ovat kuitenkin terveitä ja voivat hyvin.			3		
A17. Eläinten hyvinvointi on korkealla tasolla ja mikrobilääkeresistenssi on hallinnassa				4	
A2. Kestävä luonnonvaratalous turvaa huoltovarmuutta, lisää hyvinvointia ja korvaa uusiutumattomien raaka-aineiden ja energian käyttöä.				4	
A21. Vahvistetaan vesihuollon, biomassojen tuotannon ja kalatalouden omavaraisuutta ja huoltovarmuutta Ruokavirasto vaikutti oman normaalin lakisääteisen työnsä kautta tämän tavoitteen toteutumiseen.			3		
A22. Luonnonvaratalouden kilpailukykyinen toimintaympäristö luo uutta yritystoimintaa sekä kasvattaa jalostusastetta ja vientiä. Ruokavirasto vaikutti oman normaalin lakisääteisen työnsä kautta tämän tavoitteen toteutumiseen. Luomutuotannosta siirrytään pois, koska se ei ole kannattavaa sillä menekkiä ei ole.			3		
A23. Luonnon aineettomien hyödykkeiden ja hyvinvointipalveluiden käyttö lisääntyy				4	
A24. Uusiutuvien luonnonvarojen elinvoimaisuus, luonnon monimuotoisuus ja elinympäristöjen tila paranevat, mikä luo pohjan kokonaiskestävyydelle.				4	
A25. Turvataan uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö ja vahvistetaan riskien hallintaa.				4	
A26. Hillitään ilmastonmuutosta etenemällä kohti hiilineutraalisuutta, materiaalitehokkuutta ja kiertotaloutta				4	
A27. Sopeudutaan ilmastonmuutokseen ja varaudutaan siitä aiheutuviin riskeihin				4	
A3. Monipuolinen yritystoiminta sekä menestyvä maaseutu ja saaristo, monipaikkaisuus ja yhteistyöverkostot vahvistavat yhteiskuntaa				4	
A31. Maaseutualueiden yritys rakenne kehittyy ja monipuolistuu sekä yritysten kilpailukyky paranee				4	
A32. Yrityksille on tarjolla osaavaa työvoimaa, rahoitusta ja yhteistyöverkostoja				4	
A33. Toimintaa tukeva infrastruktuuri ja laadukkaat palvelut mahdollistavat hyvän elämän, asumisen ja elinkeinotoiminnan maaseudulla ja saaristossa sekä vahvistavat alueellista yhdenvertaisuutta				4	
A34. Yhteisöllähtöinen paikallinen kehittäminen sekä alueellisten ja paikallisten toimijoiden yhteistyö vahvistuvat				4	
A35. Alueita kehitetään kumppanuudessa maaseutu-, saaristo- ja kaupunkitoimijoiden kanssa				4	



Tulostavoite ja sen toteuman analyysi, kun arvosana on alle 4.	Netra-arvosana				
	1	2	3	4	5
A36. Päätöksenteon valmistelussa tunnistetaan maaseutuun ja saaristoon kohdistuvia vaikutuksia ja tehdään ne näkyviksi				4	
A4. Luotettavat ja laajakäyttöiset paikka-, kiinteistö- ja huoneistotiedot mahdollistavat uutta liiketoimintaa ja turvaavat omistusta			3		
Ruokavirasto on osana normaalia toimintaansa hyödyntänyt paikkatietoa, ja pyrkinyt paikkatiedon käytön laajentamiseen. Paikkatietoja ja kartoja käytetään aktiivisesti eläin- ja kasvitautien torjunnassa ja niitä voidaan käyttää myös vaaratilanteiden hallinnassa. Tätä puolta on alustavasti kehitetty. Tarpeet paikkatietojen hyödyntämiseen ylittävät järjestelmien hyödyntämiseen ja kehittämiseen käytettävissä olevat resurssit.					
A44. Ruokaan ja uusiutuviin luonnonvaroihin liittyvät paikkatiedot mahdollistavat tehokkaita prosesseja ja palveluita sekä uutta liiketoimintaa			3		
Ruokavirasto on osana normaalia toimintaansa hyödyntänyt paikkatietoa, ja pyrkinyt paikkatiedon käytön laajentamiseen. Paikkatietoja ja kartoja käytetään aktiivisesti eläin- ja kasvitautien torjunnassa. Tarpeet paikkatietojen hyödyntämiseen ylittävät järjestelmien hyödyntämiseen ja kehittämiseen käytettävissä olevat resurssit.					
Toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteet					
B1. Toimintamme on asiakaslähtöistä, verkostoitunutta, vastuullista ja ennakoivaa.				4	
B11. Johtamisemme on tavoitteellista, yhtenäistä, sitoutunutta ja vuorovaikutteista				4	
B12. Viestintämme on osa kaikkea toimintaa, suunnitelmallista ja oikea-aikaista				4	
B13. Kansainvälinen ja EU-vaikuttamisemme on ennakoivaa ja aktiivista				4	
B2. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintamme tukee ennakoivasti päätöksentekoa, elinkeinojen kilpailukykyä ja vaikuttavuutta.				4	
B3. Digitaaliset ratkaisumme ja tietovarantomme ovat turvallisia, hyvin käytettäviä, yhteentoimivia ja niitä hyödynnetään laajasti.			3		
Tiedolla johtamisen kehitystarpeita tunnistettiin osana tiedon johtamisen ja tiedon hyödyntämisen kehittämistä. Tätä tuki työn alla oleva tietopolitiikka. Tuottavuusraha- sekä muiden tärkeiden hankkeiden eteneminen priorisoitiin. Talousvaikeuksien vuoksi jouduttiin tekemään priorisointia myös tuottavuusrahahankkeiden välillä, jotta kulloinkin kiireisimmät tehtävät saatiin toteutetuksi, mutta osa asiakkaiden palvelukokemusta tukevista toiminnallisuuksista siirrettiin myöhemmin tehtäväksi. Uuden CAP-strategiakauden toimeenpanon käynnistämiseksi digitalisaatiota lisättiin merkittävästi. Sekä suorien tukien että maaseudun kehittämistukien haisuissa siirryttiin ensimmäistä kertaa kokonaan sähköiseen hakuun. Peltotukien järjestelmään tuli uutena työkaluna peltolohkojen satelliittiseuranta, jolla varmistetaan jokaisen lohkon tukikelpoisuus. Lisäksi viljelijöille kehitettiin älykännykkäsovellus (Vipu-mobiili), jonka avulla viljelijä voi lähettää tietoja hallinnolle ja tarkastella omaa tukihakemusta. Asiakaspalvelua kehitettiin ja sujuvoitettiin, mutta jatkossa se edellyttää nykyistä enemmän sekä viraston sisäistä että ulkoista verkostoitumista ja yhteistyötä.					
B4. Ennakoimme riskejä ja varaudumme kriiseihin sekä vahvistamme palautumiskykyä häiriö- ja kriisitilanteissa.				4	



Tulostavoite ja sen toteuman analyysi, kun arvosana on alle 4.	Netra-arvosana				
	1	2	3	4	5
Voimavarojen hallinnan tavoitteet					
C1. Henkilöstömme on osaavaa, arvostettua ja voi hyvin. Henkilöstösuunnittelu on toimintaa tukevaa, ennakoivaa ja pitkäjänteistä			3		
Henkilöstön osaaminen oli korkeatasoista ja monipuolista ja asiantuntijuuden arvostus hyvällä tasolla. Kuitenkin kokemus siitä, että voi oppia ja uudistua työssä heikentyi edellisvuodesta (VMBaro), mihin olivat syynä kiire ja resurssien vähyys. Työn sujuvuutta tuettiin esihenkilötyön kehittämisen ja yhteisten käytäntöjen avulla. Työhyvinvointi on kohtalaisen hyvällä tasolla ja sitä tuettiin työkykyjohtamisen laajan palveluvalikoiman ja esihenkilötyön kautta, erityisesti työaikasaldojen tasoittamiseen kohdistetuilla käytännöillä ja varhaisen tuen keskusteluilla. Työilmapiiriä ja yhteistyötä kehitettiin jakamalla hyviä käytäntöjä. Tehtävien priorisoinnista ja karsimisesta huolimatta työmäärä on jatkuvasti liian suuri ja ilman henkilöstön sitoutumista työhönsä ja joustamista mm. erityistilanteissa viraston hyvä tulos ei olisi mahdollinen. Huolta aiheuttaa se, että henkilöstö on joutunut jo usean vuoden ajan venymään tehtävistä selvitäkseen, mikä jatkuessaan vaarantaa tehtävien hoidon. Strategista henkilöstösuunnitelmaa valmisteltiin pienin askelin. Tähän kytkeytyivät tehtävien priorisointi, osaamiskartoituksen ja -kirjaston valmistelu, henkilöstösuunnittelujärjestelmän hankinta ja pois lähtevien (mm. eläköitymiset) määrän ja tehtäväalueiden kartoitus. Henkilöstöstrategian tai pitkän aikavälin suunnitelman laatiminen edellyttää vielä paljon virastotasoista työtä.					
C2. Tehtävät ja toiminta on mitoitettu rahoituksen mukaan.			3		
Uuden CAP-kauden käynnistyminen on toteutunut hyvin, mutta tekemistä oli liikaa resursseihin nähden. Maksullisen toiminnan hintoja korotettiin ja virastossa aloitettiin maksullisen toiminnan hanke. Tiukka talous- ja rekrytointikuri tarkoittaa, että uusia ja vanhoja tehtäviä tehdään pienemmillä resursseilla. Tehtäviä jouduttiin priorisoimaan, joten kaikkea suunniteltua ei voitu toteuttaa. Kustannusten kasvuun vaikutti myös ulkoapäin tulevat paineet, mm. sähkön hinnan kehitys ja pakettien lähetys- ja kuljetuskustannusten voimakas kasvu ja sopimusmuutokset. Sisäisessä budjetissa 2023 jouduttiin sitomaan viraston koko sitomaton siirtyvä erä.					
C3. EU:n ja muu ulkopuolinen rahoitus on tehokkaasti hyödynnetty.				4	
C4. Toimitilahallinta ja toimipaikkaverkko sekä hankintatoimi ovat tehokkaita ja tukevat kestävyyttä.				4	
C5. Hallinnon rakenteet tukevat tuottavuuden kasvua, ohjaamista ja johtamista.				4	



LIITE 3. Siirto- ja sijoitusmenojen toteumat vuonna 2023

Siirto- ja sijoitusmenojen toteumat on taulukoitu talousarvion toteumalaskelmassa luvussa 2. Tässä on kuvattu siirto- ja sijoitusmenojen käyttöä.

Siirto-/sijoitusmeno (momentti)	Toteuma
Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset (mom. 30.10.40)	Haku oli jatkuvaa sekä nuoren viljelijän aloitustuen että maatalouden investointien osalta. Päätöksiä EU-osarahoitteisiin maatalouden investointeihin tehtiin yhteensä 1 589 kappaletta. Avustuksia näihin myönnettiin 64,1 milj. euroa. Päätöksiä nuoren viljelijän tilanpidon aloittamiseen myönnettiin yhteensä 230 kpl. Myönnetyn avustuksen yhteismäärä oli 8,6 milj. euroa.
Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (mom. 30.10.41)	Haku oli jatkuvaa sekä nuoren viljelijän aloitustuen että maatalouden investointien osalta. Korkotukilainapäätöksiä EU-osarahoitteisiin maatalouden investointeihin tehtiin yhteensä 277 kpl ja niihin myönnettiin korkotukilainaa 38,0 milj. euroa. Korkotukilainapäätöksiä tilanpidon aloittamiseen myönnettiin yhteensä 188 kpl ja niihin myönnettiin korkotukilainaa 34,3 milj. euroa.
Eläinten hyvinvointikorvaukset (mom. 30.10.43)	Eläinten hyvinvointikorvaukset parantavat eläinten hyvinvointia pohjalainsäädäntöön verrattuna. Kotieläintiloista lähes 65 % sitoutui eläinten hyvinvointia parantaviin toimenpiteisiin. Hyvinvointikorvausta saaneiden tilojen osuus kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna ja toimenpiteitä valittiin aikaisempaa enemmän tilaa kohden.
Maatalouden ja maaseudun toimintaedellytysten turvaaminen (mom. 30.10.44)	Määrärahaa sai käyttää enintään 8 539 000 euroa komission täytäntöönpanoasetuksen mukaisten tukimuotojen kansalliseen täydentämiseen. Momentilta myönnettiin vuoden loppuun mennessä 6,648 milj. euroa nuorten viljelijöiden tulotuen lisänä myönnettävään nuorten lisätukeen. Lisätuen myöntö jatkuu vielä vuoden 2024 alussa.
EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen -Yritys- ja hanketuet (EU+VALTIO) (30.10.64.6) -Tekninen apu (EU+VALTIO) (30.10.64.7) -Maaseuturahaston elpymisväline (EU) (30.10.64.8)	Alueellisen ja paikallisen <i>maaseudun kehittämisen tukia</i> myönnettiin noin 49 milj. euroa. Tästä summasta yritys- ja hanketukia myönnettiin ELY-keskusten kautta lähes 9,9 milj. euroa sekä Leader-ryhmien kautta noin 1 milj. euroa. Lisäksi Leader-ryhmien toimintaan myönnettiin toimintarahaa 38 milj. euroa. <i>Yritystukia</i> myönnettiin noin reilulle sadalle hankkeelle yhteensä lähes 9,9 milj. euroa. Uudessa Hyrrä-järjestelmässä yritystukien myöntö tuli mahdolliseksi marraskuun alussa. Tästä syystä myöntöjen määrä on toistaiseksi vähäinen. Määrällisesti eniten yritystukia myönnettiin toimenpiteessä mikro- ja pienyritysten sekä monialaisten maatilojen investoinnit, noin 7 milj. euroa. Kehittämishankkeiden myöntömahdollisuus ei ollut vielä valmis uudessa Hyrrä-järjestelmässä. Vuonna 2023 ei tehty myöntöpäätöksiä teknisestä avusta. Maaseudun elpymisvälineestä ei tehty päätöksiä. Yksi korjaava päätös valitustapakukseen valtion rahoitusosuudesta tehtiin elokuussa. Määrä oli vähäinen, alle 1 000 euroa.
Eläintautitorjunnan ja eläinsuojelun menot (mom. 30.20.20.2) Kasvinterveys (mom. 30.20.20.3) Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (mom. 30.20.40)	<i>Eläintautien torjuntaan ja eläinsuojeluun</i> osoitettua määrärahaa käytetään eläintautitapausten hoitoon, ennaltaehkäisyyn, seurantaan ja taudeista aiheutuviin korvauksiin sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin koulutukseen, ohjeistukseen ja viestintään. Menojen määrä vaihtelee vuosittain todettujen tautitapausten ja tartuntatilojen eläinten määrän mukaan. Menot olivat merkittävästi suuremmat kuin aiempina vuosina, johtuen turkiseläintiloilla todettujen lintuinfluenssatapausten torjuntatoimista. Määrärahaa käytettiin yhteensä noin 10,153 milj. euroa (2022: 3,49 milj. euroa; 2021: 3,74 milj. euroa; 2020: 0,41 milj. euroa). Lintuinfluenssan torjuntaan ja taudin vuoksi lopetetuista turkiseläimistä maksettuihin enakkokorvauksiin käytettiin noin 8,6 milj. euroa. Vuoden 2022 IHN-kalataudin torjunnan kuluja maksettiin vielä noin 0,5 milj. euron arvosta ja salmonellan vuoksi lopetetuista sioista noin 0,78 milj. euroa. Näiden kulujen jälkeen suurin menoerä oli raivotaudin syöttirokotteiden hankinta ja levitys, yhteensä noin 0,2 milj. euroa. Lisäksi tautiepäilyjen ja tapausseurannan näytetutkimuksiin ja erikseen sovittuihin tautiseurantoihin kului noin 0,14 milj. euroa. Raivotauti, afrikkalainen sikarutto tai muut kuin yllä mainitut strategisesti merkittävät eläintaudit eivät levinneet maa-



Siirto-/sijoitusmeno (momentti)	Toteuma
	<p><i>Kasvinterveys:</i> Kasvintuhoojien torjuntaan osoitetusta määrärahasta ei maksettu korvauksia toimijoille eikä karanteenikasvintuhoojien invaasiosta johtuvia torjunta- tai asiantuntijapalvelumenoja vuonna 2023.</p> <p><i>Hukkakaura:</i> Osa hukkakauran torjuntasuunnitelmien laatimisesta aiheutuvien kustannusten korvauksista maksettiin toimintamäärärahasta. Määrärahaa käytettiin tukemaan viljelijöitä, joiden alueilla esiintyi vakava hukkakaurasaastunta. Hukkakauran torjuntasuunnitelma on maaseutuviranomaisen päätöksellä laadittava alueille, jotka ovat pahoin hukkakauran saastuttamia. Ruokavirasto on korvannut torjuntasuunnitelmien tekoa silloin, kun suunnitelman laatii muu kuin viranomainen. Tavoitteena on lisätä hukkakauran torjunnan vaikuttavuutta vakavien saastuntojen ehkäisemiseksi.</p> <p><i>Maa- ja puutarhatalouden</i> kansallinen tuki täydentää EU:n tukijärjestelmiä. Se turvaa osaltaan alan toimintaedellytyksiä, tuotannon kannattavuutta ja maaseudun elinvoimaisuutta. Suurin osa tuesta kohdentuu pohjoisena tukena tukialueelle C kotieläintuotantoon, erityisesti maidon tuotantoon. Varoista on maksettu sekä aikaisempien tukivuosien että tukivuoden 2023 tukia. Toteutuma 346,1 milj. euroa.</p>
Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki/Tukien ja tukitasojen muutostarpeisiin (EK) (mom. 30.20.40.2)	Valtuutta ei käytetty vuonna 2023.
EU-tulotuki ja EU-markkinatuki (mom. 30.20.41)	<p><i>EU-tulotuki ja ekojärjestelmätuki:</i> Tuotannon kannattavuuden turvaamiseksi maataloutta tuetaan EU-tulotuella. Tähän kuuluvat suorat pinta-ala- ja eläinperusteiset tuet. EU-tulotukia maksettiin noin 46 000 tilalle yhteensä noin 406 miljoonaa euroa. Kotieläintuotannon tukemiseen tarkoitettuja eläinpalkkioita maksettiin yhteensä noin 55 miljoonaa euroa reilulle 5 600 tilalle. Samalta momentilta maksetaan ekojärjestelmätukena kustannusperusteista tukea ympäristöystävällisten viljelytoimenpiteiden toteuttamista. Ekojärjestelmätukea maksettiin noin 24 000 tilalle 17,7 miljoonaa euroa.</p> <p><i>EU-markkinatuki:</i> Markkinatukia ei maksettu vuonna 2023</p>
Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014–2020) (30.20.43.2)	<p>Maatalouden ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit (kausi 2014–2020) ja kausi 2023–2027 (mom. 30.20.43.)</p> <p>Ympäristökorvausjärjestelmä koostui ympäristöllisesti kestävään peltoviljelyyn tähtäävästä ympäristösitoumuksen toimenpidekokonaisuudesta ja maatalouden vesiensuojelua, maatalousluonnon monimuotoisuutta ja geneettistä monimuotoisuutta edistävästä erillisistä ympäristösopimuksista ja geenipankkisäilytystoimista. Ympäristökorvausjärjestelmän kautta korvausta maksettiin noin 39 000 tilalle ja korvauksia maksettiin myös vuoden 2022 hakemusten toisen erän maksuihin. Korvausta maksettiin noin 138 milj. euroa.</p> <p>Luonnonmukainen tuotanto edistää turvallisten orgaanisten lannoitusaineiden kierrätystä ja lisää kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuutta sekä eläinten lajinmukaisempaa hoitoa. Luomukorvausta maksettiin n. 4 500 tilalle. Vuonna 2023 korvausta maksettiin myös vuoden 2022 hakemusten toisen erän maksuihin. Korvausta maksettiin noin 45 milj. euroa.</p> <p>Maatilojen neuvontapalveluiden (Neuvo) tavoitteena on parantaa maatilojen osaamista kilpailukykyyn, ympäristöön, eläinten terveyteen ja hyvinvointiin sekä energia- ja materiaalihokkuuteen liittyvissä asioissa. Maatilojen neuvontapalveluiden kautta neuvontaa käytettiin vuonna 2023 vielä sekä vanhan että uuden rahoituskauden puitteissa, sillä vanhan kauden neuvontoja saattoi toteuttaa 30.6.2023 asti. Vanhan kauden puitteissa neuvontaa annettiin noin 6 200 tilalle ja neuvojille maksettiin korvausta noin 5,4 milj. euroa. Uuden kauden osalta neuvontaa annettiin noin 12 200 tilalle ja neuvontakorvauksia maksettiin noin 8 milj. euroa.</p> <p>Ei-tuotannollisissa investoinneissa oli siirtymäkaudella 2021–2022 vain yksi investointitoimenpide, kosteikkoinvestoinnit. Ei-tuotannollisten investointien toteutuksesta maksettiin korvausta vuonna 2023 noin 591 000 euroa.</p>



Siirto-/sijoitusmeno (momentti)	Toteuma
Luonnonhaittakorvaukset (mom. 30.20.44)	Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on turvata maataloustuotannon jatkuminen pohjoisesta sijainnista aiheutuvista epäsuotuisista ilmasto-oloista huolimatta sekä estää maatalousmaan hylkääminen viljelykäytöstä. Luonnonhaittakorvauksesta maksettiin noin 41 000 tilalle 95 % tuesta painotettuna maaseutuohjelman mukaisesti Pohjois-Suomeen. EU:n osarahoitusprosentti oli 43 %. Loput tuesta maksetaan vuonna 2024. Siirtyneellä erällä maksettiin tukivuoden 2022 luonnonhaittakorvauksen kotieläinchorotus noin 61 milj. euroa. Kotieläinchorotus päättyi tukivuoteen 2022. Luonnonhaittakorvausta maksetaan vuodesta 2023 lähtien vain pinta-alaperusteisena kahdessa erässä jaksottuen eri kalenterivuosille. Osaltaan tuki auttaa lähes kaikkia tiloja kannattavuusongelmissa. Toteutuma oli 526,84 milj. euroa.
EU-rahoitteinen ruokaketjun kehittäminen - Mehiläistuotteiden tuotannon ja kaupan pitämisen edistäminen (mom. 30.20.46.1) - Koulujakelujärjestelmä (mom. 30.20.46.3) - Tuottajaorganisaatioiden toimintaohjelmat (mom. 30.20.46.6)	Kaksi ohjelmaa sai EU-rahoitteista <i>menekinedistämistukea</i> yhteensä 435 257,39 euroa. Pro Luomun ohjelmassa pyrittiin kasvattamaan EU:n luomumerkin ja luomun tunnettavuutta sekä lisäämään luomutuotteiden kulutusta. Ruokatiedon ohjelma kohdistui Kiinaan ja sen pyrkimyksenä oli lisätä suomalaisen sianlihan menekkiä ja tunnettavuutta Kiinassa ja siten edistää sen vientiä. <i>Mehiläishoitotuen</i> tavoitteena oli tukea mehiläishoitaajia, mehiläistuotteiden laatua ja markkinoita. Tuki on tarkoitettu mehiläishoitoalaa kehittäville hankkeille, joissa toteutetaan CAP-suunnitelmassa kuvattuja tavoitteita ja toimenpiteitä. Hankkeet ovat kaksivuotisia ja rahoitusta myönnettiin kolmelle hankkeelle, joista kahdelle maksettiin tukea vuonna 2023. Lisäksi maksettiin vielä vanhan kauden mehiläishoito-ohjelman maksuja. Mehiläishoitotukea maksettiin 229 937,27 euroa, josta noin puolet 114 968,54 euroa oli EU-rahoitteista ja noin puolet 114 968,70 euroa kansallista tukea. <i>Koulujakelutukea</i> maksettiin 4,652 milj. euroa, mihin sisältyy koulujakelun liitännäistoimenpiteiden tukea 475 066,50 euroa. Järjestelmän tavoitteena oli lasten ja nuorten terveellisten ruokailutottumusten edistäminen ja maidon, maitotuotteiden, kasvien, vihannesten, hedelmien ja marjojen menekki edistäminen. Tuotejakelun tueksi ja menekki edistämiseksi toteutettiin koulutuksellisia liitännäistoimenpiteitä. RuokaTutka-kampanjan avulla toteutettiin pelejä, digitaalisia oppimisympäristöjä, webinaareja, RuokaTutkan lähettilästäunteja sadoissa luokissa ja tehtiin vaikuttajayhteistyötä useiden eri tahojen kanssa. Toimintaan vaikutti Euroopan komission vuonna 2022 tekemästä tarkastuksesta seuranneet toimenpiteet. <i>Tuottajaorganisaatiot</i> ovat tuottajien muodostamia yhteenliittymiä, jotka auttavat mm. tuotannon suunnittelussa, markkinoinnissa ja viljelymenetelmien kehittämisessä. Toimintaohjelmille, joilla kehitetään tuottajaorganisaatioiden toimintaa, maksetaan EU:n tukea (50 % toteutuneista, hyväksytyistä kuluista). Tukea maksettiin vain hedelmä- ja vihannesalan tuottajaorganisaatioille, yhteensä noin 3,639 milj. euroa kolmelle organisaatiolle, joilla oli hyväksytty toimintaohjelma.
Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittäminen (mom. 30.20.62.1)	Tiloilla kuolleiden tuotantoeläinten hävittämisen määrärahan käyttö oli 4,91 milj. euroa. Honkajoki Oy:ltä saadun tiedon mukaan tiloilta kerättiin ja hävitettiin yhteensä 35 189 nautaa (2022: 35 795) sekä 7 377 lammasta ja vuohta (2022: 7 512). Sikojen ja siipikarjan ruhoja kerättiin ja hävitettiin yhteensä 6,762 milj. kg (2022: 6,536 milj. kg). Ruhojen keräilyllä ja hävittämisellä torjuttiin merkittäväällä tavalla eläintauti- ja zoonoosiuhkaa sekä turvattiin ympäristön terveyttä.
Petoeläinten aiheuttaminen vahinkojen korvaaminen (mom. 30.40.42)	Petoeläinten aiheuttamina vahinkoina korvataan rauhoitettujen maasuurpetojen (ahma, ilves, karhu, susi) viljelyksille, koirille, kotieläimille, mehiläisille ja irtaimistolle sekä poronhoitoalueen poroille aiheuttamia vahinkoja. Lisäksi korvataan kunnille porovahinkojen maastotarkastuksista aiheutuneita kustannuksia. Porovahingoista maksettiin korvauksia 7,91 milj. euroa, joka on 1,06 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Eläin- ja irtaimistovahinkoja korvattiin yhteensä 0,59 milj. eurolla ja viljelysvahinkoja 0,10 milj. eurolla.
Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) vähävaraisten aineellinen apu (rakennerahaston mom. 32.30.64.03.1. ja tekninen tuki mom. 32.30.64.03.2)	ESR+ aineellinen apu on osa Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaa. Aineellinen apu vähävaraisten rahoitetaan 90-prosenttisesti Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+). Vähävaraisten ja ensisijaisesti työttömille suunnattu aineellinen apu toteutetaan useampana hankkeena vuosina 2023–2027. Ensimmäiset aineellisen avun kaksivuotiset hankkeet (yht. 5 kpl) käynnistyivät. Vuonna 2023 rakennerahaston valtuuden euromäärä oli 14,955 milj., josta sidottiin hankerahoitusta vuodelle 2023 yhteensä 2,013 milj. euroa. ESR+ tekninen tuki oli 115 114 euroa.